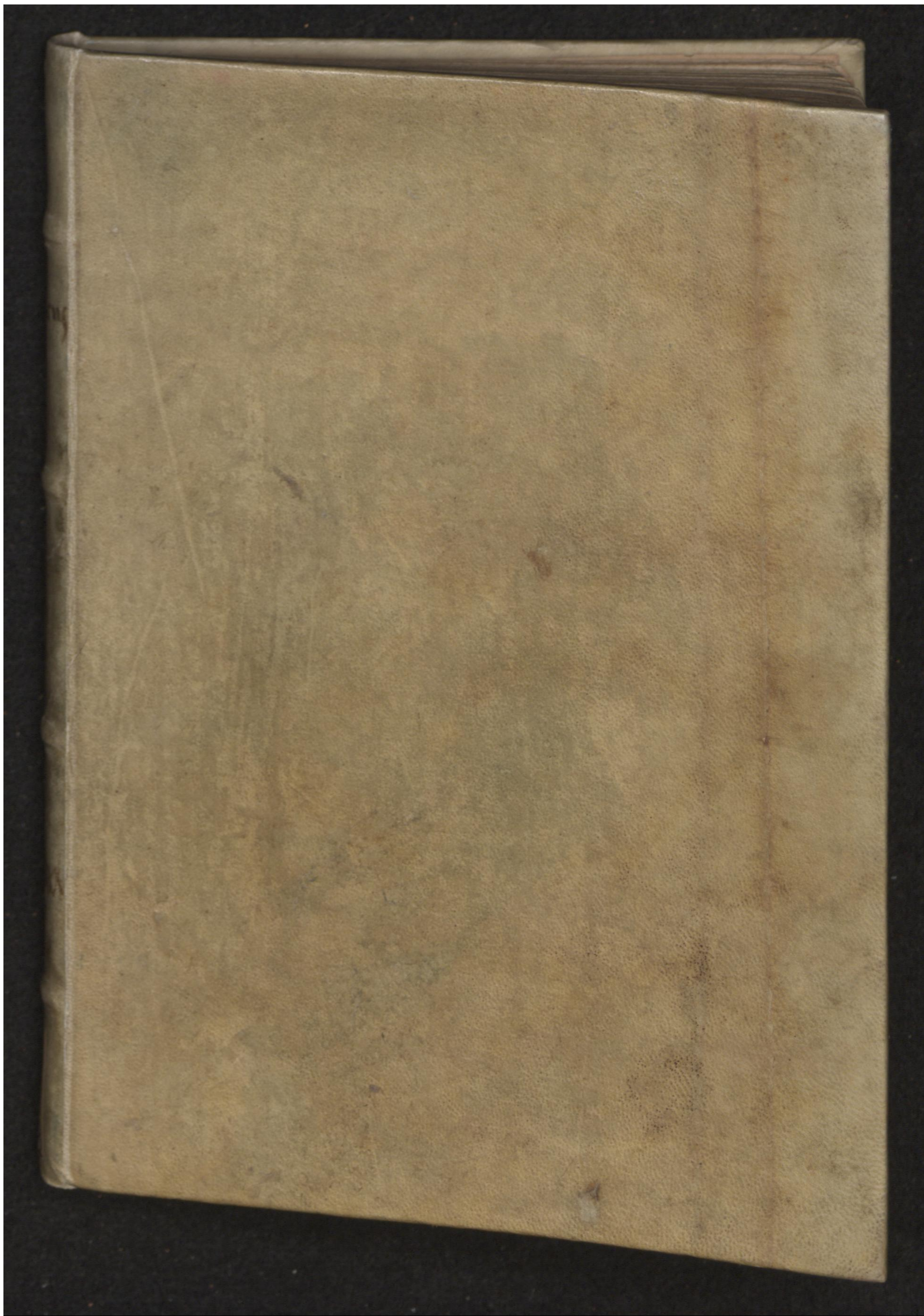
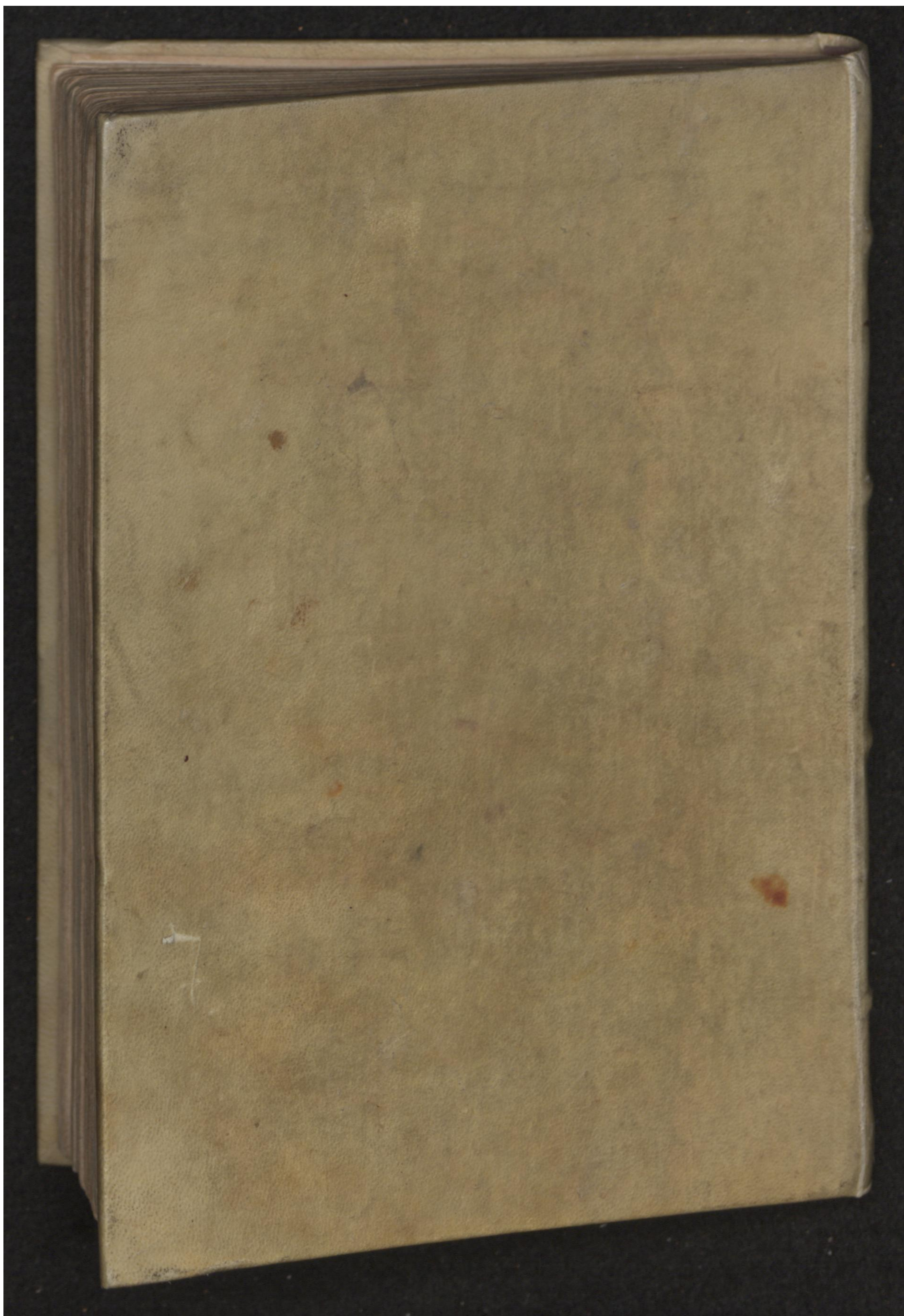

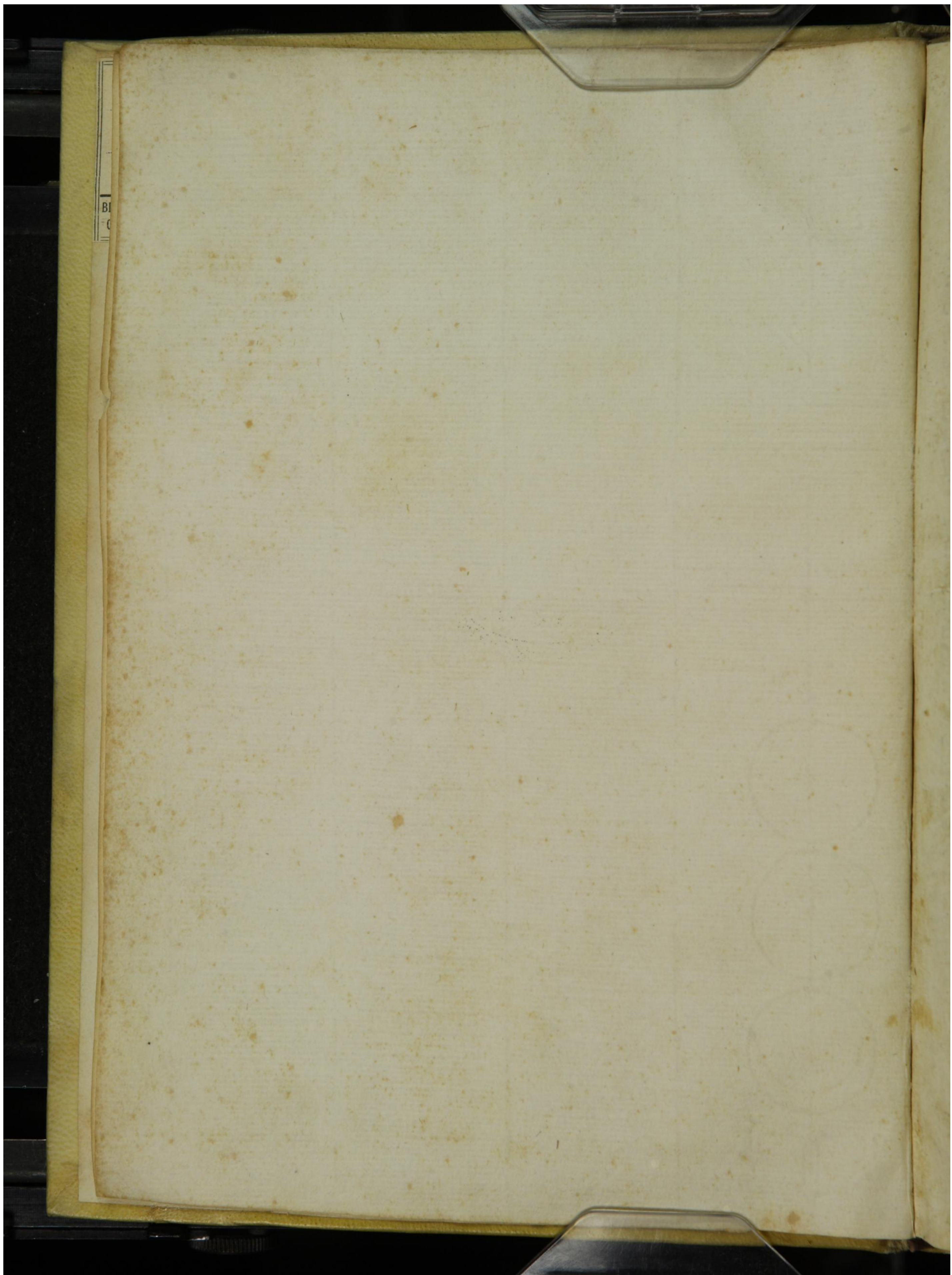

Fliscu
P
6
38

BIBLIOTECA NAZIONALE CENTRALE
REPUBBLICA ITALIANA
FIRENZE

STEphanus Fliſcus de Suncino iuueni peritiſſimo Ioãni me liorãtio ornatiſſimo ciui Vicétino Cãcellario paduano. S. D.

CVM SVperiora uerboꝝ ſynõyma tibi breuiter abſoluiſſé: mihi in menté uenit ut aliquas ét tibi uariationes inſcriberé: quas ꝑfecto uariatões ſentétiaꝝ ſynõyma nõ ĩdecéter appellari licet. Quæ uel ad cõiungédas ptes rhetoricæ orõnis & argumẽtatõis plurimũ ualerét: ut ad eaſdé exaggerãdas & corroborãdas admõm cõducerét: & expedirét. q̃s uariatões ut cõmodius & cõdecétius eas ĩ ĩuẽtõis ptibus cõuenire mihi uiſũ é: ſub ipſis ptibus ordĩaui. Vt hæ tibi facilius cum illis uti uelles ſuccederét: & occurrerét. Illđ cõſimile tibi ſp affirmãs: qđ ét tibi ſignificaui cũ uerboꝝ ſynõyma ordĩaré: ut q̃. ſ. dicta uti rhetoricæ orõnis pti ãnotata fueȓt. Eãdem imitãdo unicuiq; cæteraꝝ ptium optime accõmodaȓ poteris. Addo ét audacius cũ multa ex eo experiméta ꝑ me tibi fieri uidiſti: qđ ſi ex ſentétiaꝝ ſynonyma diligéti ĩuentõe ptractaueris: Epiſtolas exĩde ac ét orõnes quas uolueris facile cõſeq̃ris. Cũ imitatio tantas ꝑfecto uires hẽat: ut uel grãmaticæ orõnes: uel ſingulas ét dictões ea rõne cõtorq̃re & cõtractare poſſit: ut quaſcũq; ſentẽtias uelis ex ipſis orõnibus ſiue dictiõibus ĩ qđlibet libroꝝ uolumé cõſeq uale as. Sed qd ego me oſtẽté has tibi ĩuentões & imitatõis rõnes inuere uelle: q eas optĩe ꝑnouiſti: & multotiés ap̄ me ac ét ſine me cõmodiſſime ptractaſti. Cũ igiť ꝑ his meis ad te cõmétariolis ex inuẽtiõe & imitatõe tibi ptractãdis nulla mea ĩdigeas admonitõe: nõ certe uideris pluribus detinẽdus. Sed uehemẽtiſſime currés ad curſũ: es potius uelocioré adhortãdus. Quod cũ ét tibi minime deeſſe exiſtimẽ: neq; defuturꝝ confidã gaudeo: hũc meũ ꝑ te laboré nequaq̃ incaſſũ deſumpſiſſe. Cui meo labore q̃tũ de tuo ſtudio cui ſuffragor addideris: tm̃ ꝑfecto p̄ter hũc meũ tibi futurꝝ é lucri. Vale & te exerce libellũ cõpõnis p̄ceptoꝝ cõmodæ elocutionis prope diem expecta. dehinc alius imitationis uerboꝝ & ſententiaꝝ libellus conſequetur.

Procemium pro synonymis exordiorum q̄ sequuntur.

QVoniam mi studiosissime Ioānes dicendum est hoc in primis potissimū desideramus ut auditores se pbeant nobis pmptissimos ad audiēdum: idq; fit si aut quibus de rebus acturi sumus eos admonuerimus: aut si res de qbus agemus ostēdamus. Cū & magnæ sint & nouæ & inusitatæ: ita etiam sint in ipsis auditoribus & eorum affinibus & amicis ac reipublicæ plurimū honorificæ conducibiles ac necessariæ: aut p cōmemorationē uel cōiunctionis uel beneficiorum uel uirtutum & rerum earum quæ inter utrosq; intercedere constabūt. Quæ omnia ad ipsā audientiā nobis cōparādam plurimū ualere ītelligimus. Tibi ego aliquas exordiendi rationes descripsi: quibus intercedentibus īnumerabiles pene alias tu ipe ex imitatione a me tibi explicata faciliter inuenire poteris.

Dicta conuenientia exordio.

Idio sia in nostro adiutorio.

Deus nos adiuuet. Deus sit nobis adiumēto. Deus sit nobis ppicius. Deus nobis res nr̄as secūdet. Deus causas nr̄as ex uoluntate psperet. Deus assit mihi. Deus negotia nr̄a feliciter fortunet. Deus optatis nr̄is benigne correspondeat. Deus accessiones nr̄as ex sententia gubernet. Deus rōnibus nostris fauere uelit. Deus sit nobis secūdus ut uolumus & optamus. Deus cogitatiōes nr̄as constituat quēadmōm desideramus.

Io uorei uolentieri che tu me amasse tāto quāto io amo te.

Vellē ita fortuna tulisset ut mutuo me diligeres. Optarem maxime q; datum esset desup ut tanti me faceres quāti ego te facio. Vtinā ita cōpatū eēt ut mutua eēt īter nos beniuolētiæ cōiūctio. Maxīe desiderarē ut pari mihi amore correspōderes.

Questo sap artene la nostro amore & cetera.

Hoc amoris nri eé puto. Hoc priscæ nræ beniuolentiæ eé uidet. Hoc nræ uetustæ amiciciæ esse duco Hoc nræ singularis amiciciæ ꝓpriũ exstimo. Hoc ãtiquæ nræ cõsuetudies iteresse diiudico. Hoc amãtissimæ familiaritatis nræ rectum esse aiad uerto. Hoc ꝓfecto amãtissimæ nræ societatis debitũ eé uideo.

Io te amo senza fine.

Finé nullũ facio mi cicero ĩ te amãdo. Amori nro nullũ ꝓfecto finé ĩpono. Amor nr sine fine terminat. Nram béiuolétiæ cõiũctiõem sempiternã fieri cupio. Nram amiciciæ affinitaté ĩmortalitati cõsecrari desidero. Nram cõsuetudinis familiaritaté ꝑpetuam fieri uolo.

Lamicicia nosta & di nostri antecessori fa che. noi possiamo a baldeza usare luno delaltro.

Antiq̃ nra nroꝝq; maiorũ familiaritas facit ut officiũ nrũ ĩ mediũ cõiter adducamus. Prisca nra nrorũq; superiorũ beniuolétiæ cõiunctio efficit ut me totũ tãq̃ teipsũ possidere possis Vetusta nra ĩter nos amicicia me cõuenit: ut alter altero familiariter uti possit.

El sa pertiene molto ala nostra amicicia de farsi seruicio luno laltro & cetera.

Magnæ uidetur esse uetustæ amiciciæ nostræ ut alter alterum beneficiis afficere debeat. Hoc est nostræ ãtiquissimæ beniuolentiæ ut magis inter nos officiis exaggerare debeamus: Prisca enim nostra affinitatis coniunctio hæc depostulare uidet & necessitudinis esse dico ut una certemus qua ratiõe alter alterum beneficiis superare possit: Vt officiũ nostrum cõmuniter in medium adducamus. Vt me totum tanq̃ teipsum possidere possis ut alter altero familiariter uti possit.

Tu nõ manũcii niente di nuouo a significarmi che tu mami.

Noum profecto nihil mihi nuncias: cum me plurimum a te amari mihi ſignificas. Nihil mihi inuſitatum declaras: cum tuam mihi amoris caritatem demõſtras. Nihil enim fictum in tua erga me familiaritate & cõiunctõe puto. Hõ eſt inuſitatũ.

La noſtra amicitta e diuina.

Diuino quaſi conſilio factum eſt: ut me tibi beniuolentia coniungerem. Cæleſti arbitror auſpicio eſſe cõfectum: ut tuæ me familiaritati adiicerem. Fælici quodã augurio tuam mihi amiciciam copulaui.

Io ho antiqua amicicia con catone.

Vetus eſt mihi amicicia cum catone. Beniuolentiæ coniunctio q̃ mihi cum catone a teneris annis inicium cepit. Amicicia quæ mihi cum catone amoris uinculum. Nulla eſt ſanctior amicicia q̃ ea quæ mihi cum catone. Amicicia q̃ mihi cum catone intercedit eſt mihi ſanctiſſime excolenda.

Io me do adintendere che tu mami molto.

Mihi optime perſuaſi me tibi cariſſimũ eſſe. Hac enĩ ducar opiõe me a te plurimũ adamari. Hoc equidem mihi ĩduxi maximo me a te amore complecti.

Tu fai coſa digna dela nr̃a aĩcicia a recordarme la tua cauſa.

Quod mihi cauſã tuam cõmodas: facis ne quidẽ ꝙ noſtrã decet amiciciam. Quod me mones ut negotium tuum curare debeã. Facias ꝙ noſtræ ſũmæ beniuolentiæ coniuctioniſq; intereſt. Id agis ꝙ optima noſtra amicicia depopulat: quod a me petis ut rationibus tuis inſeruiam.

Io do opera de conſeruare la noſtra amicicia integra.

Do operã quotidie ut ne qd de meo erga te amore perdere exiſtimes. Inuigilo aſſidue ut ne qd de tuo meæ erga te beniuolentiæ iudicio diminutũ eſſe credas. Vel dies nocteſq; ut ne qd de nr̃a cõiunctõe remiſſũ eẽ factũ puteſ. Ago ſedulo ne optimã meã erga te uolũtatẽ aliq̃ ex pte refrigeratã eſſe ſuſpiceris.

Neſſuma diſtãtia de loghi porria iſminuire il noſtro amore.

Nulla enī locoꝝ lōgīqtas aut distātia posset amorem no
strū immutare &c. Nulla tpis īterpellario amiciciam nr̄am ī
mutatā reddere posset. Nulla cōsuetudinis īntermissio nr̄am fa
miliari atē īterrūpere posset. Nulla qdem uisitatōis īsolentia
ab optīa nr̄æ beniuolētiæ cōiūctōe nos abalienare posset.

Io amero lamberto per tuo amore nō obstante che io so sta
to molto offeso da lui.

Lambertū de quo mihi scribis si ab eo læsus eēt amore tuo
ornandū suscipiā. Stabiū qdem mihi cōmēdas tametsi non ꝑ
uis ab eo sim affectus iniuriis tñ ꝙ ita uis sibi plurimū īseruiā
Salustiū de quo egisti mecū: q̄q̄ me sibi aduersariū cōstituerā
tamen a te rogatus meis officiis exaggerandū suscipiam.

Lamore tra nui longamente cōseruato & acresiuto fa cheio
possa dirti aptamēte il mio parere.

Amor enī noster quē a puericia susceptū ñ solum seruaui:
sed etiā auxi: facit ut te familiariter monere hortariq; possim.
Optima enī nr̄æ beniuolētiæ cōiūctio quā ab in eunte ætate ī
uita ī dies magis stabiliuimus me hortat́ ut tecū aptissime age
re debeā. Amabilissima nr̄a amoris necessitas usq; a teneris an
nis cōstituta mihi audaciā dat ut tibi audacter ꝑcipere ualeā.

Io to ogni di piu caro.

Habeo enim mi cicero te in dies mihi cariorem. Nemo ē ꝑ
fecto quem maiori q̄ te beniuolentia cōplectar. Familiaritas
enim tua mihi est in dies acceptior. Nemo enim qdem ē q ma
gis q̄ tu a me diligatur. Nemo est quē plus apud me q̄ teipsū
ualere uelim.

Io ho prouato como tu sei mio amico.

Tuam erga me beniuolentiam expertus sum. Tuā erga
me gratificādi uoluntatē recte cognitā habeo. Tuū enim er
ga me amorē optime exploratum teneo.

La toa r̄cordāza della nr̄a ātiq̄ beniuolētia si me molto chara.

Cōmemoratio tua nr̄æ antiq̄ beniuolētiæ maximā mihi læ

ticiã attulit. Quæ de prisca nr̃æ beniuolẽtiæ cõiũtõe mihi renouasti fuerũt mihi iocũdissima. Memoria tua nr̃æ uetustæ familiaritatis sũmã mihi uoluptatẽ confert.

El tuo amore me ueni ogni di piu grato.

Amor enĩ tuus maiorẽ ĩ dies affert uoluptatẽ. Tua qdẽ amicicia in dies maiori me efficit iocũditate. Ex tua enĩ erga me beniuolentiæ cõiũctõe ampliorẽ ĩ dies recipio delectatõem. Tua pfecto ergo me familiaritatis affinitas maiorẽ in dies afficit oblectationem.

La toa bõa uolũta fa che io desidero molta la toa cõpagnia.

Quoniã uolũtatẽ tuã bonã sẽp eẽ pspexi: tuã mihi familiaritatẽ cõiũgere desidero. Snĩa tua quã ego siplicẽ et aptã fuisse cognoui facit ut plurimũ optẽ ũa tecũ ãore cõiũgi. Cũ opiõem tuam dextram & ingenuam expertus sum: tuæ consuetudini libenter adhæreo.

Quasi indiuinando la nostra beniuolẽtia futura io me ho sẽpre forzato di farti piacere.

Quasi diuinarẽ aliqñ nos futuros beniuolẽtia magna coniunctos tibi libenter inseruire cupiebam. Quasi pnosticarer aliqñ foř debere ut amãtissima eẽt nr̃a familiaritas: Iccirco tuis rõibus cumulatissime ĩseruiebam. Quasi uaticinarer sũmã nr̃ã futã eẽ cõiũctõis necessitudĩẽ ego m̃ tibi totũ accõmodabã

Io ho amato mario p fino da puto p le soe uirtu.

Mariũ nr̃um oĩ uirtute pditũ usq; adolescẽtia maxĩopere dilexi. Marius omĩ nobilitate ĩsignitus multis de causis a me sũmope diligit. Mariũ oĩbus officiis refertũ maxima semper sũ beniuolentia complexus.

Io ho receuuto dui piaceri delle toe littere.

Dupliciter delectatus sũ tuis litteris. Tuæ qdem lr̃æ duplicẽ lætialgiã mihi attulerĩt. Ex tuis ad me lr̃is duplici qdẽ gaudio affectus sũ. Multipliciter me affecerũt tuæ litteræ.

Garda qllo che tu fai a pẽa che io posso gouernař le toe lr̃e.

Ironice.

Vide q̄d agis: uix epistolas tuas referã in uolũina. Fac te re spicias ne nimiũ in scribendo defatigeris. Consule ualitudini ne te nimium in scribendo lasses.

Io ho lecto le toe lr̄e simle della toa uirtu humane grõse amabile uirtuose. Amoris demrãtõ.

Lr̄as tuas legi similias tuæ uirtuti hũanas gratiosas amabiles officiosas. Lr̄æ tuæ mihi delatæ sunt tuæ uitæ ĩstitutiõis cõfinales plenas prudentiæ: consilii: prouidẽtiæ sapiẽtiæ. Tuas epistolas contẽplatus sũ tuæ bonitati accõmodatas honestas: liberales: fidas: cõmodas: religiosas.

La longheza delle toe littere me fanno etiam dio essere longho nello scriuere.

Prolixitas tuaꝝ lr̄aꝝ me quoq; lõgiorẽ in scribendo facit. Prolixæ. n. tuæ ad me lr̄æ faciũt ut ego ẽt ad te r̄spõdẽdũ ꝓlixior eẽ debeã. Copiosissimæ tuæ lr̄æ me admonere uidẽt ut m̄as etiã ad te ꝓlixas assignare curem.

La breuita delle toe lr̄e me fãno etiam dio esse breue &c.

Breuitas enim tuaꝝ de me lr̄aꝝ me admonet ut ego quoq; in scribẽdo breuior eẽ debeã. Breues enim tuæ ad me lr̄æ quodãmõ significare uidenť ut breuius etiam tibi respondeã. Cũ te in scribẽdo breuem esse uideã. breuiorẽ etiam me q̄ solebam esse debere constitui.

La frequẽtatione delle toe littere me mõstra la toa diligẽtia.
Diligentiæ significatio.

Crebræ tuæ ad me lr̄æ tuã mihi diligẽtiam demonstrant: Tuaꝝ enim ad me lr̄aꝝ diligẽs uisitatõ tuam erga me memoriam significãt. Tuæ enim lr̄æ q̄ ad me frequenter deferunť: satis magnum tuæ uigilantiæ argumentum declarãt.

Io respõdero principalm̄te al capo delle toe litteræ.

Quod caput fuit epistolæ ad id potissimũ respõdebo q̄ sũma ẽ lr̄aꝝ tuaꝝ ad eã p̄sertĩ r̄spõsionẽ accõmodabo. Quod potissimum tuæ or̄ois argumẽtum esse uidetur: ad illud præsertim

rões meæ defensionis applicabo.

Scritte gia e designate le mie litteræ: le toe me sono præsentate. Diligentiæ significatio.

Scriptis iã & obsignatis meis ad te litteris. tuæ mihi delatæ fuerũt. Absolutis iam & tabellario commissis meis tibi litteris obsignandis tuas mihi Lentulus dedit. Expeditis iam & missis lr̃is meis tuas q̃ primum recepi.

La amicicia che fu sempre con nostri parẽti passati fa che io te debbo fauorezare &c.

Necessitudo quæ cũ nostris supioribus affinibus magna semp cõstituta fuit: facit ut tibi fauere debeam. Amor enĩ noster a iuuentute inter nostros amantissime cõstitutus me mouet ut tibi liberaliter inseruiam. Familiaritas iam diu ĩter nos officiis confirmata potissima causa est ut in nullo tibi desim.

Si me fusse licito p larte de la imitatõe io te scriueria spesse lettere facte duno exempio.

Si mihi p imitationẽ liceret eodem exemplo aliquando litteras tibi mitterem. Si mihi per ciceronis p̃cepta concederetur epistolaꝝ formam non semper imitarer Non sinit me ciceronis imitatio eandem ad te lr̃aꝝ formã. obseruare &c.

Amoris & delectationis denotatio:

Le toe littere me sono state molto gratiose.

Iocundissimæ mihi fuerunt tuæ litteræ. Amantissimæ tuæ litteræ amplum mihi gaudii cumulum attulerũt. Ex tuis litteris magnam suscepi consolationẽ. Magnam ꝑfecto uoluptatẽ ex tuis litteris accepi. Litteras q̃dem tuas ĩcredibili alacritate cõplexus sum. Sum enĩ tuas litteras maxĩa cũ amœnitate osculatus. Suauissimas sẽp tuas accipio litteras. Tuæ litteræ ualde mihi graues elegantesq; uisæ sunt.

Io ho receuuto le toe littere.

Tuas recepi litteras. Tuæ mihi litteræ dlatæ fuerunt. Tuæ mihi litteræ per stephanum fuerunt assignatæ. Redditæ fuerũt mihi tuæ litteræ. Stephanus tuam mihi epistolã obsignauit.

Io ho inteso per le toe littere.

Diligentiæ denotato.

Ex tuis litteris intellexi. Accepi. Cognoui. Suspicatus sum. Didici aĩaduerti. Cõprehendi. Iudicaui. Ex tuis litteris doctus admõitus: adhortatus sũ. Ex tuis doctior certior prudetior factus sũ. Tuæ mihi litteræ declararũt: innuerunt significauerũt. Tuæ quidem litteræ me admonerũt: admonitum ferũt: docuerunt. Erudierunt. Incitauerunt. Certiorem rediderunt.

La tua bona uolenta simile con la mia fa che te reputo uno altro me medesimo.

Mutua erga me uoluntas demerita est: ut te me alterũ esse uelim. Idem tuus mecum aĩoꝝ consensus merito depostulat: ut omnes res meas: tecum cõmunes esse patiar. Cõsimile sententiarum iudicium tantam uim habet: ut idem tibi de me quod de te præstare possis.

La toa humanita inuerso di me & della mia bona uolunta inuerso di te me da questa audacia che io te possa rechiedere domesticamente.

Amoris significatio.

Sumpsi ego pro summa tua erga me humanitate. Et mea in te obseruantia ut a te familiariter omnia petere possum. Induxi enim mihi pro singulari tua in me benignitate: & ꝑpetua tua animi inductione: ut omnia tua mecum dicerem esse communia. Persuasi enim mihi pro maxima tua in me caritate & optima mea erga te fide ut rebus tuis non minus q̃ meis familiariter uti ueleam.

La toa diligentia me tanto piu iocunda chella procede da bona uolunta.

Iocundior est mihi diligentia tua quã uoluntariam intelligo. Gratior est mihi tua familiaritas: q̃ mihi officiosissima est.

Acceptior est mihi tua libertas q̄ spontaneam esse uideo. Amabilior mihi est tua uirtus quæ prudentissima est.

La toa diligentia laquale tua hai presa per tua sponanea uolunta me da bona speranza de potere insignare la mia causa.

Diligentia tua qua sine meis admonitionibus usus es maximam mihi spem affert ut causam meã obtinere posse confidam. Studiũ tuũ ꝙ sine ulla mea rogationis significatione spõte tua ĩ negotium meũ declarasti: facit ut causæ meæ optime cõfidam. Vigilãtia tua qua sine litteris meis certus es me hortatur: ut de rationibus meis bene sperare debeam.

Tu te hai tanto affatigato per me che io debbo fare lo simile per te.

Molitus enim pro me tantopere semper fuisti: ut ego quoq; pro te maximopere conari debeam. Non enim me p̄terit tã tum pro cõmodis meis te semper elaborasse: ut ego etiam pro tuis ornamentis tenear uehementer insudare. Satis mihi constat ꝙ te pro rebus meis studiosissime exercueris: quæ res merito me adducit: ut tibi etiam ex uoto uigelantissimum præstare debeam.

Tu tai monstrato uno uero amico a prendere inimicicia per lo mio honore.

Verum enim te mihi amcum p̄stitisti cũ multoꝝ tibi odiũ ac maliuolẽtiã pro mea dignitate sustinẽda suscepisti. Quod honoris mei studiosissimus extiteris cõtentiões: maledicta: atq; interminationes: quas pro me passus fuisti: satis aptissime ꝓfitentur. Quo me semper amore cõplexus fueris: ex hoc faciliter intelligo: ꝙ expostulationes inimicicias: atq; malam hominum gratiam pro mea fama conferenda sustinuisti.

Io te ringratio.

Magnas tibi gratias dico. Amplissimas tibi grtias habeo. Immortales tibi gratics ago: Condignas tibi gratias agere studeo. Meritas tibi gratias refere nitor.

Io non te posso rendere condegne gratie.

Non habeo quas meritas tibi gratias reddere possũ. Non enim reperio quibus rebus parem tibi gratiam referre queam. Nõ est idonea mihi concessa facultas ut meritas gratificari ualeam. Ea enim est mihi denegata potestas ex qua me tibi beneficiorum memorum demõstrare possim. Nulla satis cõmoda est mihi oblata opportunitas: ut uirũ me tibi oficiosissimum præstare queam.

Io ho uergogna a ringraciarti de paroli desiderando a itoi seruicii satisfactiõe di fatti.

Ago tibi gratias cum pudore cum tua summa in me officia rem potius quã uerba desideret. Non enim libenter tibi uerbis gratias ago cum prælertim ãplissima tua bene merita in me re℞ effectum: non gratiarum actionem deposcant. Corripior uerecundia tam uili uerborum munere tibi gratias agere: cum ĩmortalia tua in me bene merita rem ipsam demereãtur. Iam non ago tibi gratias cum enim rem nõ possim referre hinc uerbis non patitur res satisfieri.

Io non posso fare che io te rẽgratio molto.

Non possum abduci quin tibi plurimum gratificer. Vehementer abducor ut tibi maximopere congratulari debeam. Cõpellunt me tuæ uirtutes: ut tecum maxime lætari uelim.

Io referisco gratia a tullio che ma dato cazione damarte.

Magnam habeo Ciceroni gratiam: qui mihi causam dedit te amandi. Lentulo nostro sũmas teneor gratias agere qui mihi initium aperuit me tibi coniungendi. Volutio magnam debeo gratiam referre: qui familiaritatem consequendi tuã materiam mihi obtulit.

Le toe littere meanno dato grandissima consolatione.

Sũmum me ducem tuæ litteræ reddiderunt. Tuæ profecto litteræ ad sũmã me leticiam adduxerunt. Tuaꝵ enim littera rum consolatio ad amplissimam futuræ cõmoditatis spé me adhortatæ sunt.

Io ho receuuto uolẽtieri Catõe el q̃le e uẽuto a me p tua pte.

Catonem tuo ad me nomine ꝓfectum uidi certe libentissi me. Lentulo qui est mihi tuis uerbis cõmendatus libenter in seruiui. Ciceronis ratões per te mihi cõmendatas facili ani mo defendendas suscepi.

Io ñ haueua possuto ueđr piu uolẽtieri tullio como lo ueduto Ciceronem libentius q̃ uidi uidere non potuissem. Lamiã gra tius q̃ suscepi suscipere non ualuissem. Torquatum constan tius q̃ defendi defendere non potuissem. Curionem amanti us q̃ tractaui tractare nõ potuissem.

La diligentia di tulio ma dato gran fructo.

Diligentia quidem ciceronis maximum nobis fructũ attu lit. Vigilanus enim cura nostri Ciceronis ãplissio nobis fuit adimento. Studium enim luculli maximũ nobis confecit e molumentum. Incredibilem cõmoditatem peperit reipubli cæ. Accurrata uatinii prudentia magnam cõmuni saluti uti litatem comparauit.

Io te uoglio fare a sapere q̃lle cose que sono auenuto

Quæ acciderũt existimaui te scire oporteř. Quæ apud nos exorta sunt uolui tibi nota esse. Quæ nuper cõfecta sũt tibi eẽ aperiéda putaui. Quæ sũt hic cõstituta duxi tibi eẽ declarãda

In quello stato noi siamo tu lo saperai p queste littere.

Quem statũ r̃tiemus: ex his litteris cognosces. Quæ sit no straꝵ reꝵ cõditio: hæ tibi lr̃æ declarabũt Quo in statu simus ex his litteris poteris: ĩtelligere. Quõ res nostræ se habẽt p has litteras certior fies diligenter.

Io ho grāde desiderio che noi habiamo bona pace.
Cupio maxime ut aliqñ ociosa libertate fruamur. Deside ro uehementissime ut tranquillam pacē possideamus. Expe cto. n. sūmo dsiderio ut a tātis molestiis ī quibus quotidie uer samur alñ liberemur.
Final mente quello me auenuto che io sēpre desiderato.
Illud tandē mihi euenit: qd semp maxīe fuit optatū. Illud mihi tādē oblatū est: qd sēp exoptaui. Quod diu uehemētissīe desideraui: id mihi hodierna felix fortuna detulit.
Apēa che io to possuto scriuer eēndo grādissiamte occupato

Vix potui tibi scriber sūmis occupatiōibus īpeditus. Tādē tibi scripsi paulisp maxīs laboribus subleuatus. Tādē tātu lū ocii nactus sum: ut tibi aliqd litteraꝝ dedi. Vix potui ocii tā tulo mihi suppeditare: ut hæc tibi significarē.
Quelle cose io te son p dire te sarranno cose utile tu le debbi uolontieri aquistare.
Quæ tibi exploraturus sū ita cōmoda sīt & utilia ut maxīe debeas ea tibi uelle cōparare. Quæ te sū admoniturus ita sūt rōibus tuis suffragātia atq opportūa: ꝙ ea obseruare debes. Quæ tibi significare cōstitui ita officiosa sīt & tibi cōducibilia: ꝙ ea sūt tibi maxīopere cōplectenda.
Io non fo mai per mancare al tuo honore.
Honori. n. tuo nūq dfui: neq dfutus sū: Auctoritati tuæ sē per qdē fauere cōstitui. Laudibus enī tuis quātū ī me fuerit libēter īseruiā. Dignitatē. n. tuā dies noctesq studiosissīe tueor

Si tu sei si buono amico como tu soli toglieme a defendere.
Si pristinā in amicos defendendos beniuolētiā retīes: te ro go ut me suscipias defēdendū. Si idē patronus es ī amicos cō seruādos q esse soles: me tibi totū trado tua fide cōplectēdū. Si talis es amicoꝝ dfensor qui cōsueuisti: me tua uirtute susci

pe ꝑtegendum.

Io como debbo fare uolẽtieri quello che tu me cõmãdarai.

Mãdatũ tuum curabo ut debeo diligenter. Tuũ negociũ agã: sicut teneor studiosissĩe. Causã tuã quẽadmõm es deme ritus ad me recipio defẽdẽdã Oẽs rões tuas cũ mihi onus incũ bit oĩbus uiribus sustinebo.

Io non te mancharo mai.

Studiũ enim meũ nũq̃ ẽ tibi defuturꝝ. O pa enĩ mea erit ti bi semp paratissima. Ego nullũ meũ tibi ũq̃ officiũ denegabo Mea enim fides nullo tibi loco deficiet.

Io sono continuamente solicito de fare li fati tuoi.

Sũ quotidie curiosus in rebus tuis. Non cesso sciscitari qs tibi fortũæ status maneat. Dies enĩ ac noctes diligẽs sũ ad iue stigãdũ quã rerũ conditõem possideas.

Tu non potristi hauere facto piu sauiamente como tu hai.

Nõ potuisses sapiẽtius facere q̃ egisti Causa enim nr̃a nõ potuisset commodius transfigi: q̃ confecta est. Quæ ꝑfecisti accuratori q̃dem rõne curari nõ potuissẽt. Quæ fecisti omni prorsus reprehensione carere uidẽtur.

Io uoglio che tu sei participeuole de mei beni.

Participẽ meoꝝ bonoꝝ te esse uolo. Sociũ mearũ accesio nũ te fieri cupio. Comitẽ meæ fortunæ te mihi recipio.

Io debbo sẽp essere ꝑdicatore delle toe laude.

Amplissimus tuaꝝ laudũ ꝑco merito eẽ debeo. Assiduus e nim tuæ existimatõis intimator existã decet. Perpetuus eq̃dẽ tuaꝝ uirtutũ ꝑdicator esse uolo. Ardẽtissimũ tuæ gloriæ am plificatorẽ me semper futuꝝ esse constitui.

Io ho grandissima amicicia cum caton.

Oĩa mihi cũ catone iura necessitudinis intercedũt. Oĩs n. uis optimi amoris mihi est cũ sulpitio cõstituta. Oẽs beniuo lẽtiæ accessiões sũ mihi cũ curione stabilita. Oĩa q̃dem cogniti onis mihi sũt cũ Cicerone corroborata.

Hortensio te dira ogni mio stato.

Oēm cōditōem status mei tibi declarabit hortēsius. Totā enī rōem meæ gubernatōis tibi explicabit oratius. Totā enim sūmā cōsilii mei te docebit opimacus.

Tutti i tuoi te diranno quanto sia diligente la mia amicicia in uerso di te.

Quanto studio causā tuā oībus ī locis defenderim oēs tui tibi declarabūt. Quātā .n. uigilātiā ꝑ dignitate tua ubiq; defēdēda: adhibuerī: ex tuis oībus certior fieri potes. Quo enī aīo qua cura: qua diligētia: quaue cōtentōe rōnes tuas in omni re tutatus sū omēs tuos ad te scripsisse arbitror.

Io credo che tu sappi quāto io sono diligēte p te.

De meo studio erga salutē tuā credo te cognoscere. Quæ sit mea ꝑ tua uolūtate uigilātia existimo intelligere. Quātū pro te seruando laborē desūpserim arbitror te nō ignorare.

Io non lasso a fare nesuna cosa pro te.

Ego nullum locum prætermitto te laudandi. Ego nullum laborem subterfugio te iuuandi. Nullū periculū expauesco te cōseruandi. Ego nullā cām declinare debes te amādi. Ego nullam debeo recusare fortunam te ornandi.

Piu tosto che io ho possuto io fo ogni cosa p te uolentieri.

Quamprimū facultatē nactus fuero te adiuuādi omnia ꝑ te augēdo libentissime suscepi. Vt primū sū potestatem cōsecutus te ornandi nullum pro te exaegerando laborem fugi. Vt primum mihi oblata est inseruiendi opportunitas: nihil ꝑfecto prætermisi.

Tutte le mie cose sono sempre al tuo cōmandamento.

Quæcunq; in me bona sint: constat tibi semp paratissima. Quātū enī in me est tātum de me polliceri potes. Quæcunq; facultas ē. ea arbitratu tuo libenter exponetur.

Io to apparechiato quello che to promesso.

Quod tibi policitus sũ data opa paraui. Quod tibi ꝓmisi di ligẽter absolui. Quod ꝑ te facerẽ significaui mea spõte curaui.

Tu poi uedere ligermente quanto to caro.

Facile enim ꝑspicere potes q̃ mihi carus sis. Potes enim q̃ faciliter itelligere q̃tũ te mihi gratissimũ habeam. Nõ ẽ tibi difficile cognoscere posse q̃ mihi sis acceptissimus.

Io intendo legiermente che tu mai molto caro.

Facile intelligo me a te plurimi fieri. Optime mihi exploratum est te mihi plurimum attribuere. Quanti me facias possũ q̃ faciliter conspicere.

Credi tu che io sia cosa iscognoscente che io non tama quanto tu ami me.

Existimas ne ita me in urbanũ: ut te mutuo non diligerem Adeo me ingratũ arbitraris: ut ꝑibus tibi officiis nõ respondrẽ Putares ne me adeo esse iniustũ: ut cõsimilẽ officii uicissitudinẽ tibi nõ attribuerem. Adeo me in humanũ esse iudicas: ut eadẽ diligentiæ retributionem tibi non præstarem.

Io te uoglio tanto bene che non fazo nesuno da piu de te.

Tã isigne est meæ erga te uoluntatis iudiciũ: ut neminem te maiorẽ faciã. Tãta est erga te amoris magnitudo: ut in te amãdo tibi neminẽ anteponam. Tã eximiã meam erga te beniuolentiam esse: ut neminem tibi in amore comparem.

Vede quanto io ta precio.

Vide quanti apud me sis. Vide quanti te facio. Vide quanti tibi attribuo.

Io te porto singulare amore.

Vnico enim te amore prosequor. Summo enim te amoe complector. Incredibilis est mea erga te amoris coniunctio. Immortalis est nostræ coniunctionis affinitas.

In ogni luocho doue io me trouo io te lodo grandemente.

In omnibus locis ubi me esse contigerit: maximus te laudibus extollo. Ego te quotidie commendare non desisto. Nõ cesso dies noctesq; amplissimis te laudibus illustrare.

Io fauorezo tãto ala toa dignita che io fazo ogni cosa p qlla.
Dignitati enim tuæ ita faueo: q̃ oẽm opam: curã. laborem studiũ uigilantiã. ad amplitudinẽ tuã cõfero. Virtutes enim tuas ita diligo: q̃ sibi sum libenter iseruiturus. Omnem enim tui status conditionem ita carissimam habeo: ut omĩa pro tua salute sim libenter expositurus.
Sappia che io fazo di tanto cato quanto merita la sua uirtu.

Scias catonẽ tanti a me fieri quãtum ipsius uirtus depostulat. Catonem equidem tãti facio. quãtũ eis officia demerẽtur. Ego. n. catoni tm̃ attribuo: quãtũ eius merita uidẽt exigeř.
Tu mai ordinato che io te scriua delle cose ad te ptegnẽte.
Admõuisti me ut si qd esse qđ ad te ptinere arbitrarer: tibi significarẽ. Cõstituisti mecũ: ut q̃ te attigerẽt tibi aperirem. Iusti ut de his: q̃ ad te pertinerent te certiorem facerem.
Auenga che io non auesse niente de nouo nõ ho lassato uẽire da te li nostri amici senza le mie lettere.
Etsi nihil haberem: quod scriberem: tamẽ nolui amico ad te eunti aliquid lraꝝ dare. Quãq̃ quid potissimum tibi scriberem non haberẽ curabo tamen has litteras ad te ferendas. Tã etsi nihil noui qđ tibi declararẽ mihi in mentem ueniret: tam̃ uolui potius meas lřas inanes quã nullas esse.

Io ciercho molto che la nostra republica sia salua.
Quod potissimum curo est: ut nostram rempublicam saluam per me esse uelim. Quod sũmopere desidero est: ut cõem salutem illæsam coseruare cupiam. Quod in primis exopto est: ut rationibus publicis recte cõsulat.

Debiano ogni huomo bene consigliare la republica: io diro adunche quello che me parare buono per ella.

Cum omnes reipublicæ recte cõsulere debeamus: iccirco quod sibi cõducere mihi uisum ĩ mediũ adducã. Cum mihi ẽt incũbat ut rempublicam saluã esse desiderem: ideo quod sibi usui euenire existimo bono quidem animo aperiam. Res enĩ publica oĩum nostrꝝ optĩa parens ut sibi faueã iure demeretˀ.

La carita che tu porti ala patria me molto cara.

Caritas qua erga meã patriam afficeris est admodũ iocundissima. Pietas q̃ rẽpublicã cõplecteris accidit mihi suauissima Fides. n. q̃ patriã cõem sp excoluisti ẽ mihi quã gratissima.

Io nõ me pentiro mai dauerme affatigato per la patria.

Nũquã mihi displicebit pro r̃publica plurimũ elaborasse. Nũquã me pœnitebit patriã meam defendisse. Nũquã me dolebit pro cõmuni salute uehementer insudasse.

Io ho grande piacere che tu habbi bona opinione di me.

Gaudeo pulurimum de te me recte sentire. Lætor maxime meam uiuẽdi rationem tibi probabilem uideri. Maxima afficior iocunditate ea quæ facio tibi placere.

La liberalita de catone e grande:

Vide quanta fuerit catonis libertas. Vide quãtum sit cato officiosissius. Vide quanta sit cato benignitate refectus. Vide qua munificentia sit cato omnibus peritissimus.

Plauto inamorato delle toe uirtu cerca de seruirte.

Plautus clarissimis tuis uirtutibus inesus tibi seruire desiderat. Plautus clarissĩa tua uoluntate concitatus cupit uirtutes immortales reddere. Plautus celebritate tuæ famæ ꝑpetuã affinitatis coniumctionem tecum expectat congelare.

La mia ma sempre honorato.

Lamia me semper plurimum obseruauit. Lamia summo erga me officio semper usus é. Lamia se mihi semper facilimũ præstitit. Lamia meæ semper uoluntati cõtemperauit. Lamia se mihi semper obsequentissimũ obtulit:

Itoi grandi seruicii uerso di me fanno che io me debba recordaré de te.

Facit enim perpetua tuoꝝ erga me beneficioꝝ magnitudo ut sedulo tui memor esse debeam. Amplissima in me tua officia efficiunt: ut omnia que tibi grata sint pro te pficere debeã Immortalia tua in me benemerita non sinunt me aliud quicq̃ nisi de tuis cõmodis & ornamentis cogitare. Sum dies noctesq̃ sedulo in hoc occupatus: ut pro tuis in me officiis ppetuo cõmemorandis tibi satisfacere studeã. Cũ tua in me officia sũma esse cõstẽt: omnia sunt mihi pro te merito ac diligenter agéda.

Io debbo fare ogni cosa per te.

Quantum enim cõsequi possum: tantum pro te exponere debeo. Quantum in est: id omne pro tuis ornamentis profundere teneor. Quantus mihi bonoꝝ accessiones comparare potero: omnes pro tuis cõmodis libenter in mdium adducam:

Auenga idio che nõ me paria essere piu charo che a poterme monstrarme. huomo grato niente de meno.

Et si gratius mihi accideret: q̃ ut ré tibi gratissimã efficere posset tam̃ &ce. Tametsi mihi nihil gratius accidere posset quã uirum me tibi beneficioꝝ memoré præstare ualeam tñ &ce. Quĩquã mihi nihil obtabilius contingere posset: quã ut tuis orationibus me accommodare possem tamen &ce. Et si ex omnibus mihi optatis illud esset in supremis: ut quo animo erga te sim re ipsa cognosceres tamen &ce.

Lamore me fa fare quello per te che non farei per me.

Amor ea me iubet p te efficere: q̄ pro meipso nō facerē. Sū enim beniuolentia cōplusus ut ea curem pro tua dignitate: q̄ pro rebus meis non curarem. Non enim possem adduci ea pro me agere quæ te facere amor me cogit.

Considerando io li seruicii che tu mia fatto. Io so tenuto de fari ogni cosa che ti sia utile.

Cū tua erga me benemerita considerem: omnia sum liben tissime pfecturus: dum tibi auxilio esse possem. Cum aīaduer terem quanta fuerit tuoꝝ erga me officioꝝ magnitudo: oīa diligentissime procurabo ut morem tibi geram. Cum mihi in mentem uenit quibus quantis q̄q; magnis me beneficiis exor naueris: oīa sum pro te perpessurus dū tuam dignitatem tueri possem. Cum tua in me demerita ex memoria repeto: oīa costi tui tolerare debere: dum rationibus tuis insudare ualeam.

Habiando tu sempre fatto per la mia salute ogni cosa io etiā dio debbo fare ogni cosa per te.

Cum id semper curaueris: ut me saluum esse uoluetis: mea interesse uidetur ut omnia pro te merito efficere debeam. Cū oēs meos īcolumes sp esse studueris: meæ ptis erit ut tibi nihil denegare debeā. Cum oēs fortūas meas ītegerimas cōseruare nixus fueris: meū erit onus ut omnia pro te sustinere debā.

Io per beniuolentia constretto cercho di farti cose utile.

Ego beniuolentia īpulsus q̄ro quotidie qua rōe me tibi ac comodare possim. Ego beneficiis adiutus q̄ro aliud quod tibi conducat pro te proficere. Ego uirtutibus adhortatus omnem meam facultatē polliceor. Ego affinitate cōmonitus me tibi totum expono.

Cercando io che cosa io te scriuesse il me uenne nella mente de cofortati al studio.

Quærenti mihi quid ad te potissimū scriberem illud i mētē uenit: ut ad uirtutes te plurimum adhortarer. Cōsiderāti mihi quid tibi lr̄as significare deberem: illud occurrebat: ut ad stu

dia bonaꝝ artiũ te uehementer incitarem. Cogitanti mihi q̃d per me tibi scribendũ esset: illa ratio apparebat: ut te ad gloriã tuorum maioꝝ inuitarem. Perscrutanti mihi quo te genere litterarum uisitarem: illud scribẽdi genus accidebat: ut uiros uirtutibus celeberrimos imitari deberes.

Idio e testimonio che io no ho nisuno piu caro di te.

Deos hominesq; testor: nihil te mihi carius accidere posse. Deoꝝ hominumq; fidem obtestor nihil esse mihi antiquius dignitate tua. Deos hominesq; testes imploro honorem tuũ non mihi minori esse curæ q̃ meum proprium. Deus qui omnia recte uidet optimus te stis esse potest nullius alius beniuolentiã quãtum accidere mihi optitarem Omnes homines mihi testes adduco me nil aliud magni q̃ felicitatem tuam optare.

Per che tu mai sempre adiutato io debbo rendere il cambio.

Quoniam in omnibus rebus meis maximo mihi præsidio semper esse uoluisti: iccirco parem tibi gratiam referre studeo Quoniam ĩ omnibus meis agendis sũmum tuum mihi adiuamen p̃stitisti: ideo eandem suffragationis uicem præstare debeo. Quoniã in omnibus meis rationibus te semper libentissime accõmodasti nitor retribuere.

La grãde utilitate laquale ho pẽsato per te me ha constrecto a scriuere.

Magna rei utilitas: quã pro te excogitaui me ad scribendũ incitauit. Amplissima cõmoditatis utilitas: quæ ratiõibus tuis plurimum incumbere uidetur me compulit: ut tibi scriberem. facultas rerum quã maxime tib iusui futuram esse uideo me adduxit ut per meas ad te litteras te admonerem.

Quello che io ho pensato per te ti sara molto utile.

Quod ꝓ te excogitaui: magnũ est tibi lucꝝ allatuꝝ. Quod mihi ꝓ te in mentẽ uenit: eximiũ utiliatis emolumẽtũ ẽ tibi cõparatuꝝ. Quod ꝓ te ago quotidie ad maximũ tuæ dignitatis ĩcrementũ plurimũ attĩere uidetur. Quod ꝓ te studeo perficere

amplissimis tuis rationibus facultatem accessionis adiicie:

Per che io tò semp̃ usato al mio mõ tu poi fare il simile di me

Quoniam arbitratu meo te semper expertus sum: eadem profecto ratione de me statuere potes. Quoniam uolũtatẽ tuã cum meo iudicio semper coniungere uoluisti: meum etam cõsensum opinioni tuæ sum libenter accõmodaturus. Quoniã arbitratu meo rebus tuis omnibus sicuti meis usus fui: pari quidem iure res omnes meas possidere potes.

Ogni uolta che io ho hauuto bisogno di te io ho trouato tanto gratioso che io te sono molto obligato.

Quotiens auxilio tuo mihi opus fuit: adeo faciem dulcem & humanum expertus sum: ut maximopere me tibi debere diiudicem. Quotiens mihi tuum præsidium expetiui. Ita te tractabilem semper esse cognoui: ut mihi qđ a me uelis tibi denegare debeã. Quotiẽs te mihi fautorẽ requisiui: ita te mihi &ce.

El mio bon stato po testimoniare la tua diligentia.

Studium tuum honori meo nunq̃ defuisse status meus ex te conseruatus optimus testis esse potest: diligentiam tuam ꝓ cõmodis meis semper extitisse amplissimam omnibus semper libentissime prædicabo. Auxilium enim tuum mihi semper fuisse paratissimum optime memoria teneo: & dum uiuam recordabor.

Li seruicii che tu mai fatti grandissimi non hanno meritato che tu me preghi uogliando alcuna cosa de me.

Amplissima tua erga me liberalitas non patitur. ut ulla q dem ratione me ores: cum omnia sponte mea ꝓ te perficere decleam. Preces enim in amicicia nostra sublatæ esse debent cum in me tua beneficia opima demerita sint ut omnia quæ in me sunt pro tuis commodis in medium teneor exponere. Non enim opus est ut a me quicq̃ rogando contendas: quoniam immorralis tua ĩ me beneficiorum magnitudo perpetuo me tibi deuinctum efficit.

Io debbo pensare ogni ragione per renderte lo cambio deli benificii che tu mai fati.

Oés enim rationes perscrutor: ut pro tuis in me meritis tibi merito gratificari possem. Omnes enim uias precũtor: ut p tuis in me officiis uirum me benificiorum memoré cognoscere possis. Nullum profecto locum prætermitto: ut pro sũma tua in me liberaliate paré tibi beneficiorꝝ gratiã referre ualeã.

Per lamoŕ che io te debbo io péso di farte ogni gr̃a d̃ seruicio.

Quoniam incredibilem quendam amorem tibi debeo: dies ac noctes de ornamentis ac commodis tuis excogitare non desino. Quia singularia ĩ te studia tibi teneor illas quotidie rationes percũtor: ex quibus tibi merito satisfacere possim. Quoniam omnia quæ uis maxime tibi debere profiteor: illud semper curo ut tibi prodesse possim.

Coloro che te fanno grandi seruicii meritanno che nui faciamo lo simile in uerso di loro.

Qui nobis p̃sentant paratos uehementer pronos faciles officiosos iure ipso demereri uidentur: ut nos etiam sibi uigilãtes: bonos & optimos declarare debeamus. Cum tu mihi obsequentissimos extiteris: me tibi omnibus in rebus comsentientem expecta. Cum tu mansuetus atq; tractabilis meis omnibus esse uoluisti: ego etiam accurabo: ut me tuis bonum gratũ atq; acceptum diiudices.

Chi soffris ogni periculi per noi meritano lo simile de uoi.

Qui pro nobis incõmoda sustinuerunt: iure demerentur ut parem iacturæ uicem tolerare debamus. Simultates: urgia conuicia: offensiones: atq; incõmoda quæ pro extimatione per peri denegasti: satis me admonet ut ego in te nullũ cõmoditatis genus pro te debeam subterfugere. Cum tu pro incolumitate mea detrimenta atq; suplicia non effugisti ego etiam pro salute tua afflictiones æstatum famem calamitatem atq; interitum nequaq̃ euitarem.

Sendo cosi indegne dimentigare li seruitii: Io non dimentigaro mai li tuoi.

Cum sit turpissimum beneficia non meminisse: certe hoc sum aīo ꝙ a te officiū recepi meminero semper: & prædicabo libēter. Quæ tu in me beneficia cōtulisti: nulla unꝗ mea delebit obliuio. Maximæ mihi esset infamiæ nisi quæ a te officia r̄cepi memoria complecterer sēpiterna. Quibus a te officiis affectus sum: ea nulla unꝗ delere poterit futura ætas. Quæ in me benemerita declarasti: omnis mea complectitur posteritas Quod me semp lautissime pertractasti: ex mea memoria unꝗ decidet. Immortalia tua in me officia perpetuo meo quidem aīo incidēt. Nūquā enī obliuiscar maxima & amplissima me tibi benefica debere. Tuorum erga me meritorum diligentissime semper memor eris.

La toa laquale non me mai mancata si ma a te sempre obligato.

Tua gratia quæ mihi nūquam defuit: me tibi deuinctū efficit. Tua sūma liberalitas quam mihi semper paratissimam esse cognoui. me tibi semper obsequentissimū reddit. Tua amplissima dignitas quæ mihi sēper opitulata est: me sibi totum uendicauit.

Auegna idio che io fosso cōtento delli tuoi seruicii passati. Niente di meno io prēdo grādi piacere uedendo multiplicare in uerso di me la toa liberalita &c.

Si contentus eram tui maximis ī me benemeritis sūma tn̄ afficior lætitia tua in me officia in dies accumulari Quāquā ex amplissima tuoꝝ in me beneficiorū magnitudine cumulate mihi satisfactū arbitrabar: gaudeo tamen summopere maioribus in dies a te officiis exornari. Nam & si superioribus tuis in me meritis satis me tibi deuīctū existimabā. lætor tamen quotidie in me fieri beneficiorē.

Li tuoi seruitii me sono stati molto agrado.

Quæ pro me egisti gratissima mihi fuerũt. Quæ pro nobis curasti toti nostræ familiæ fuerũt probatissima. Quæ ꝓ meis cõmodis molitus es: iocundissima mihi acciderunt. Quæ pro meis rõibus pertractasti: fuerunt mihi acceptissima.

Idio uoglia che io habbia quella possãza che tu cognosca quãto ho agrado li seruicii che mai fatti.

Exopto illam mihi dare facultatem: ut in te pietatem beneficiorum magnitudinem recte cognitam habeas. Desidero maxiopere ut ea mihi fortuna cõtingat: ex quia incredibilem meã in te uoluntatem re ipsa maxime cõprobare possis. Vtinam eam rerum facultatem aliquando sortiri possim: ex qua officioꝝ crebritatẽ mei tui amantissimum iudices.

El iudicio dellamore che io te porto me conforta a fare gran de cose per te.

Maximum meum erga te amoris iudicium me plurimũ adhortatur: ut omnibus in rebus me tibi accõmodare debeã. Summa mea erga te beniuolentia me cõpellit: ut nihil pro te debenm recusare. Perpetua mea in te obseruantia nõ sinit me aliud q̃ de tuis ornamentis & cõmodis cogitare.

Quando ho bisogno di te io reciercho il tuo adiuto ma piu uolentieri te satisfarei.

Cum præsidio mihi opus est tuo: id libenter a te peto. Sed multo libentius pro tuis in me officiis tibi gratias ago. Tuum mihi auxilium libenter expeto: sed libẽtius parem tibi gratiã refero. Ego libenter meis in te rationibus adiungo: Sed libentius meum tibi officium præsto.

Ogni toa cosa me molto grata. ma anchora me piu agrata li tuoi seruicii che ai fatti a pietro.

Cum multũ mihi gratissima sint quæ tu in me cõtuleris: tum hoc gratius: quod te petro libentissimum ꝓstitisti. Cũ omnia

tua mihi optatiſſima ſint: hoc tamen deſideratius quod affini bus mei attribuiſti.

Abiandome tutti li tuoi fatti ſeruitii grandiſſimi. Io debbo curare di ſatiſfarte.

Cum omnes tui maximis me officiis ſemp proſecuti fuerint: Illud ſedulo excogitare debeo: ne tam ampliſſimæ libera litatis immemor eſſe debeam. Cum omnes tui me ſemper libe raliſſime complexi ſint: nihil é quod ego tuorum amicorum cauſa p̄termittere debeam. Cũ omẽs tui ſe totos mihi ſemper patefecerint: Illud mihi onus reſtare uidetur: ut paribus ſibi officiis correſpondeam.

Lamicicia noſtra: la quale con grãdi beneficii e confirmata merita che le noſtre coſe ſieno intra noi commune.

Amicicia noſtra quæ ſummis officiia ab utroq; culta ẽ hoc demeretur: ut omnia noſtra inter nos communia eſſe debeãt Noſtra hæc beniuolentiæ coniunctio: quam noſtrum uterq; ſanctiſſime confirmauit: hoc merito aſſequi poſſe uidetur: ut rebus noſtris uterq; commũiter utatur. Colligatio noſtræ ſocietatis quæ maiores in dies uires ſuſcepit pro ſuo iure merito depoſtulat ut nihil inter nos denegari poſſit.

La recordanza della toa bona uolunta me coſi grata che io uorei chella duraſſe perpetualmente.

Qua enim memoria amantiſſime tua erga me uoluntatis ita mihi gratiſſima eſt: ut maxime deſiderem eam perpetue re ſerues. Commemoratio tua erga me uoluntatis ita mihi acce ptiſſima eſt: ut cupiam eam ſempiterne conſeruari. Significa tio tuæ erga me beniuolentiæ ita mihi iocundiſſima eſt: ut nihil magis geſtiam quam q; ita ut facis me ſemper diligas.

Le toe grande uirtu e la nostra perfecta amicitia me faria fare ogni cosa pe te.

Summus enim tuarum uirtutum splendor & perpetuum meum de nostri amoris coniunctione iudiciũ faci ut omnia ꝓ te perficere debeam. Insignis enĩ tuæ probitatis excellentia: & incredibilis meus erga te amor effecit ut omnia pro tuis commodis tenear sustinere. Maxima tuorum studiorum existĩatio & perpetua nostræ beniuolentiæ coniunctio facit ut me tibi omnibus in rebus me totũ patefiam.

Tullio ma significato che tu ti recorde de me.

Cicero mihi significauit ut putẽ te nõ immemorẽ esse mei Cicero ita me coegit. ut existimare possum: ꝙ nequaq̃ es oblitus mei. Ex ciceronis oratione ꝑcepi ꝙ me memoria teneas.

Il tuo sottile ingegno fa che io to molto caro.

Suauitas ingenii tui facit ut te mihi carissimum habeam. Perspicacia tuæ prudentiæ facit ut te habeã in optatis. Accurata tui cõsilii sapientia facit ut mihi præcipuum retineam.

El tuo sauio consiglio minducie a essere della toa uolũta &c.

Accurata tuæ prudentiæ sententia in eandem me quoq; uoluntatem inducit.

Grauitas tuæ sapientiæ facit ut in deliberando cõsilio tibi obtemperare debeam. Subtilis tuæ deliberationis consultatio in tuam me sententiam adduxit.

La abondantia delle toe uirtu fa che io te uoglio sequire.

Vbertas atq; copia uirtutum quibus te celeberrime exũdare uideo: me plurimũ adhortatur ut te uelim imitari Fortunæ meæ quæ ex tuis bonis plurimũ adauctæ sunt atq; reseruatæ me admonent: ut ꝑpetuo tibi astrictus esse debeam Fructus quos ego ex uirtutibus tuis capio quam uberrimos mihi suadẽt ut a latere tuo nunquã discedere debeam.

Vegendo Tulio molto da longe le cose future allui sapartegnera prouedere al stato della republica.

Cum. M. Cicero sit ita prudentissimus ut longe in posterum prospiciat: suum erit onus reipublicæ debere bene cosulere. Cum tu pro singulari tua prudentia oĩa longe prospicias: tuum erit officium cõmuni saluti optime prouidere. Cum plautus perspicacissimo eius ingenii acumine tanq̃ ex aliquo speculo futura prospiciat. optimum esse uidetur ut reipublicæ gubernationi præficiamus. Cum lentulus cõmuni saluti possit plus prouidere q̃ quis nostrum: ipse esset rerum omĩum administrationi præficiendus.

Guarda quanto io ta prezo.

Vide quantum tibi tribuam. Vide quantopere te existimẽ Vide quanti te faciam.

Io to sempre reputato sauio in ogni consiglio.

Semper te consiliis capiendis uirum sũma prudentia præditũ existimaui. Semper te ĩ cõsiliis administrandis optima fide ac religiõe insignitũ iudicaui. Semper te in omni recta ratione uiuendi singulari prouidentia apparatum esse cognoui.

Io ho fatto sẽpre sauio il guidicio della toa sapientia.

Grauissimum ego semper iudiciũ de tua sapiẽtia feci. Maximã ego semper existĩationẽ de uirtutibus tuis mihi cõcepi.

Auegna idio che io tabia sempre cognosciuto sauio niente di meno io lo prouo piu ogni di.

Etsi consilium tuum inq̃ mihi fuit cognitũ: tamẽ id magis perspicio quotidie. Quãq̃ prudentiam tuam singularem fuisse cognouerim. tñ eam qotidie accuratiorẽ esse uideo. Tametsi sapientiã tuã mihi semper exploratam habuerim: in dies tamen maiorem constare experior.

Io uegho final menre che tu si sanio.

Nũc demũ intelligo te sapere. Nunc tandẽ uideo te intelligere. Nũc postremo mihi cõstat te uirum magna prudẽtia ꝓditũ

La toa natura che modesta fa chio desidero che tu gouerni mei consiglii.

Natura tua temperans & modesta facit: ut te consiliorum meorum moderatoré habere uelim. Animus enim tuus: simplex & excelsus me adhortatur ut te meæ uoluntatis ac scientiarum socium mihi eligere debeam. Familiaritas enĩ tua omnium bonarum uirtutum amantissima me uehementer adducit: ut mearum omnium actionum te mihi comitem adiungere debeam. Conuersatio tua quæ cum omnibus cum etiam mihi gratissima est: admonet me: ut omnes ptes uitæ meæ tibi gubernandas deferam.

Io non uegho consiglio de nisuno piu sauio del tuo.

Non enim uideo ullius consilia tuo anteponi debere. Nõ satis intelligo cuiuspiam prudentiam esse tua superiorerem. Non possum iudicare ullius sapientiam esse tuæ prudentiæ præponendam.

Le toe insegne uirtu meritano piu tosto laude che incitaitõe.

Insignes tibi uirtutes tuæ gratulatõem magis q̃ hortatõem desiderãt. Eximia clarissĩaꝝ tuaꝝ uirtutũ ãplitudo sũmi potius laudibus uidet̃ celebrari debere q̃ incitationé desiderare. Excellens uirtutum tuarum præstantia magis exigit ut clarissima omnium uoce extollat̃ q̃ ad maioré accessioné ĩflãmet̃.

Per che tu sei molto uirtuoso uorei uolétieri che tu fosse gouernatore della nr̃a republica.

Quoniam sũmis te uirtutibus primarium esse uideo: cupio maxĩe ut nr̃æ reipublicæ gubernator p̃sis. Quoniam in agenda uirtute te primarium esse cõstituo: uehementer desidero ut nostræ societatis moderator sis. Quoniam te uirum amplissima uirtute præcipuum esse concerno: exopto sũmopere oĩbus meis rationibus adiungere. Quoniam te hominem uirtutibus antistitem esse constat: libentissime uellem tuæ familiaritatis participes fieri.

Il tuo gentil ingegno delecta ad ogni huomo.

Præstās ingenium tuum omnem populum delectari uidetur. Mirifica tui ingenii præstantia maximā apud omnes laudem adepta est. Approbatum enim cōsilium tuum summam apud ciues tuos gratiam comparauit. Cōmoda atq; officiosa tuæ uitæ institutio in credibilem apud bonos noīs extimationem concitauit.

La excellentia delle scientie te doueria. Incitare a studiare in quella

Honor enim qui ex scientiis celebribus comparatē: te plurimum adhortari debet: ut eas maxime cōplectaris. Laus equidem cōmendationis quæ ex bonis artium disciplinis amplissima solet exoriri te debet uehemēter incitare: ut illas dies noctesq; cōsequi uelis. Dignitas enim quam solent studia sciētiarum omnibus afferre: maximum tibi debet esse incitamentū: ut diligētissimam ipsis studiis operem adhibeas. Splendor .n. probitatis qui solet ex uirtutibus elucere: te plurimum debet incitare: ut eas uelis uirtutes. quam diligenter excolere. Gloria quidem amplitudinis ex qua homines ꝑpter scientias diuinis laudibus celebrantur: te uehementer adducere debet: ut uirtutum disciplinis totū te uelis accōmodare. Præstantia uirtutis qua homines illustrari solēt & cæteris hominibus excellentiores haberi te sūmopere cōpellere dbēt ut clarissimis uirtutibus te totum exponas.

Per che tu hai sempre amato le uirtu io ta prezo molto.

Quia intellexi uirtutes a te semper plurimum ad amari: iccirco tibi maxime attribuo. Quoniam accepi ornamenta uirtutum sūmopere tibi sēper placuisse non iniuria te magnifacio. Cum animaduerterem te studiorum disciplinis plurimū excelluisse: merito te primarium meum existimo. Cum mihi semper constiterit rectam uiuendi rationem te semp egisse

non sine causa te cæteris antepono. Cũ mihi exploratũ habuerim uirtutes in precio apud te semper extitisse: ideo summis te laudibus efferre non desino. Quoniam ad uirtutes cõparãdas flagratissimum te semper pernotaui: iccirco sũma te obseruãtia colo. Cum semper clarissime perspexerim te omnibus a ffectõis disciplinis atq3 exhortatõibus libẽter adhæsisse: nõ ĩmerito adducor si tibi magis q̃ cæteris me ad hærere constituerim.

La magnitudine delle toe uirtu fa &c.

Magnitudo uirtutũ quibus te optĩe exornatũ uideo facit ut &c. Multitudo benefactoꝶ quibus te præditũ esse cõcerno me uehemẽter adducũt &c. Vis optimi inter nos amoris merito me impellit &c. Altitudo ingenii tui quo te pulcherrime insignitum esse constat: ipso iure mihi suadere uidetur &c. Splendor tuæ rectissĩe uitæ quæ te semꝑ illustratũ reddidit me faciliter admonet ut &c.

Il tuo consiglio me pare cosi sauio che io so fare.

Admonitio tua ita mihi prudens esse uidetur. ꝙ ea me familiariter impellere possit. ut id sequar quod tu optimum putes Tantum enim tibi attribuo ꝙ tuis admonitionibus me faciliter accõmodare patior. Consilium enim tuum tanti facio: ut a præceptis tuis non discedam.

La patientia toa mõstra assai chiaro chomo tu hai lanimo chiaro.

Patientia enim tua satis aperte declarare uidetur q̃ fortẽ geras animum. Excellentia animi tui te magnanimum esse d̄clarat. Virilitas perseuerãtiæ tuæ nobis suadere uidetur quãtũ in oĩbus horrẽdis rebus constans esse debeas.

Si la temperanza e da essere lodata noi possemo giudicare catone modestissimo.

Si tẽpantiæ laus est attribuenda: modestissimũ ꝑfecto catonẽ iudicare possũs. Si uirtus ẽ ĩ administrãdis rebus ordĩe & moderatõe uti maximã eq̃dẽ catõi frugalitatis cõmẽdatõẽ

attribuemus. Si in gubernandis magistratibus castitas & absti nentia desideranda: certe catoni qui uerecūdia ac parsimonia cōpositus est: magistratus gerendos cōmittemus.

La toua iusticia e inuerso dogni huomo fa che posa ben sperare di te.

Iustitia qua semp apud omnes usus es: facit ut optime de te sperare possim. Benignitas qua amicos complecti solitus es maximā spem tuæ facultatis pbet omnibus. Liberalitas enim tua apud omnes te gratissimū facit. Veritas quā semper exco luisti mihi suadet: ut fidem tibi integerimam existimem.

La tua laudabile gouernatione di uita fa che io te reputo homo giusto.

Honorifica enim atq; laudabilis tuæ uitæ gubernatio facit ut uirum te bonum & iustum esse existimem. Probaq; & officiosa tuæ gubernationis institutio facit ut te uirum rectū simplicem & apertum arbitrari possim. Integra enim atq; optima uiuendi ratio facit: ut hominē te purū sincerum æquum & innocentē iudicare ualeam.

Nō solamente tu el quale sei studioso delle scientie: ma etiā dio tutti gli altri cognosceno le uirtu de tullio.

Non modo tibi q litterarū studia colis: sed etiam cæteris arbitror Ciceronis uirtutes esse notas. Non solum qui egregias bonarum artium disciplinas persequunt: sed oībus etiam rudibus probabilem. Catonis uitam cognitam esse existimo. Nō modo tibi uirtutes imitaris: sed etiam cæteris qui rectis uiuendi rationibus abhærent officiosa sulpicii studiorū crebritatem auditam esse credo.

El se dice ogni di appresso di noi delle toe incredibile uirtu.

Multi quotidie ad nos deferunt incredibil esesse tuas ī oī genere uirtutes. Nunciatur quotidie sūmam esse tuarum uirtutū āplitudinē. Assiduo enī sermone apud nos perfertur

singularem tuam in omni genere officii uirtutum præstãtiã.
Io me marauilio che le toe uirtu sono singulare e diuine.

Miror equidem facile nescio quid tuis uirtutibus esse datũ Non enim excogitare possũ quid sit ꝙ uirtutes tuæ potius diuinæ quam humanæ uideantur. Multotiens enim te sum demiratus tanquam hominem ex ipso cælo delapsum te uirũ diuina quadam uirtute præditum intuentur.

La uirtu de tullio soprauanza ogni triumpho e uictoria:
Est enim ciceronis uirtus omni uictoria felicior. Præstantissimæ quidem uirtutes catonis omnium fortũis præstãtior facile iudicantur. Suprema maioris uirtutũ elegantia omniũ felicitatem excedit.
Tutti li tuoi consigli me Pareno prudenti e sauii.
Omnia tua consilia uidentur plẽa prudentiæ. Omnes tuæ deliberationes summa sapientia refertæ uidẽtur. Omnia tua nstituta constant magna industria esse apparata.
i
Tute le toe cose me delectão specialmẽte la toa suaue uirtu.
Omnia me tua delectant: sed maxime tua summa fides. Humanitas: prudentia: consilium & liberalitas. Omnes enim tuæ uitæ rationes mihi placent maxĩopere: sed potissimum societas: studium: religio: benignitas. Omnia tua mihi grata sũt præsertim animi magnitudo uirilitas ordo moderatio.

El non fu cosi gran fatto a prendere cartagine quãto e questa che tu ai fato colla toa uirtu.
Non fuit tanti carthaginem uincere: quanti hoc est quod nuper tuo consilio gesseris. Non tanti fuit officii athenas superare: quanti hoc eẽ constat ꝙ modo tua sapientia consecutus es. Non enim tanti facio sci

Pionem numantiam fust u lisse: quã ti illud existimo quod ex tua uirtute profectum est.

Tullio a acquistato gioueneto tãte uirtu quãto sigliono acquistare li homini p longo tẽpo.

Cicero ea est adolescens uirtute duce consecutus q̃ non nisi lõgo tpe solent homines comparare. Cicero ætate tenera cæteros ingenio superauit. Cicero a teneris iam annis fuit industria præstantior.

La eloquentia di tullio &c.

Ciceronis eloquentia latinos magno tractu expectata est. Magna est ciceronis uirtutum apud omẽs expectatio. Amplissima est de ciceronis uirtutibus existimatio.

Tu hai acquistato grande laude per fama.

Maximam es ex fama laudem cõsequutus. Summam es ex opinione existimationem adeptus. Amplissimam profecto ex constanti hominum celebratione est tibi uirtutum laus attributa. Tua quidem nominis existimatio ex hominum commendatione apud plurimos celeberrima est.

O grandissima nominanza di tuoi grandi fatti.

Iocundissimum nuntium de rebus nuper a te gestis. O gratissimum rumorem de fama tue salutis. O desideratissimam famam de tuarum uirtutum existimatione. O acceptissimas litteras de filio tuo ad nos redditas.

Niente piu grato ad ogni huomo che la toa uirtu.

Nihil unq̃ gratius q̃ omnibus est tua uirtus. Nihil optatius est uniuersæ ciuitati tua prudentia. Nihil acceptabilius est reipublicæ tua diligentia. Nihil unquam opportunius toti populo tua prudentia. Nihil post hominum memoriam commodius accidere uidi quam sapientissimum consilium tuum.

Io malegro molto perla fama delle toe uirtu.

Ego celebratione tuarum uirtutũ plurimũ gaudeo: Prædicatio tuæ ꝓbitatis maxima me letitia afficit. Ego cõmẽdatione tua existimatiõis maximopere letor.

Io uegho ꝑ expiẽtia esser uero q̃llo che se dicie delle toe uirtu

Quod omnes de tua probitate existĩauerũt: id ego re ipsa clarissime cõstare ꝑspicio. Quas de te homines uirtutes celebrãt: ego diuinas eẽ exploraui. Quã de te homĩes celebritatẽ prædicant ego eam amplissimam expertus sum.

Io so bene quanto io taprezo.

Sum mihi ipse cõscius quanti te facio. Non enĩ sum nescius quãtũ tibi tribuã. Ego enĩ recte sẽtio quanti te põderem.

Io prẽdo grã piacer che tu habi acq̃stato hõor del tuo officio

Gaudeo plurimũ maximã ex magistratu tuo te laudẽ adeptũ eẽ. Lætor maxĩe amplissimã te rerũ gestarũ gloriã de tuo magistratu deportasse. Gaudeo maximopere sũmã te ex uirtutibus tuis existimationem fuisse consecutum. Lætor enim uehementer. magnum te ex officiis tuis fructum cepisse.

Io prendo grande delectatione del tuo officio:

Ex magistratu tuo magnam capio uoluptatem. Acceptio tui magistratus summam mihi affert oblectationem. Successus bonorum tuoꝝ magnæ mihi quotidie accidit uoluptatis. Amplificatio tuæ dignitatis est mihi plurimum iocundissima

Io malegro della tua prosperita.

Gratulor fortune tuæ. Gratulor perspicaciæ ingenii tui. Gratulor magnitudini animi tui. Gratulor felicitati tuæ. Virtus enim tua me cogit ut tibi plurimum gratuler. Virtutibus enim tuis adducor me tecum plurimum gratificari debere:

Lamore che tu di me porti me molto caro.

Declaratio animi tui quam erga me habere dicis: est mihi mirandum in modum. Optatissima coniunctio tuæ optimæ

erga me uolūtatis mihi suauitatem affert. ꝙ me amas q̃ mihi uehementer pergratissimum. Familiaritatis affinitas: quam mecū officiosissime congelasti maximæ mihi uoluptati accidit.

La toa prosperita me piu cara che a nesuno altro.

Nemini concedam ut tua prosperitas fuerit iocundior quã mihi. Nulli quidē tuas affētior cōmoditatis ratiōes euiēire cariores tuam mihi. Nulla quidem ratione tollerarē ut tuæ bonorū accessiones cuiquam gratiores contingere possēt q̃ mihi.

Se tu non cognoscesse le uirtu de sempronio io tinformaria piu longamente.

Nisi sempronii uirtutes tibi notas esse arbitrarer: de eo multa tibi narrarem: Nisi mihi eploratum esset cognoscere te quibus sit plautus uirtutibus exornatus de hoc pluribus tecum agerem. Si catonis uirtutes tibi ignotas extimarem: de ipsis certiorem redderem.

Io ꝑndo piacere che li mei seruicii te siēo grati.

Gaudeo plurimum mea tibi seruitia accidisse gratissima. Lætor maximopere ꝙ quæ ꝑ te facio tibi accepta sint. Est mihi iocundissimum quæ pro te gesserim tibi uideri ꝓbabilia. Magna afficior uoluptate erga te meam tibi operam placuisse.

La toa uolunta in uerso di me me molto gratissima.

Nihil est amabilis tua erga me uoluntate. Nihil ē mihi gratius tuo in me officio. Nihil est optatius tua in me diligentia. Nihil est mihi magis in optatis quã tua beneficiorū cognitio.

Io ho auuto bone nouele intēdendo che tu stai bene

Acceptassimum nuntium accepi cum te recte agentem intellexi. Optatius mihi nihil accidere potuissem quam ꝙ de florente statu tuo est mihi nunciatum. Res mihi iocundior significari nō potuisset quã ꝙ de bono statu tuo cercior factus sū

Sappi che io hai ogni di piu caro la toa dignita

Scito amoris miles in die esse curæ dignitatem tuam. Tibi uelim persuadeas res tuas mihi in dies esse cariores: Hoc tibi

uelī persuadeas me p̄ro rebus tuis quottidie fieri diligentiorē
Hoc tibi uelī oīa statuas tua ī dies mihi accidere iucūdiora.

Per che tu e bēigno in uerso de dogni homo e non e marauiglia si ognihomo te rihiede nelle soe bisogni.

Quoniam liberalitas tua omnibus planissima est: non igitur mireris si homines in eorum negotiis benignitatē tuā expetūt. Cum tua benignitas nemini unquam defuerit: nihil est igitur ꝙ mireris: si eam plurimi in eorum causis te sibi asistāt. Quia tua apud omnes benificia nota sunt: nulla igitur te moueat admiratio: si multi se tibi comendāt. Cū te omnes liberalissium cognoscāt: non est ꝙ aliqua tenearis ad miratione: si omnes tuum officium requirant:

Io me alegro della toa conseruatione della toa fama.

Lætor plurimum famam te incolumem conseruasse. Nō parua afficior lætitia tui noīs existimationē te integrā defēdisse. Nō dici posset q̄ tū gaudeā te honorē tuū illessū cōseruaesse.

Io prendo grande consolatione che tu sei retornato da noi sano e saluo.

Gaudeo maximopere te ad nos recte ualentem recipisse. Plurimū ut debeo lætor te ad nos saluum contulisse. Est enī mihi magnæ uoluptati te ad nos tutum rediisse.

Io desidero molto de potere essere in sieme

Optarem ut multis ex causis una esse possemus. Desiderarem uehementissime iam cum pluribus de rebus præsentiam nostram colere posséus. Quā uellem ut de magnis ac multis r̄rū accessiōibus ad utriusq; nrūm ptinētibus cōmūīr ualeréus

Si ualesse p desiderare ualēti homini io uorei fussi sempre nelli mei consegli.

Si mihi facultas optabilis dicta eēt hoēs optīa tes eligēdi: tu ī prīs mihi eēs ī meis cōsiliis eligēdus. Si te arbitratu m̄o possiderī posse: nūq̄ a tuis cōsiliis discr̄ parē. Si ex scīa mea te frui ualerē tu eēs oīū moꝝ cōsilioꝝ moderator. Si ex uoto mihi data

eẽt cui poſſẽdi facultas, oĩa m̃a cõſilia tibi gubernãdi cõmitterẽ.
Io ho grande a piacere della noſtra copagnia.
Maxĩa afficior iocũditate ex familiaritate noſtra. Nõ mo-dicũ afficior uoluptate ex noſtra affinitate. Non parua affici-or utilitate ex conſilio tuo.
Io odendo parlare catone me pare odirte.
Cum catonem loquentem audio te audire uideor. Cum catonem tuo ad me nomine uenientem uideo te uidere exiſtĩmo. Quotiens Fabritius tuas mihi lr̃as obſignat: totiens tecũ ſermonem me habere uideor.
Non porreri dire quãta deſidero la ſalute della republica.
Non poſſum dicere quãtũ deſiderẽ reipub. ſalutem. Non poſſum uerbis explicare quãtope reipub: fau eã. Nõ poſſũ rõne explicare quãta amoris caritate rẽpub. cõplectar. Nõ poſſum aliquo nutu exprimere quãtũ rempub. cariſſimam ſẽper habuerim. Non poſſum aliqua ſignificatione deſcribere quã uerus cõis ſalutis prõnus atq; defenſor extiterim.
Io malegro molto delle ſalute di buoni.
Ego ſalute bonoꝝ magnopere lætor. Ego officioſioꝝ hõĩum incolumitatis uehementiſſime ſum cupidus. Ego felicitatis iuſtorũ ſedulo ſum curioſus.
Tullio ñ poria eẽre ſtato piu diligẽte ale tue laude q̃to egli ſtato.
Cicero diligẽtior tuis laudibus eſſe non potuit q̃ fuit Cato grauior dignitati tuæ q̃ extitit: eſſe non potuiſſet. Milo conſtãtior tuæ cauſæ non eſſe ualuiſſet q̃ fuit. Lentulus amicitior tuis rõibus eſſe non potuiſſet q̃ extiterit.
La toa dignita fa cheglie mol to notato o gni toa coſa.
Tua dignitas facit ut animaduertatur quicquid facias. Clariſſima tuæ auctoritatis excellẽtia efficit ut qucquid agas uehementer denotetur. Tuarum uirtutum ſplendor homines commouet: ut quæcunq; facias ponderent.

Tullio non sera ingannato in quelle cose che si possono prouidere.

Cicero in his quæ prouideri possunt: non falletur. Sulpitius in rebus illis quæ humano igenio enitari possunt: non possunt decipiet. Cato in his q̄ aliquo cōsilio refelli possunt: non capiet. Marcellus in illis negociis q̄ in usu hominum euenire solent: non poterit defraudari.

Io ho continuamente il chore alla toa dignita.

Dignitas enim tua sedulo ē mihi curæ. Honor equidem tuus ppetuo mihi aīo residet. Negocia enim tua quotidie mihi sunt infixa memoriæ.

Io uegho in ogni pte lamore che tu me porti.

Quoquo me uerto tui amoris uestigia concerno. Quanto magis mecum animaduerto: tāto tuā erga me beniuolentiam maiorē eē uideo. Quo magis mecū excogito: eo tuam erga me amoris coniunctionem magis in dies augeri sentio.

La uita delli buoni ma sempre delectato.

Bonorꝫ uita me semper plurimum delectauit. Ciues enī de re sua pub. recte sentiētes a me semper unice adamati fuerē Qui officio suam uiuendi constitutionem immutant: summo a me amore complectuntur.

Ogni mia speranza in te firmata:

Omnis mea spes in te posita est. Scito spem meam totam ī uno te esse sitam. In te profecto sūmope confido. In nullo enī alio q̄ in te spē habere uolui. Omēm enim spem meā in te fixi ac locaui.

Sio non hauesse prouato la toa lealta io non sarei ardito dirti li miei secreti.

Nisi fides tua mihi probata esset: non auderē mea tibi consilia declarare. Nisi tuā mihi beniuolentia esset explorata: nequaq̄ confidere meam tibi constitutionem aperire. Nisi tuæ uitæ rō optīe mihi cogīta eēt: n̄ auderē m̄a tibi secreta cōmitterē

Si io dubitasse della toa uolūta iote pregarei con magiore instanti: che tu me fauoregiassi.
Si de tua erga me uolūtate dubitarē: pluribus uerbis ad te scripsissem: ut ratōibus meis inseruies. Nisi rectam de te mihi fidem tenerē: pluribus tecū agerem ut causæ meæ fauere deberes. Si de nostra amoris cōiunctione suspicarer: lōgiori qdem rōe ad te cōtenderem ut te mihi accōmodares.
Io spero che mediante la toa prudentia: Io obtegnero ogni cosa che io uorro.
Spero enī tua prudētia fretus quod opto cōsequi posse. Cōfido enim tua sapientia intercedente quod cupio faciliter possidere. Mihi enim optime psuadeo opa consilio tuo adiuuante quod desidero posse faciliter īpetrare.
Io uorei auere quella prosperita le quale io merito.
Vellem ut meritus sum ita felix essem. Optarem eum uite statum obtinere: quem mea demerita postularent. Vtinam ea mihi status cōditio data esset: quæ cōueīre mihi cōtingeret.
Tulllo ha benfatto alla patria.
Cicero est de communi salute bene meritus. Ciceronē de republica puto optime meritū. Ciceronem de republica semper recte sentire cognoui.
La mia natura me tira alla pace.
Mea uero natura me trahit ad pacem. Mea autem consuetudo me duci ad studia bonarum artium. Mea autem uoluntas me trahi ad libertatem.
Io sono stato per fino a qui piu uergognoso adomādarri ser uitio che non rechiede la nostra amicicia.
Verecundior adhuc cū alloq te uellē fui q̄ p tuam erga me beniuolentiam liceret. Pudor qdem subrusticus multotiens me detinuit cum loq ad te cōtendere uellem. Pudiusculus nimis adhuc erga te fui cum operam tuā expetere uellem.
Io aprezo bene la uergognia ma a prezo piu la liberta di po

tere parlare liberalmente.

Amo uerecundiam: sed potius libertatem loquendi. Cara enim mihi est modestia sed mihi carior est uiuendi libertas. Libenter obseruo pudorem. sed libentius desidero agēdi licētiā

Vatinio fo sempre homo grato.

Vatinius semper fuit beneficiorum diligētissime memor Vatinius uir semper gratissimus extitit. Vatinius semper curauit ne ingratitudinis uicio unq̄ criminari posset. Vatinius solet amicis mutua beneficiorum uicissitudine respōdere. Vatinius consueuit eandem officiorum gratiam referre.

Io nō ho anchora cognosciuto nissuno piu prudēte che tullio

Prudentiorem adhuc neminem nostro cicerone cognoui. Accuratior adhuc nemo mihi uisus ē q̄ noster marcus cato Calidiori consilio præditum neminem expertus sum quam sulpitium.

Io odo ogni di molte cose le quale uorei fossino uere.

Multa audio quotidie q̄ cupio esse uera. Multa mihi quotidie nunciantur: q̄ utinā uera sit. Magna ad nos quotidie deferunt: q̄ ita ut dicuntur: constare cupio.

Della grande molestia io uso questa consolatione che quello ho fatto non si puo riprehendere.

In maxima animi acerbitate hac utor consolatiōe quodq; feci mni culpa caret. In maximo dolore hac utor consolatiōe ꝙ sum mihi conscius omnia æquissimo animo fecisse. In summis molestiis hac fruor recreatione: ꝙ nil a me sine ratione cōmissum est.

Del fatto della pace la cosa ua chomo tu desidri.

De pace est ut optasti. De studiis nostris ita esse constat ut maxie cupis. De statu rei publice ita fore uidebis ut desideras De magistratu ciceronis ita erit ut uolumuus. De dignitate catonis ita est ut speramus. De salute nostrorum ita est ut sigebam us.

Io ho ueduto le toe lettere simile ala toa nequicia iniuriose i que superbe bosarde.

Litteras tuas uidi simillimas tuæ neq tiæ cotumiliosas perfidas iniquas & mendaces. Tuas mihi litteras detulit popillius plenas discordiæ. teneritatis. superbiæ: crudelitatis Tuam legi epistolam delirãtem: iniuriosam. molestam. illiberalem facinorosam.

Io ho receuuto le toe littere. Parlante inconstante mente.

Epistola tua uacillantis litteris mihi delata est. Litteræ tuæ inconstanter loquentes mihi redditæ sunt Tuas recepi litteras defluentes. Epistolam tuam fluctuantibus litteris perlegi.

Le toe littere me anno date grande molestie ma nõ lõgamẽte

Non diu sed acriter tuæ nos suspicões coercuerunt Nõ lõge quidem. sed teterrime nobis insederunt bellorum interminatões. Non longo tempore: sed acerbissima malorũ calamitate oppressi sumus & confecti.

Io sono spauentato per le toe littere.

Exanimatus est iason tuis litteris. Pertimuit ualde dionysius ex mandato senatus. Per te refractus est acriter lepidus exercitus aduentu contra mellinum. Percusus est misere lẽtulus litteris ciceronis.

Io non ho ossato commettere li mie littere ad appio.

Non ausus fui litteras meas appio committere. Non mihi uisum est singulis recte litteras assignare posse. Nnõ existiaui litteras meas lepido esse tute comittendas. Nolui meas litteras palioni temere consignari.

La liberta e oppressa per la iniquita di catiui.

Sceleribus malorum oppressa est bonorum libertas. Iniquitate perfidorum status bonorum turpiter est infectus. Improbitate perditorum afflictus est bonorum bene uiuẽdi cursus.

Io credo che tu cognosci la sceleragine di nostri inimici

Sceleritatem inimicorũ nostrorum tibi notã esse arbitror improbitatem ĩimicorum nostrorum diu inuidorum credo te iam cognouisse. Quanta sit nrõꝝ inimicorũ iniquitas. minime te fugere existimo. Non enim te præterit quanta sit improborum malignitas.

Non te marauigliare si io sono corizzato con appio.

Noli mirari si appio acriter succensã. Nulla moearis adirattõne si in popilium incandescam. Nõ est ꝙ mireris si in sapinium indignor.

Idio dia el malanno a papilio homo iniquisimo.

Deus papilio malefaciat homini omniũ neqssimo. Deus opianico maleuertat homini sceleratissimo: Deus capinium perdat hominem ingratissimum.

Eglie alcuna fiata utile a refrenare la nequicia di catiui.

Malorum improbitatem aliquando retundi utile ẽ Perfidorum iniquitatem minui necessarium ẽ. Inuidorum detractationibus pari iure respondere licitum est. Fraudulentam iniuriis eandem uicissitudinẽ retribuere necessitas postulat.

Glihomini non anno nisuna cagione di nocermi.

Quod homines mihi nocere debeant. causam non habet Quod quisquã mihi dertaheř debeat nulla quidẽ iusta acusa oblata est. Quod me homines iniuriis prosequanť. id profecto sine causa facere uidentur.

Li homini inuidiosi non cessano ogni di dire mala di me.

Homĩes inuidi non cessant quotidie nostrã existimationẽ labe facere. Homines maliuolentia suffusi assidue nobis detrahere student. homines natura

maledicti rectā uiuendi ratione coinquinare machinanť.
La malicia delli homini fa che molte cose se prēdeno ī altra parte chelle non si fanno.
Perfidia hominum facit ut non ea rōe qua ab hominibus facta sint accipiantur. Inuidia hominum facit ut nōnulla durius q̄ dicta sint proferantur. Maliuolentia homīum facit ut pleraq; obscuris q̄ a te acta sint interpretentur.
Io me doglieri della inconstantia delle mie parole se non fusse per defecto daltro.
Dolerem inconstantia meo℞ uerbo℞: nisi ex aliorum peccato penderet. Externuarem ea quæ legisti me frustra tibi scripsisse: nisi aliorum crimine hoc factum esset. Puderet me incōstantiæ mearum litterarum: si non ex aliena leuitate penderēt Non possem per peti fidem quā de me tibi dedi frustratam eē nisi fortuna sustineret.
Si che non dicie mai se non male di nuoi.
Ita ne præter detractiones res aliæ de me tibi deferuntur. Ita ne præter maledicta de actionibus nostris tibi denunciāť. Ita ne præter malā nominis existimationē tibi affertur. Ita ne præter res mēdaces de nobis tibi referūtur.
Non fu mai nero tanto in odio ali romani quanto e a nuoi ediuio.
Nunq̄ nero tam fuit odio romanis quanto nobis est ediuius. Nunq̄ dionysius tātum fui inuisus syracusis quantū nobis est cabrinus. Nūq̄ ferus alexander tantum fuit exosus ꝓconensibus: quantum nobis est facinus.
Io odo ognidi molte chose lequale io uorei che fossēo false.
Multa audio quotidie quæ cupio esse falsa. Varia in dies ītelligo: quæ utinam inania sint. Magna in dies cogor audire q̄ uana esse cupio. Non possum abduci cum quotidie uaria percipiā sed ficta esse omnia libenter exopto.
El catiuo tempo ma deuedato che io non sono uenuto a te.

Maxima aeris per turbatio ad huc proibuit ne ad te accederē.
Imbres & uēti causa fuerūt: ne tabularios tibi mittere potuerī
Magnitudo hyemis ab hac usq; die uetuit. ut quid ageremus
inteligere posses.
Io nō ho āchora u eduto nesūo da mēo che marcho scarāpano

Ineptiorem profecto marco scarāpano neminem esse uidi.
Nescio quis tradutio ignauior reperiri possit. Insanior cæteris
hominibus mihi uidetur esse lambertanus.
Io ho grande melancolia del la toua aduersa fortuna.
Incredibili sum de tua aduersa ualitudine solicitudine cō
fectus. Sollicitat me uehementer tua aduersa ualitudo. Excru
ciat me nimium cruorum ī fortuniorum calamitas.

Prohœmium. Sinonymorum. Narationum

QVum nostræ mentis conceptum apperire & quæ
nos ad dicendum moueant explicare uolumus.
Mi iouannes illud diligenter obseruare debem-
us. ut naratio a nobis habita idonea & commoda
constet. Nam ipsa naratio debet breuiter explicari: ut ab audi
toribus facillime conprehendatur Conueniet etiam ꝙ diluci
de aperiatur ut ab auditoribus clarissime inteligatur. Opor-
tet præterea ꝙ uerisimiliter declaretur: ut ipsa fidem posit au
ditoribus probabilē efficere. De quibus narationibus aliqua
principia hic tibi denotaui. Quæ si fortasse nimis pauca uide-
buntur. hac profecto narratione excusari debēt. ꝙ unusquisq;
cui aliquid enarrare cōtingat satis clarissime inteliget. Quid
si illud & cuius extat ꝙ planum facere uoluerit. Quod cum
recte non erit facilis erit sibi defatigatō id ipsū dilucide d̄notar̄
& in medium apertissime demonstrare.
In tulio sono queste uirtu.

In cicerone sunt uirtutes. iustus fortis tẽperatus. In ciceroe poteris hæc cognoscere? industriam consilium. sapientiã: humanitatem. liberalitatem modestiam In cicerone hæc esse cõstant. bonitatem. integritatem. pietatem. fidem. caritatem.

In clodio sono questi uicii

In clodio hæc omnia uidemus. inscientiam. secordiam. temeritatem. confusionem. ꝑposteratioñe. In clodio hæc esse constant. iniquitatem. superbiam. crudelitaem. audaciam. in constantiam. In clodio. hæc omnia experti sumus deceptiones calumnias. uiolentiam. iracundiam. implicationem.

Dal principio final la fine saria tropo longa la naratione.

Aprĩcipio enim totius causæ usq; ad finem longa nimis esset enaratio. Abinicio quidem totius negocii? usq; ad extremũ prolixa nimis eẽt dicendi ratio: Ab exordio enĩ totius accessionis usq; ad calcẽ diffusa esset nimis cõmentandi ratiocinatio.

Io uorei uolẽtiere che p molte cagiõe tu dõasse opa alle sciẽtie.

Oporteret maxĩopere mi lamberte te compluribus ex causĩs bonarum artium disiplinis operam adibere. Primum ꝙ ipse scientiarum uirtutes hominum ingeniis maxime conueniunt. Hoc primum sequitur illud ꝙ opportunissimæ sũt in omnibus hominum rebus siue secundis siue ad uersis. Deinde nihil est ab ipso deo excepta anima hominibus datũ ipsis sciẽtiarum uirtutibus præstantis. Et illud adiungo ꝙ neq; opida neq; ciuitates. ne ꝙ prouintiæ. aut deniq; ullæ nationes absq; scientiaꝝ præceptis gubernari possent. Neq; hoc tacebo. ꝙ nisi ipsæ bonarum artium doctrinæ apud humanã genus colerentur. homines profecto eorum uitam tamq̃ animalia bruta agere conarentur. Addo etiam ꝙ ipsæ uirtutes homini uiuo numq̃ eripi possunt. Hinc item accidit. ꝙ ipsi etiam homini mortuo sempiternam laudis existimationẽ cõparant. Accidit eodem ꝙ hæc uirtutes homines ꝓstantiores efficiunt. & eoꝝ anĩas reddunt illustriores.

Præterea nihil est scientiarum cognitione præstantius: & hæc etiam addes ꝙ q illis adhærent: eoꝝ uitam florentiorem degere possunt. Et illud rursus addendum est tranquillis in rebus maximam afferunt hominibus oblectationem. tristibus uero & calamitosis temporũ cõditõibus salutem ĩportãt. Postremo ꝙ caput est spem enĩ sciaꝝ facultates talẽ tanq̃ amplissimam cõmoditatis opportunitatem secũ afferũt. Vt & si hoĩes cæteras omnes res amiserĩt: Ipse tamen insignes bonarum disciplinarum uirtutes ipsorum hominũ uitam cõmodissime sustentare possunt.

Quãdo io te uedo me pare uedere uno altro me medesimo.

Cũ te uideo me alteꝝ uidere uideor. Cũ te intueor intimos amicos mihi uidere existimo. Cũ te cõplector ꝑstantissimos ĩspicere uideor.

Legẽdo io le toe littere me pare plare cum te.

Cũ tuas litteras lego: te tecum uideor colloqui. Litteras cõtẽplans tecũ sermonẽ habere uideor. Quotiens epistolas tuas contracto: totiens uideor te habere.

Io non ho nissuno se nõ te innel quale io possa cognoscere la imagine della nostra antiqua beniuolentia.

Neminẽ reliquum habeo in quo possim imaginẽ antiquæ beniuolentiæ cognoscere. Aliũ neminẽ cognosco. in quo præstantis nostræ coniunctõis colligationem conspicere ualeam Neminem aliũ supesse uideo: in quo pristinam illam nostrã amoris societatem representare possim.

El primo di che ti uidi io rincõmenzai amare non pensãdo essere amato di te.

Quo die te cognoui te amare cepi nõ existimãs amari a te Cum primum te uidi magnum feci inicium futuræ nostræ augendæ beniuolentiæ: cum tñ nõ putarem ut me amare deberes. Vt primum te audiui in te amando exarsi: minime tam̃ reputãs ut mutuo mihi amore responderes.

La prima fiata che io te uidi io me inamorai di te.

Ego q̄ primum te uidi in amiciciā tuā exarsi. Quo tempor̄ mihi cognitus fuisti: eodē mirifice te diligere cepi. Quā primū tecū allocutus sum: in amorē tuū maximopere cōmotus fui.

Nella mia noua amicici a cū catōe la prīa uia fo p la uirtu.

In mea noua amicicia cū catōe primus aditus fuit p uirtutem. In prima amoris coniūctiōe quā ego cū scipione contraxi amiciciæ fores pro sua in me officia apertæ sunt. In prima beniuolentiæ cōiunctione q̄ mihi cum tribuno collegata est: caput amoris fuit insignis familiaritatis affinitas.

Io incōmēciai amarte per fina da giouentu.

Ego usq̧ ab adolescentia te amare cepi. Vsq̧ a teneris ānis te plurimum dilexi. Vsq̧ puero magna sum te beniuolentia complexus. Vsq̧ ab infātia te mihi amore coniunxi. Vsq̧ ab ī cūabalis te carissimū habui. Vsq̧ a teneris unguiculis te magī feci. Vsq̧ ab ineunte ætate tibi libenter īseruiui. Vsq̧ a primis temporibus nostræ ætatis de quibus memoriam accepimus summa fui te beniuolentia prosecutus.

Egli apartiene molto a tutti di nuoi.

Vtriusq̧ nr̄um magis interest. Magni utriusq̧ nr̄um īter esse puto. Hoc utriq̧ nr̄um incūbit maxīopere. Hoc equidem ad rōes utriusq̧ nostroꝝ uehemētissime pertinere uidetur.

Guarda questo che io me fo adintendere.

Vide quid mihi sumpsi. Vide quid mihi p̄suasi. Vide qd mihi constitui. Vide quid animaduerti. Vide quid mihi conieci. Vide quid mecum cogitaui.

Io te diro quello che io spero.

Quid aūt sperē tibi dicā. Quid aūt cōfidā tibi declarabo. Quid autem coniectē tibi aperiā. quid nūc exploratū habeam tibi denudabo. Quid autem censeam tibi significabo.

Io te mando balbo el quale te sia riccomandato.

Mitto ad te balbū tuis beneficiis exornandum. Lentulus

ad te uenit tua libertate complectendũ. Cassius ad te proficiscitur tua benignitate collustandus.

Allora ualse molta la nr̃a amicicia elli seruicii.

Hoc multum ualuit tum uetus nostra amicicia: tũ benificiorum magnitudo. Hoc ualde præfuit: tũ pristina beniuolẽtia: tũ summa nostra liberalitas. Hoc plurimum conduxit cũ nostræ familiaritatis coniũctio: tum etiam nostra benignitas.

Marcello mauera sempre per buono amico.

Marcellus omnibus in rebus me sibi semp habebit affixũ. Marcellus me sibi semp amãtissimũ eẽ cognoscet. Marcellus enim est me semper sibi in omnibus eius actionibus ob sequẽtissimum habiturus.

Al facto che tu te excusi per le occupatõe ñ auere potuto scriuere io accepto la excusatione.

Quod te excusas ꝓpter occupatõem nõ potuisse scribere: satis apud me ualet. Accipio excusatõem qua usus es. ꝙ occupationibus ĩpeditus non scribere potueris. Quod dicis te occupatissimnm tuis me litteris uisitare ñ potuisse. satis excusabilis tua hæc ratio mihi esse uidetur.

O cosa grata &ce.

O rem gratam. O negocium acceptum. O casum desideratũ. O accessione opportunissimum. O fortunam cõmodam. O conditionẽ expectatã. O rationẽ apertã. O factum conueniens

O uirtu expectata &ce.

O uirtutẽ expectatã. O industriã ꝑspicacem. O consilium sapientissimũ. O æquitatem benigssimam. O constantiam perseruantem. O modestiam frugalem.

O molte cose gentile &ce.

O multa ꝑclara. O plurima florentissima.. O plura uenusta. O uaria magnifica. O pluria egeregia. O innumerabilia cõducibilia.

O molte cose intollerabile.

O multa intollerabilia. O multa ab horrendã. O multa indigna. O multa pernitioſa. O multa horrenda. O inumerabilia implicata.

O choſe miſera. &c.

O rem miſeram. O ĩcõmoditatem inauditam O tempora calamitoſa. O cõſilum perditũ. O uitã uitupandã. O detrimẽtum inſperatum. O diſciplinam præpoſteram.

O ſuperbia inaudita.

O ſuperbiã inauditam. O perfidiã intollerabillẽ. O uerſutiã doloſam. O cogitationem peſtiferam. O mores barbaros.

Io ho al preſente la comodita di farlo.

Nũc natus ſum occaſione agẽdi. Nũc ſũ tractandi facultatem cõſecutus. Nunc perficiẽdi ſum opprtunitatem adeptus.

Io ho cognoſciuto queſto. &c.

Sum hæc conſecutus. Hæc uideor profeciſſe. Hæc enim cõplexus ſum. Rem eo loco produxi. Hoc egi.

Queſto e di fare.

Illud enim agendum eſt Iſtud enim ornandũ eſt. Eſt enĩ iſtud prouidendum. Hoc enĩ ẽ minime negligendũ. Hoc nequaquam eſt prætermittendum.

El ſa grande diligentia.

Agitur diligenter. Laborat᷑ uehementer. Curatur diligẽtiſſime. Inuigilatur quotidie. Nihil prætermittitur. Sedulo fit.

Tulio ha ornato tutta Italia cum lo ſuo ſtudio.

Cicero ex eius ſtudio hoc eſt conſecutus ꝙ Italiã totã eius uirtutibus illuſtrauit. Cicero eius eloquentia omnes Italicas prouincias adornauit. Cicero eius bonarum artium diſiplinis ampliſſimum Italiæ attulit ſplendoris ornamentum.

Pompeio ha fatto quelle coſe che ſono molto utile ala noſtra cita. &c.

Põpeius eas res gessit: quæ rempub. plurimũ adauxerunt. Pompeius ẽ ea cõsecutus: q̃ urbis statũ stabilierũt. Põpeius eo rẽ pdixit tueri ut cõis salus iuri possit. Põpeius eas res pfecit q̃ rationes ciuitatis reformarunt.

Cato ma promisso de fare grande diligentia per me.

Cato mihi policitus ẽ mirificũ genus diligẽtie. Cato mihi te status ẽ ĩcredibilẽ se meis rebus cura præstiturũ. Cato hoc mihi se pollicitus diligẽtissime pro meis ratiõibus inuigilaturũ

Questo te sara molto utile.

Hoc magno tibi erit adiumento. Hoc amplissimo tibi erit emolumento. Hoc tibi plurimum est expediens. Hoc est tibi sumopere cõducibile. Hoc tibi ẽ admodũ opportunũ. Hoc maxĩe tibi usui futurũ ẽ : Hoc ratiõibus tuis maxĩe cõdecẽ uidet.

Retornato dalla prouincia subito te scrissi.

Tantũ ex prouincia redieram cum has tibi litteras scripsi. Tantũmõ ex magistratu remeauerã cũ hãc epistolã obsignandam cõmisi. Illo tũc domũ nouiter me explicauerã quãdo his te litteris uisitaui.

Io haueua in animo de farlo

Mihi erat in animo uelle facere. Animaduerterã uelle curarẽ. Excogitauerã agerẽ deberẽ. Deliberaui oporterẽ deberẽ pficerẽ

El uenire che fa tullio a te me molto atto alla breuita.

Profectio ciceronis ad te ẽ mihi ad breuitatẽ accomodata. Aduentus ciceronis mihi aptus ẽ ad breuitatem in scribendo. Ciceronis ad te uisitatio meã scribendi breuitatem excusauit.

Io ho resposto a una epistola io respondero allaltra.

Vni epistolæ respondi: uenio ad alterã. Primæ epistolæ satisfeci: nunc ad alteram accedo. Primis tuis litteris rescripsi: ad alteram uenio.

Receuto le toe littere comencia ia tractare la toa causa.

Ego post tuas litteras mihi datas causã tuã q̃ primũ curarẽ cepi. Ego postq̃ rcepi tuas litteras primũ qđ ego feci: dignitatẽ

tuā defēdi. Ego lectis tuis litteris: statī de rōibus tuis cogitaui.
Io ho molto ringratiato cato.
Pluribus uerbis catoni gratias dixi. Multo sermone catoni gratulatus sum. Lōga oratione catoni gratias egi. Magno quidem beneficio catoni gratias dedi.
Serue diligentemente alla re publica.
Fac in rēpu: omni cura ac cogitatione īcūbas. Fac oībus uiribus cōi saluti inseruias. Fac oī studio publicis rōibus faueas
Nuoi auemo bisognio della toa autoctita.
Auctoritate tua nobis opus est. Consilio enī tuo indigēus. Gratia tua est nobis omnino necessaria. Virtus enim tua ē nobis plurimum opportuna.
Io ho tractato bene la republica.
Sū enī cōplexus ōnes rōnes reipub. Oīa perfeci quæ ad rē publicā attinent. Sū omnia consecutus ut respub. recte gubernetur. Oīa pscrutatus sum q̄ ad rēpub. ptiēr uident. Nihil qđ ad rēpub. ptineat ptermisi: Nullo loco đfui qn ut respublica optime gereretur
Questo te sara a grande honore.
Hoc magno tibi erit hōori. Hoc sūmo tibi erit ornamēto: Hoc erit dignitati tuæ plurimum conducibile Hoc tuæ digītati admodum erit expediens. Hoc tuæ existimationi q̄ maxime futurum est commodum.
Eglie grande opinione di te e delle toe uirtu.
Magna est enim opinio de te. Magna est de te cōmendatio Magna est memoria tuarum rerum gestarum. Magna est de uirtutibus tuis existimatio. Summa scito esse in expectatione nomen tuum atque uirtutum. Omnia enim illa te expectantur q̄ a uiro sūmo ingenio sūmaq; uirtute pdito expectari solēt
Ogni homo guarda a tullio.
Omnes pendent ab ore ciceronis. Omnium oculi in ciceronem conjecti sūt. Omnes enim aīaduertunt qđ cicero faciat.

Pregandome tu che io te scriuesse ma parsse cosa degna.

Cum mecum egeris ut te iuuaré: digna mihi res uisa est. Cũ me rogaueris ut honorem tuum defenderé æquum esse existimaui ꝙ &c. Cum apud me institeris ut me tibi accommodaré rectum esse dixi. ut cum a me petieris ut dignitati tuæ fauerē: iniquũ esse putaui nisi &c. Cum a me contenderis ut causam tuam curarem amore nostro dignum esse iudicaui ut &c. Cũ me efflagitaueris ut affines tuos complecti deberem beniuolentiæ nostre conueniens existimaui ut &c.

Eglia partiene al animo gientile a mõstrarsi huomo grato.

Est etiam ingenui animi uirũ se præstare quã gratissimũ. Est hominis officiosi beneficiorum se memorem demonstrarē. Est enim boni hominis parem meritorum gratiam referre. Est enim hominis gratimunus officii respondere debere.

Ogni fiata che crebonio me uede lui me ringratia delli seruicii tu gli ai fati.

Quotienscũꝗ crebõius me uidet: maximas pro tuis ĩ se officiis mihi gratias agit. Quotiens crebonius fit mihi obuiam ꝑ amplissima tua in se libertate mihi gratificatur. Quotidie crebonius in ea est uoluntate constitutus: ut ex tuo in se beneficio mecum plurimum congratularuis.

El parlare di tullio me fa molto grato

Iocunda mihi ciceronis orõ fuit Ciceronem libentissime loquentem audiui. Adeo mihi gratissimus fuit sermo. Ci.. ut neminem audiam libentis.

Sendome a grato la toa uolunta io cõséto questo altro che.

Hoc tuũ iudicium cum mihi gratissimum esse dicam sequitur illud ut &c. Hanc tuam sententiam cum mihi aptissimam esse proficear: illud etiam adiungo ꝙ &c. Hæc uoluntas cum mihi probabilis esse uideat: hoc etiam accidit &c.

Io ho fa to ogni cosa per satissfare alla toa uolunta.

Omnia feci ut uolutaté tuã obtineres. Omnia tibi a me petéti

libentissime recepi: ut quod uelles cõsequi posses. Omnia cura ui ut tuo esset satisfactum desiderio

Li numantini sono disposti piu tosto di morire che sottomettersi alle seruitu.

Hoc animo sito õnes numãtinos ut morté seruituti ãtepo nant Numãtini nec uiuere, nec supesse car:agini uolũt. Hoc ení est propositum numantinis ut fidem cartagini datam omnibus fortunis antiquiorem extiment.

Tullio e anchora bastante nel bono proposito.

Cicero adhuc é ĩ officio cõstãs Cicero ĩ eadé recta é uolũtate qua solet optime eé constitutus. Cicero eãdé uirtutis cõscentiã obseruat q̃ adhuc obseruauit. Cicero eãdé sentitq̃ sẽtiř cõuenit La cosa e andata bene.

Res bene gesta est. Res enim bene se habet. Res enim felicem exitum consecuta est. Res equidé optatum portum adepta est. Rex feliciter acta est.

La cosa e andata allo nostro modo e alla nostra uoglia.

Res enim ex sẽtentia gesta est. Factũ equidem ex uolũtate actũ é. Snía ꝑfecto ex optatis meis lata é. Negociũ enim ex desiderio meo factũ é. Causa enim ex uoto tractata é: ut optaui ita est. Fortuna successit ut uolui & optaui. Sors enim cecidit quéadmodũ uolui. Actõ uerboꝝ mihi cõtingit arbitratu meo Res enim est more meo constituta.

Io desidero molto che tu aquisti grã laude delle toe uirtu.

Exopto uehemẽter ut tuaꝝ uirtutn m aliqđ lumé eluceat. Tu fac ĩ agédo gloria te uineas. Tu fac ut ad sũmã gloriã cõtédas. Da opam ut in uirtuitbus excellencia nemini concedas.

Io uorei auere la possanza di potere studiare.

Vellé ut accidisset tépus ut studio ĩ uigilař possẽ. Optaré illã mihi oblatã facultaté ut sẽtẽtias possé exalleř. Vtinã illã mihi esset oblata potestas: ut egregias bonarũ artium disiplinas pertractare ualerem. Vellem iã mihi opportunitaté cõtigisse ut litterarum studiis me totum exponere possem.

Io uorei che p li tépi passati tu mauessi inuitato al tuo studio.

Vellem superioribus annis me ad studia bonarum artiũ inuitasses. Optarem anterioribus annis me tibi sciẽtiaꝝ comitem adiũxisse. Vtinam ante hoc ad disciplinam uirtutum me tecum conuenisses.

Io uorei da te quello che io spero da optinere.

Vellẽ id a te quod obtinere spero. Optarẽ id a uirtute tua quod facile ĩpetrare cõfido. Cupio id a tuo magistratu quod obtinere credo.

Appena che io me retegne che io non uengo subito da te.

Ego uix teneor quin ad te occurram. Ego pene me cõtineo qn ad te aduolẽ. Ego uix attrahor qn ad te q̃ primũ trãsferã me

Quanto aueria riso se io fusse stato da te.

Quos ego risus excitassem si affuissẽ. Non abduci potuissẽ quia si una tecum exstitissem in maximos risus incidissem. Si te coram adissem in risus maximos affuissem.

Per la gratia di dio noi siamo fora dello pericolo.

Dei benignitate periculorum clamitatem subter fugimus Deo concedente sospites conualemus. Superis uolentibus ĩcolumes euasimus. Diuina clementia intercedente integros nos conseruauimus.

Io ho grandissimo desiderio di conseruare la patria.

Ardeo cupiditate incredibili rempublicam stabilire. Maxima afficior uoluptate statum ciuitatis confirmare. Incredibile me tenet desiderium omnem salutem excogitare uelle. Eximia commoueor auiditate patriam illæsam seruare posse.

Else aspecta la cosa fata &c.

Gesta enim res expectatur. Expectamus iam quod gestum est. Acta iam die opperimur.

Tiberio ma nonciato la pace, la q̃l cosa ma molto piacuto.

Tiberius quod magnæ mihi letitiæ fuit: nunciauit pacem firmari debere. Auianus quod libenter audiui dixit tempora nobis futura esse tranquilliora. Bitinieus quod gratissimum fuit mihi nũciauit tranquillo nos ocio prope dies uti debere. Dicitur mihi pacem cõmode tractari. Declaratur mihi cõcordiam pacis agitari. Affirmatur mihi bellum prope diem terminari.

Della guerra de persi nuoi siamo p lettere e messi auisati.

De bello persico nos fama rumoré nunciis tabellariis lr̃is certiores facti sũus. De exercitu & classe mitheidatis p nostra nauigia inde redépta aptissime cognouimus.

Io ho inteso per queste littere quello maleficio che io aueua inteso per laltre denanzi.

Intelligo idem in his litteris quod insuperioribus intellexi Idé postremæ tuæ litteræ declararũt quod anteriores sigĩficarét. Nõ magis ex tuis usis epistolis admõitus sũ. q̃ ex prioribus

Lauanzo sono tale.

Cætera sunt huiusmodi. Reliqua sunt eodem modo Reliqua pertinent ad rempublicam.

Quanto che io sero a bolognia io studiaro.

Quamdiu bononiæ fuero: ad studium me conferã. Quoad me bononiæ cõmorari cõtigerit ñ desinã lr̃is ptractar̃. Tã diu sciẽtiarũ disciplinis me dedã q̃ diu bononiæ cõmorabor.

Studiando io lo opera di tullio.

Cum apud ciceronem studerem. Cum studio ciceronis operam adhiberé. Cum multa ciceronis uolumia peruolueré. Cũ me plurimas ciceronis sententias ptractare contingeret.

Quanto io me posso a ricordare.

Quantum possum recordari. Quantũ memoria præterita r̃petere possum. Quantum ualeo cogitatione perplecti. Quantum humano ingenio possum excogitare. Quantum ex lege longissima memoria possum intueri:

Aspectãdo io le toe littere tullio me disse che tu non me poteui scriuere niente.

Expectanti mihi tuas litteras cicero mihi nunciauit te nihil scribere posse. Cupienti mihi tuas uidere epistolas: cicero significauit te litterarum nihil mittere constituisse.

Cercando io quello te scriuesse lentulo nostro me dede materia de scriuere.

Dubitãti mihi quid ad te scriberẽ lẽtulus noster materiam scribendi aperuit. Querenti mihi quid tibi lr̃is declararẽ: pomponius idoneam mihi ad te scribẽdi occasionem obtulit.

Io uoglio che tu sappi.

Volo scias. Nolo te ignorare. Cupio ut certior fias. Volo exploratum habeas. Da puoi che tullio ma nunciato.

Postq̃ mihi cicero nunciauit. Postquam cicero mihi rettulit. Postq̃ uero cicero mihi significauit. Qui postq̃ me admonuit. Postq̃ me certiorem reddidit.

Da puoi che bruto uenne dame: Et io parlai con lui.

Postq̃ brutus m̃ cõuẽit: & ego cũ eo locutus sum. Postq̃ brutus ad m̃ adiit: & ego sermõem habui Postq̃ brutus ad me accessit: ego sermonẽ cũ eo cõmutaui. Siãdo uẽuto uarrõe da me.

Cum uarro ad me uẽisset: Cum uarro ad me profectus fuisset. Cũ uarro me admouit Cum uarro me conuenisset.

E non era anchora assai manifesto.

Nondũ satis cõstabat. Nondũ clare apparebat. Nõdũ erat auditũ: Nõdũ erat planum. Nõdũ satis erat exploratũ.

Si tu mutarai constumi tu farai bene.

Si mores correxeris: bñ facies. Si uitã emẽdaueris tibi cõsules. Si meliores uiuendi rões suscepis: rem ages te magnis dignã. Si te uirtutibus assuefeceris ĩ uiꝝ p̃stãtiorẽ euades.

Tu iudichi drito la cosa come lla sta.

Tu. n. a certo sẽsu qđ ueꝝ eẽ iudicas. Tu qdẽ uer̃ existĩas. Tu. n. ut res hẽt arbitraris. Tu ꝓfecto ita sẽtis ut res ip̃a futura ẽ.

Io ho sempre fato cosi che la mia opera fosse laudata.

Ego id sempet peregi ut opere probari posset. Ego illud sẽper curaui ne quid agerem quod merito posset reprehendi. Ego id semep exoptaui: ut meæ uitæ ratio probabilis haberet

Io pensai tra me medesimo.

Collegi ipse. me. Mecũ locutus sũ. Mecũ cõsiliũ adhibui.

In quale stato sieno le nostre cose: tul potrai sapere p q̃ste lr̃e

Res nostræ in quo statu sint: ex his litteris cognoscere potes. Hæc negocia quomodo se habeant: cicero tibi declarabit. Nostra reipublica quã status cõditionẽ possideat: ex hoc ĩtelliges.

Nuoi siamo in questa opinione.

Nos in hac sententia sumus Nos hoc sẽtimus Nos hac ducimur opinione. Nos hac sumus in uolũtate cõstituti. Hoc enĩ nostrum est propositum. Hæc nostra est consilii deliberatio.

Del stato di nostri amici io sento ogni chosa che piace.

De statu nostrorum amicorum quotidie audio quæ uolo. De statu rerum communium ĩ dies quæ placent intelligo. De rationibus rerum nostrarum audio sedulo quæ grata sũt.

Della toa causa io non ho anchora possuto fare niente.

De causa tua adhuc nihil ꝑficere potui. De negocio tuo sũ quotidie ita curiosus: ut nil aliud curẽ. De r̃bus tuis optissimũ me spero finẽ cõsecutuꝝ. Eglie ueuto uno caso marauiglioso

Casus enim mirificus interuenit. Accessio earum est uarie cõstituta. Fortũa enĩ diuersa ĩteruẽit. Sors eq̃dẽ ĩspato ĩtuẽit.

A. xxv. di magio io andai Nella prouincia.

Ad. xxv. kalẽdas Iunii in ꝓuinciam ꝓ fectus sum. Ad. vi. nonas Iulii ex prouincia egressus sum. Ad viii idus octobris in lombardiam ueni. Allora in quello tempo.

Eo autem tempore. Illo tunc. Tunc temporis.

Ma io retorno allo principio.

Redeo ad prima: Verum ad suprema reuertor. Cæterum ad caput ipsum regredior.

Et adcio che per manieria de dire io te dechiaro la facenda.

Et ut dicendi gratia rem tibi narrarem. Et ut docẽdi gratia

causam tibi demonstrarem. Atq; ut docēdi causa huius rei ca usam tibi declarem. Et ut exempli causa negocium tibi explicem. Et ut exempli gratia casum tibi comperiam. Et ut uerbi gratia factū tibi ostendam.

Siando io ocioso in soncino.

Cum essem ociosus in soncino. Cum essem negociis uacuus in cremona. Cum essem aliquantulum laboribus subleuatus. Cum essem paulisper occupationibus relatus.

Questo me uenia nella mente.

Mihi hæc ueniunt in mente. Hæc mihi occurrunt. Hæc me exagitāt. Hæc me cōmouēt. Hæc me adhortantur. Hæc me impellunt. Hæc me suadere uidentur.

In nel qual tempo maricordo.

Quo quidem ex tempore memoria teneo. Quæ profecto tempora memoria mihi insedēt. Quæ quidem temporum cōditiones memoriam mihi refricare uidentur.

Io me recordo uegnire alcuni a me iquali.

A me adire quosdam memini. Quidam ad me ꝓfecti sunt Quidam me adierunt qui. Quidam me cōuenerunt qui &c.

Io etiam dio uidi quelle cose.

Idem etiam illa uidi. Idem etiam illa curaui. Idem etiam illa dixi. Idem etiam illa feci.

Io penso la cosa comella sta:

Existimo id quod est. Puto id quod res ipsa constat Aīmaduerto rem ipsam ita esse ut se habet.

La etate declināte alla uechieza mīduse a douer far altramēte

Etate ingrauescente adhortor alios uiuēdi mores inire. Aetas ingrauescens me monet ut uiuendi formam immutē. Aetatis maturitas me compellit ut alios uiuendi mores subsequar. Aetas præcipitans mihi uidetur innuere ut aliam agēdi constitutionem ingrediar. Aetas iam decursa a me me monet cogitare Aetate cōfecta alia iam desidero.

Io lo deliberato gia e gran tempo.

Mihi consilium captum iam diu est. Iam dudũ mecũ insti tui. Iã pridé mecũ cõstitui. Iã diu mecũ deliberaui. Satis iã diu mecũ statutũ ẽ. Iã antea mecũ decretũ ẽ. Hoc mihi iam diu certum est. Iã diu mecum quid sum acturus stabiliui.

La cosa andarebbe bene per me se io potesse studiare.

Præclare est mihi mecum actũ: si studendi ocium mihi cõparare possem. Optime quidem nobiscum ageretur: si ut optaui contemplandi facultatem cõsequi possemus. Cõmodissime profecto mecũ & cum stephano ageretur: si solitam pertractandorum studiorum libertatem complecti ualeremus.

Tu nõ uoi che io ardischa adire el mio parere.

Negas me audere sententiam meam dicere: Negas me uero debere quod probo explicare. Nolles me q̃ uideo libere posse declarare. Non probas quæ recta sunt aperte in mediũ adducere debere.

Vno parlare obscuro & cooperto.

Sermo uerbis tectus. Oratio uerbi simulata Sñia circũlocutione prolata. Effectus alienis uerbis coopertus.

Appio ma nũciato la guerra la q̃l cosa me molto ricresciuta

Apius quod mihi magnæ molestiæ fuit nunciauit magnã bellorũ irruptõem expectari. Appius quod iuitus audiui nũciauit nos magno in periculo esse futuros. Appius quod mihi uehementer displicet significauit magnas discordiæ futuras esse calamitates.

Il me fo dicto che saparechia una gran guerra.

Dicitur nobis magnas inimicorum copias parari. Nunciatur nobis magnum inimicorum exercitum congregari. Significatur nobis amplissimas hostiũ congregationes coadunari.

Le robbe e messo a sacomano.

Res sunt positæ direptioni & incendiis. Res sine iudicibus nephãdis sceleribus expositæ sũt. Res arbitrio ĩpite multitudis

uexantur. Res neglectas legibus maloꝝ libidinũ suppositæ sē

Lo imperio e dimminuto.

Imperium est dimminutum. Omnes prouinciæ conquassatæ sunt. Respublica maximum accepit detrimentum. Oẽs ciuitates sunt perturbatæ ratione. Omnes reipublicæ rationes commutatæ sunt.

Noi auemo grande deliberatione de prouedere.

Reliquebatur difficilis illa deliberatio prouidendi. Restabat illa laboriosa protractio confidendi. Cæterum erat ut iueniremus rationem recte tuteq; uiuendi.

Anchora me mãcha q̃llo che io sperai esser prĩcipale adiuto

Illud etiam deficiebat. quod prĩcipuũ mihi presidiũ fore sperabam. His etiam rebus carebã quibus me potissime sustentabam. His etiam priuatus que meis rationibus uitæ maxime conducebant. Eram præterea illis amicis orbatus. qui mihi fauere solebant.

Io non auaria alcuna speranza.

Quoniam nullam spem haberem. Quod primum promittere non reperiebã. Quod mihi fortũa sperarẽ ñ occurrebat.

Il ha fato iniuria a tullio.

Mihi enim uidetur indigne detractatũ eẽ ciceroni. Videt mihi sempronium a petilio sine causa læsum iri. Constat enĩ lentulum indignis iniuriis a põpeio affectum eẽ.

Appio per ogni pocha di cosa se muta di uolunta.

Appius enĩ ad singulos nũtios cõsilia mutat. Appius equidẽ ad unam quãq; ꝑsuasionẽ deliberandi rationes conuertit Appius ad quẽlibet rumorẽ agẽdi constitutionẽ renouat.

Io me ricordo che tu fusti fuora della buona opinione che tu lodaui piu iuicii che le uirtu.

Memini te errare. ꝙ uicia potius q̃ uirtutes comprobares. Recordor ꝙ uacillabas qm̃ ĩeptas uolũtates rectis & cõmodis cõsiliis preponeres. Teneo memoria quod deliberare solebas

quia scelera probitati anteponebas.

Tu uidi che la liberta de gli huomini mancha.

Vides enim exaruisse hominum libertates Non te fugit hominū benignitatem nimis factam esse remissam. Satis enim exploratum habes hominū caritaté eé uehemêter extenuatam

Questo me dolea molto.

Erat enim hoc mihi dolendum. Erat equidem hec iniuria mihi plurimum permolesta. Erat enim mihi hoc deplorandū Erat profecto accriter contristandum.

Io sono tāto occupato che io ñ te posso scriuere al mio modo

Tantis enim impedior occupationibus ut ad te scribēdi arbitratu meo facultas nulla detur. Sū adeo dies noctesq; rbus īplicatus: ut tibi ex sentētia litteras scribere non possum. Tātæ profecto me obruūt occupationes: ut quemadmodū desidero epistolis te uisitare non queo.

Mauiene a me quello sole auegnire a molti altri.

Accidit mihi qđ multis euenire solet. Mihi enim id contigit in quod recti homines sæpenumero incidere solent. Soleo eqdē ī illos fortūæ casus īcurrēr: quos ét subeūt q̄ plurimi.

Molti ci sono sforzati per tirannzare la republica.

Betilimus conatus fuit in rēpub. impetū facere. Melius tētauit bonis ciuibus litem intendere. Tiberius molitus est rem publicam turpiter impedire. Carbo adnisus est causam reipublicæ calumniari. Sylla non cessauit rempublicā perturbare. Catilina machinatus est cōmunē salutem usurpare. Cæsar p secutus est rempublicam dissipare.

Tu me ragioni di tullio & di quelli tempi antichi.

Ciceronē mihi narras & illa tēpora. Priscā rōanā rēpublicā mihi cōmēoras & illa p̄clara negocia. Quītilianū mihi cō p bas & illa celeberrīa priscoꝝ studia. Christū mihi declaras & illos sanctos mundum illuminantes.

Terētio e cosi docto che lui sa exprīer el uolto elli gesti d̄li hoī

Terentius est ita perdoctus ut omnium uultus nouerit exprimere. Terentius tam summus est orator. ut hominũ gestus faciliter sciat effingere. Terentius ita mores hominũ perdidicit. ut omnium uoces effingat.

Io marauelio molto di questo.

Illud uehementissime admiror. Illud maximã me in admirationem adducit. Illud non paruam mihi affert admirationẽ Ex hoc non parua moueor admiratione. Illud solo plurimum demirari. Ex illo in maxima sum admiratiõe cõstitutus. Illud mihi permirũ accidit. Illa enim me tenet admiratio. In illam soleo admirationem incidere.

Tu me domandi ĩ somma quale opiniõe ho dela republica.

Ad summam queris quid de republica sentiam. Caput scire uis quis sit reipublice status. Effectum petis que mea sit de republica uoluntas.

Noi aremo uessuto bene si cesaro non sauesse turbato.

Preclare uixeramus nisi Cesar otium nobis perturbasset Optime nobis agebatur. nisi sylla nobis tranquilitatem incõmode uexasset. Feliciter agebamus nisi mithridates nobis molestus insurrexisset.

Noi soleuamo hauer bono stato ora lauemo catiuo.

Solebamus habere pacem nunc bello afficimur. Solebamus libertatem possidere nunc turpissima seruitute cõprimimur. Solebamus ueritatem libere possidere. nunc cogimur debere mendaciis assentiri.

Lecte le toe lettere ogni huomo ne p̃ se grãdissia consolatõne

Lectis tuis litteris magna omnium congratulatio consecuta est. Litteris tuis auditis amplissima est bonorum approbatio subsecuta. Explicata literarum tuarum sententia. incredibilis est omnium officiosorum leticie plausus exortus.

Prohemium pro syn . nimis diuisionum que sequ ntur.

D Iuisiones rerum explicandarum aliquotiens ut experior quotidie ad dicendum maximopere necessariæ uidetur. Nam hæc profecto diuisiones tum auditores dociles efficiant. Tum etiã eosdẽ ita attentos: & admonitos reddunt: ut quæ necessariæ rationes & argumentationes consequantur: æquiori animo audire cõstituãt: & dilucidius inteligant. Earum igitur diuisionum inuẽtiones quasdã ex grãaticæ ptibus: orõnibus ordiatis deductis hic breuiter sũ cõplexus q̃s: & si paucas utiles fortasse putabis

Diroti adunche i quali nella toa facenda sono stati fideli quali desleali. qual prõpti q̃li negligenti q̃li amici e q̃li aduersarii.

Explicaturus igiť sũ q̃les ĩ tuo negocio fuerũt fideles q̃les pfidi. quales stuciosi. quales negligentes: quales am ici quales aduersarii.

Ouero che uoliamo seruare la pace o fare guerra o fare altro. nuoi douemo usare la uirtu.

Siue enim pacem seruare uolumus. siue bllum exercere cõsideremus. Siue res alias curare studeamus uirtute utẽdũ est.

Se nói faréo q̃sto noi aquistaréo honore utilita & cõsolatione

Quot si effecerimus & honorẽ cõparabimus. & commoditatem consequemur. & uoluntati nostræ satisfaciemus.

Partitio per nomen substantiuum.

Io ui monstraro adunche quanta utilita: quanta delectatione quanta tranquillita noi consequiremo per la paxe.

Ostendam uobis igitur quantam cõmoditatem: quantam oblectationẽ: quantãq; tranquilitatẽ ex pace sumus cõsecuturi

Io ui monstraro quanti damni: quanti periculi: quanti pauri quante destructione nascono per le guerre.

In medium igitur adducam quanta incommoda: quanta pericula: quantos terrores: quantas destructiones. quantas malorum calamitates. bella secũ apportant.

Voi uederete adunche quali sono stati boni citadini: quali

negligenti &: quali auari e quali sediciosi.

Cognoscetis igitur qui boni ciues fuerũt: qui fuerũt negligentes. qui fuerunt sordidi: q fuerunt sediciosi.

Si noi amemo la patria honore la dignita la utilita & gloria. noi si douemo affaticare molto in questo.

Si rempublicam adamamus. Si honorem desideramus. Si rem nobis gratissimam cupimus. Si ciuium salutem caram habemus. Si commoditatem appetimus. Si dignitatis gloriam adoptamus: In hoc plurimum elaborare debemus.

Niente le mancha a studiare se non la ualunta.

Ad studium enim bonarum artium complectendum praeter uoluntatem nihil deesse uideo. Neq; ingeniũ neq; praeceptores neq;: aetatem neq;: facultaté: neq;: alias res ullas necessarias

Alcuno aprezza la scientia alcuno le richeze: Alcuni li fatti darme.

Apud alios uirtus litterarum excolitur. Apud alios copia diuiciarum adamatur: Apud alios exercitũ disciplina exercet.

O uero che sia imperatore: O uero duca: O uero principe: O uero signore. O uero dalta generatione eglia bisogna di sapientia.

Aut enim sit imperator: Aut rex: aut dux: Aut princeps: Aut dominus: Aut cuiusmodi generis existat sapiétia iudiget.

Partitio per nomen substantium.

Gli homini si mutano de uolunta.
per molte cose.

Homines enim uoluntate immutantur. Alii beneficiis: Alii honore: Alii amore: Alii iniuriis: Alii aetate: Alii suspicione: Alii fortuna.

I quali o uero per odio: O per inuidia: O per ignorãtiã: O p arrogantia sempre male dicono de noi.

Qui uel ex odio uel ex inuidia: uel ex ignorantia: uel ex ar rogantia: uel ex procacitate: uel ex iniquitate semper nobis de trahere nituntur.

Delle quale scientie la inuentione: la industria. la ragione: la sapiẽtia: E consiglio: La eruditione: lo honor: la dignita: la p̃ stantia la laude: la fama: la gloria te doueria incitare ad studi are.

Quarum equidem scientiarum inuentio: industria. ratio sapientia consilium. eruditio honor. dignitas. p̃stãtia. lau s. fa ma. gloria. te ad eas celebrandas uehementissime incitare de bent.

Io diro adunche de quatro chose.

Dela prudentia della iustitia fortitudine temperanza del nostro illustrissimo principe.

Dicã igitur de quattuor rebus de prudentia: de iustitia: de fortitudine: temperantia nostri illustrissimi principis.

Partitio per nom̃ substãtiuũ. Due cose minducono che io debbo amare.

Duæ enim res sunt quæ me ad te amãdum impellũt. Tria enim esse constat: quæ me admonent. ut te mihi carissimum habeam. Quattuor enim causas eẽ uideo: quæ merito adducũ tur: ut tibi fauere debeam. Hæc omnia me plurimum adhortã tur: ut tuis rationibus inseruiam.

Io respondero ad due delle toe epistole.

Duabus epistolis tuis respondebo. Tribus tamẽ sententiis non assentior. Quattuor opinionibus tuis acquiesco. Multa in tuis epistolis uera esse confirmo.

Due cose me fanno scriuere in breuita.

Breuiorem me duæ res faciunt. Verum tres causæ ne lungus sim me commouent. Sed conditiones quat-

tuor ne rescribere potuerim me retardarunt.
Io te demando due cose apertamente.
Sed duo particulatim peto. Sed tria nominatim rogo. Sed quattuor sigillatim exopto.
Io monstraro adunche che larte oratoria e molto utile honorabile e necessaria.
Ostendam igitur oratoriam facultatem esse plurimum utilem honorificam atq; necessariam.
Io prouaro adunche tullio colla soa eloquentia feci grande commodita alla soa patria et grande oportunita a tutta la humana generatione: e lui saquisto perpetua gloria.
Probaturus igitur sum marcum ciceronem ex eius eloqntia magnam sui reipublicæ comoditatem attulisset. Amplissimam omnibus posteris emolumenti opportunitatem reliquisse: Et mortalem sibi laudis gloriam comparasse.
Io ui monstraro in questo maleficio esser stati molti inimici molti corruptori: molti nocenti & molti consentienti.
Planum igitur uobis faciam in hoc maleficio multos fuisse inimicos: multos corruptores: multos nocentes. multosq; consentientes.
Io uorei per molte cose.
Multis de causis uelem. Pluribus ex rebus exoptarem. His omnibus rationibus quæ tibi dicam cuperem.
Allora io pensai molte cose.
Hic ego multa simul cogitaui. Tunc ego uaria mecum ꝑtractaui. Tunc ego diuersis cogitationibus ãimo distrahebar Tunc ego multa excogitare coactus sum.
Molte cose sono reprehensibile ĩ le toe epistole.
Multa enim sunt in tuis epistolis irridenda. Plerunque enim sunt ĩania a te dicta cum plura sunt in tuis reprehendenda.

Molte cose me uengano nela m ente in questo fatto:

In hac causa multa mihi ueniunt in mentem. In his enim rebus multa animum meum exagitant. In hoc enim negotio cogor exagitari. In hac enim controuersia uaria mihi cogitanti succedunt.

Io uego diuerse essere le opinione degli huomini.

Ciuium enim romanorum uarias esse opiniones inteligo. Hominum senatorum uoluntates multiplces esse cõspicio. Omnium doctorum diuersas sententias esse uideo.

Partitio per nomen adiectiuũ.

Tulio dice questo con molte parole.

Cicero hoc longo sermone pertractuit. Cicero hoc multiplici contentione disputauit. Cicero: hoc magna propugnatione consecntus est.

Io ho molto cagione per conseruare el nostro amore.

In nostro amore colendo habeo causas plurimas· In nostra beniuolentia conseruanda rationes complures intercedunt. In nostra familiaritate complectenda pmultæ sunt cõdiciões

Delle quale cose molte sapartieneno a noi: molte ala patria: e molte ·a tuti glialtri.

De quibus: multa ad rempublicam multa etiam ad cæteros omnes pertinent.

Partitio per nometn adiectiuũ.

Noi parte per le toe uirtu parte per lãore & parte per li tuoi seruitii te amano molto.

Nos enim tum propter insignes uirtutes: tum propter eximium tuum erga nos amorem: tum etiam propter maxima tua in nos officia te mirifice diligimus.

Li quali parte per aquistare honore e uirtu. Et parte per far̃ la uergogna non denno schiuare questo.

Qui partim pro honore e comparando. partim pro uirtute celebranda: Partim etiam pro ignominia euitanda hoc r̃futar̃ non debent.

Li quali inimici parte per poca possanza: parte per poco aı̃o & parte per paura nan uogliono hauere a fare connoi.

Qui profecto inimici partim immbecillitate: partim igna uia: partim timore nos tentare non audent.

Particio per nomen substantiuum.

Nissuna di queste cose me piace.

Harum enim ratõnum nulli prorsus assentior. Harum .n. causarum nulla uidetur esse consentaena. Harum trium sẽtẽtı̃ arum nulla approbabo.

Eglie di bisogno che io facia una di queste due cose.

Horum enim tuorum negociorũ alterum ut faciam neces se est. Harum trium causarum unam sustineam penitus opor tet. Horum omnium unum eligã necessitas postulat.

In questo fatto sie uno certo remedio.

In hac nostra controuersia est quoddam tertium ut &c. In hac nostra causa alia est agendi ratio subeunda. In hac re nr̃a alia est consilii deliberatio suscipienda. In hoc nostro negocio aliud est excogitandum.

De liquali nisuno uedo essere fidele.

Quorum nemo est nobis constans Quorũ nemı̃em nobis fidum amicum esse uideo. Quorꝝ nemine recta fide uti possũ.

Io non uego de queste cose quale me sia grata.

Horum uter mihi sit acceptior nõ deseruo. Horꝝ utrius po tius abundare uelim mihi incerto ẽ: non facile dixerim. Horũ utri magis attribuam nõ diiudico. Horum utrum potius ue lim mihi incertum est. Horum utrum potius desiderem non facilis est mihi deliberatio

Io non so quali di questi me dispiace piu.

Horum quis mihi magis sit exosus satis aperte nõ constat

Horum cuius uicia maiora sint clarissime intelligendũ. Horũ quæ magis imitari debeamus satis uiderimus. Horum quem maiori odio persequamur liquide patet. Horum a quo magis abhorrere debeamus manifeste monemur.

Quale di qsti sia uirtuoso e qual sie uicioso si puo cognoscerẽ

Horum enim quis uirtute sit præditus: & quis uiciis uolutatus satis inteligi potest. Horum cuius conscilium sit officiosũ & cuius sit perniciosum: clarissimum est. Hoꝝ cui cura sit fides adhibenda: & cui nihil sit credendũ non dubium est. Hoꝝ quem magis sequi: & quem effugere debeamus nobis est notũ Horum autem quo uti et quo carere nobis liceat. nr̃i cõsilii est

De i quali uno e da essere molto laudato: laltro dessere uituperato molto.

Quorum autem alter plurimum laudandus est: alter uehementissime uituperandus: Quoꝝ alterius maxima est prudentia: alterius autem maxima ignorãtia et iniustitia. Quoꝝ alteri summa est iustitiæ laus attribuenda: alteri summus iniquitas et uituperatio impingitur: Quorum alterum laude maxima prosequimur: alterum sũma ignominia insectamur

Partitio per participium.

Quoꝝ ab altero diligĩur: ab altero acrit̃ odĩur. Hoꝝ ũus uitupãdus ẽ alius uero sũmis laudibus excolẽdus. Hoꝝ ũius uirtutes desiderãdæ st̃ alterius uero scelera st̃ effugiẽda: Horũ uni apertissĩe suffragari debẽus: alteri liq̃ de ĩimicari. Hoc unum semper odio habere debemus alterũ colere monemur Hoꝝ uno odio quotidie lætari adhotamur: alio uero nunquam uti licet.

Questi sono degni dogni grande gouernamento

Hi ꝑfecto digni st̃ quorum alteri cõsulatu malieri tribũatũ plebis cõmitas.. Hi uero satis ualent quoꝝ alteri præturã: alteri exercitus credi possit.

Questi non sono degni di gouernare alcuna cosa.

Hi profecto īdigni sunt quorum alteri diuerticulū: alteri taberna cōmittantur. Hi quidem nullo mō ualent quorum alteri balnea: alteri ten ebrarum custodia permittit.

De iquali nesuno e nostro amico:

Quorum neuter est nobis beniuolus. Quorum neutrius nunq̄ sum futurus amicus. Quorū neutri me familiarem adiungam. Quorū neutrū nobis fidum esse uideo. Quorū nutro usurus sum.

De quali nisuno studia.

Quorum nullus uirtutum studiis inuigilat. Quorum nullius uideo in studendo diligentiam. Quorum nulli studiis inuigilanti non adhærere possum. Quorū nullum operam studio adhibentem conspicio. Quorū nullo egregiis bonarū artium studiis prædito uti non possum.

Sil fosse aprēdere ptito: io uorei piu tosto essere che apparer.

Quorum si alterutrum eligendū malo esse q̄ uideri. Quorum alterius copia sit habenda: uirtutem potius q̄ formā eligerem. Quorum si alterutri adhærēdum sit officiosis potius q̄ inertibus me adiungam. Quorum si alterutrum seq debeāus pacem potius q̄ bella sequamur. Quoꝝ si alterutro se uti necesse sit: libertas potius quā incerta fortuna eligenda est.

De quali ciaschaduno me dilecta molto.

Quorum uterq; plurimum me delectat. Quoꝝ utriusq; uirtutem admodum semper amaui. Quoꝝ utriq; me libenter adhæreo. Quorum utrūq; utor sæpenumero.

Queste due cose se apartenen o a me faro per te.

Vtrūq; meum esse puto ut ab his r̄bus te tueri debeam. Et quid pro me feceris defendā. Vtrum meum esse dixi ut quid agere deberes monerem: & quid constitueres sustinerē. Vtrū meum esse existimo ut & te unice diligā: & mutuis tibi beneficiis correspondeam.

Si io non ue monstraro cldio essere nocēte per la uita per i se

gni per li testimonii: p lo manifesto maleficio io uoglio porta re ogni pena.

Nisi clodii nocentem uitam demonstrauero: Nisi apertissima delicti maleficia declarauero: Nisi testes probatissimos adduxero: Nisi apertissime maleficium patefecero: omniũ ma xime pene me subiicio.

Voi intendere adunqua lutio Catelina hauer̃ nosuto a mol tĩ hauere dito male di molti hauere inuidato molti: e hauere ingannato molti.

Clarissime igitur intelligetis lutium catelinam multis nocuisse: multis inuidisse: multis fidem præstitam fregisse.

In questa facẽda io ho audito: io ho ĩ teso: io ho ueduto: io ho compreso: io ho palpato: molte cose le quale io ue diro.

Quo in genere multa audiui: Multa intellexi: Multa uidi multa comprehendi: multa cognoui: multa palpaui: quæ uobis declarabo.

Particio per uerbum.

Tu oderai donche que chose sono fate nella cita. Quale sono fate: di fuora. e quale constitutione e ordinata per douere obseruare.

Percipies igitur quæ sunt in urbe gesta: quæ foris sunt admi nistrata Quod senatusconsultum sit cõstitutum obseruãdũ.

Io scriuero adunche in summa.

Scribam ergo summatim. Dicam ergo particulatim. Narrabo ergo compendiose.

Io respondero alle toe lettere per ordine: como la chosa rechi ede.

Litteris tuis ut res postulat ordine respondebo. Orationi tuæ ut causa requirit particulatim rescribam. Disputationi tuæ ut argumentorum ratio deposcit: opinionem meam declarabo.

Par ticipio per participium & aduerbium.

Io sono per dire in prima della pace poi deli studii poi delli costumi della patria.

Primo de pace dicturus sum: de studiis. deiceps de moribus: cotinuo de repub. tū de priuata commoditate ciuium postea de religione postremo de immortalitate animarum una cum salute omnium nostrum.

Prohœmium pro synonymis confirmationum.

QVanq̄ peritissime mi Iohānes: cū itentioné tuam narrādo explicauerim: Atq; q̄d modis & quibus rebus cā ꝓbaturus sis auditores admoueris: satis ī mēte tibi uenire possit. Quibus rōibus & argumētatōibus ꝓ poēs tuas cōfirmare d̄beas: ut tñ id facilius cōseq possis aliquas tibi uias īueniēdaꝶ cōfirmationum ī medium adduxit. De quibus quæ tibi cōducere arbitraueris: eas usui tuo adiūgere poteris. Quas uero deficere pernotabis: eas accuratissimo īgenio tuo parcere: & celeberrima qdā eloquētia cōfirmare poteris. Quod & cōmodissime & copiosissime qdem poteris efficere. Noui enī te tm̄ uel industria uel doctrīa uel dicēdi exercitatione ualere: ut quodcūq; tibi ex eloquētia collibuerit cum uoles consequeris.

Io non dubitai mai quanto che tu mamassi.

Nulla unq̄ fuit dubitatio. Nulla unq̄ ex parte hæsitaui quanta semp me beniuolētia cōplexus fueris. Nunquā mihi animus in dubio fuerat qn a te plurimū diligar. Tua enim erga me amoris & amiciciæ cōiunctio testibus non indiguit.

Il nostro amore si confirma ogni di piu forte.

Amor enī nr̄ cōfirmat̄ ī dies uehemētius. Nostra profecto beniuolentiæ cōiunctio maiores in dies uires suscipit. Nr̄a quidē amicicia quotidie magis exaugescit. Nostra uero unitatis colligatio maius in dies recipit incrementum.

La nr̄a amicicia e pueuta a tanto che mai ñ se porra guastar̄

Amicicia enī nostra eo peruenit: ut nullam mutatiouem unq̄ hac nostra hominum ætate habitura esse uideatur. Amicicia quidem nostra ad tantum beniuolentiæ cumulum peruenit. ꝙ ei nulla posset accedere calamitas. Nostra profecto familiaritas tam optimis beniuolentiæ fundamentis stabilita est: ut nunq̄ labefactari possit.

Io non ho nisuno a chi uoglia meglio che a te.

Hoc uelim ratum habeas neminem esse qui maiori a me q̄ tu beniuolentia complectatur. Habeo enī quem magis te dili gam neminem Nemo est enī cui maiorem quam tibi amore magnitudinem præstare constituerim.

Parentela amoris. Al nostro amore e adiuncto tanta beni uolentia che io non crederia che piu se potese crescire.

Tantum amoris ad beniuolentiam nostrā accessit: ut mira rer augendi locum fuisse. Tantum enim est suauitatis ad nostram familiaritatem: ut coniunctionem nostram plurimum adauctam esse intelligā. Tantum enim coniunctōis ad nostrā cōsuetudinem addauctum est: ut non uidear te amare ātea di lexisse

Oltra el grandissimo amore che tu me porti tu mabbi ancho ra fatto grandissimi seruicii.

Ad maximum enim tuum erga me amorem accedit etiam amplissima tua liberalitas. Ad eam enī nostræ uetustæ famili aritatis coniunctionem accessit quædam tua singularis caritas qua me meosq; omnes complexus es. Ad amplissimam enim tuorum in me officiorum magnitudīem multæ aliæ honorū accessiones intercesserunt.

El uero amore nō se puo cognoscere chi n̄ fa prīo lexperiētia

Non enim facile diiudicatur uerus amor: nisi aliquod tan quā ex auro experimētum uisum fuerit. Non enim recte co gnosci posset uera beniuoleatia: nisi rerum experientia fuerit comprobata. Non equidem potest.

uerus amicus assimulato internosci nisi prius re ipsa diligen-
ter expertus fuerit.

El nostro antico amore rechiede che io faza questo.

Hoc enim ut faciã nostri amoris uetustas depostulat. Hoc enim ut curem tua erga me officia demerentur. Quod ut faciam amplissimæ tuæ uirtutes acqirunt.

Parentela amoris.

Tu fai cosa degnia della nostra amicicia &c.

Facis enĩ rẽ eẽ amciciæ nr̃æ cõdignã. Facis enĩ alienũ nil a nr̃a beniuolẽtia Facis enĩ rem utriqꝫ nostrum admodum idoneam. Facis profecto rem memorem nostræ coniunctionis.

Tu fai quello che te conuiene.

Facis enim quod te decet. Facis enĩ quod te conuenit. Facis tibi rem te dignam.

Tu dei essere di questo animo uerso di me.

Hoc enim animo esse debes. Hac profecto uolũtate me debes complecti. Hac enim opinione mihi fauere debes.

Questo me molto utile

Hoc ego mihi semper cõuenire extimaui. Hoc est mihi plurimũ cõducibile. Hoc mihi plurimũ accõmodari uidet Hæc enĩ rex maxĩo mihi erat emolumẽto. Hoc eqdẽ maximo mihi aferat adiumẽtũ. Res enĩ rõnibus meis ẽ maxĩope cõducibili. Hoc enĩ ad rõnes meas cõstabiliẽdas uehem ẽter ꝑtiẽĩ uideo.

Tuto el mio stato pende in questo.

In hac enĩ re oĩa mea posita eẽ decreui In hoc enĩ mihi oĩa. In hoc spẽ omnẽ collocaui. Sic hoc aĩo eris extimabo patrimonium meum esse optime constitutum.

Sempronio e uno di mei intimi amici.

Est enĩ sẽpronius ex meis intimis amicis. Est enĩ lentulus meo ĩ amore repositus Est enĩ cicero ĩ intimis meæ beniuolentiæ diuitiis optime repositus. Est equidem Terentius in intima mei amoris parte collocatus:

Tu potresti auere fatto cossa piu amoreuole.

Nihil enim a te fieri potuit iocūdius. Nihil enim tua diligē tia accidit amabilius. Res enim maiori amore a te curari non potuisset. Maiorem enim beniuolentiam in agenda causa m̄a mihi præstare non potuisses. Non potuisset causa mea a te agi beniuolentius Nihil enim fieri potuit iocundius.

Non me porria a uegnire cossa piu grata.

Mihi certe res optatior obtingere non potuisset. Rem enī mihi gratiorē euenire non desiderassem. Nihil enim mihi acce ptis ex omnibus humanis rebus exoptassem.

Officium utilitatis.

Io uorei piu tosto questo con effecto che con le parole.

Hoc enmi fieri melius q̄ dici uolo. Hoc profecto melius q̄ scribi desidero. Hoc eq́dē trāsigi potius q̄ uerbis fieri cupio.

Officia prudentiæ.

Tu non potristi auere pensato chosa piu utile.

Nullos enim erit deliberandi locus. ac opinione utilior. Nemo enim poterit hoc homine nobis opportunior esse. Nul la erit profecto hac uirtute præstantior. Nullum erit consiliū hac deliberatione cōmodius. Nihil certe reperitur hoc nego cio cōducibilius.

Tu hai pensato quelle chose che grandissimamēte ualeno.

Nam ea cogitasti quæ multum ponderant. Nam ea præ scripsisti quæ multum ualent. Nam ea constituisti quæ plu rimum possunt. Nam ea curasti quæ maximopere conducūt Nam ea fecisti quæ uehemētissime comprobari debent. Nam ea trāsegisti q̄ rationibus n̄ris se accommodant.

Officia prudentiæ.

Io desidero di fare ogni chosa che tu uoi.

Omnia quidem facere cupio: q̄ tu mihi imperas. Omnia ꝓ fecto curare uolo quæ te uelle existiabo. Omnia certe te age re desidero quæ tibi cōcedere arbitror. Omnia sum libenter

susceptururus q̃ tu mihi imponas faciam enim omnia sedulo q̃ te uelle sciam.

Habi questo chio nõ ma fattigo meno per lo tuo amore che ꝑ lo mio medesimo.

Hoc profecto uelim existimes me non minus de tua existima tõe laborare q̃ tu ipse de eadem. Hoc eq̃dem tibi uelim persua deas honorem tuũ non mihi minus q̃ tibi carissimum esse. Ve lim hoc credas non minori cura uelle tuis laudibus quã meis fauere. Hoc ratum habeas me non minori uoluptate tuis rati onibus quã meis bene consultum ire desiderare.

Tu mauerai sempre fauoreuole al tuo stato.

Perpetuũ enim me tui defensore mes habiturus Facillimũ equidem me tuæ laudis amplificatorem semper habebis. Ar dētissimũ profecto me tuæ uirtutis cultorẽ: sẽp fore cõspicies.

Officia uirtutis. Che piu diligente che tullio.

Quis est enim in agendo magis diligens quam cicero.
Quis est enim in negociis magis curiosus quam cicero.
Quis est in tractandis rebus minus impiger quam cicero.

Io non taueria solamente uisitato con lepistole ma etiam dio con uolunta di littere.

Non enim epistolis sed uoluminibus te lacessissem. Non enim solum litteris: sed fasciculis te replebo. Non equidem litteris tantum sed libellis te incitarem.

Il me piu facile a respondere a le toe lettere che a ꝓuocarte colle mie.

Facilius enim est mihi litteris tuis respondere quã te litte ris meis prouocare. Ego quidem tibi leuius respõdere possem quã litteris te meis incitarẽ. Facilior enĩ mihi est labor tibi scri bere: q̃ qd tibi prius scribã ĩuẽire Nõ. n. tã grauiter laboro: ut tuis respõdeam lr̃is: q̃ defatigare meis te litteris uisitare.

Officia diligentiæ.

Io non ho mai fatto alcuna indusia a seruirte.

Nūq̄ ego cūctatus sū: neq; cōtabor dū tibi p̄rosī. Nō enim demarceo dū mihi res tuas curare cōtingit. Nullā equidē moram pati possē cū me tibi accōmodare debeo. Nulla ꝑfecto intercedit negligētia cū tuæ res opam meam desiderant.

Noi auemo fato per te grande deligentia.

Est enī a nobis pro te maxima adhibita dilīgētia. Sūmā eq̄dē pro rebus tuis curā adībemus. Nihil enī pro tua causa ē a nobis ꝑtermissū. Omnia q̄dē pro rationibus tus officia p̄stitius: quæ ab officiosissimis præstari potuissent.

Gia ho fato gran fondamento per la toa facenda.

Et iam in re tua fundamentū misi maximū. Et iā ī causa rē stabiliui cōmodā. Et iā in negotio spem bonam consecutus sū

Io ho defeso el tuo honore con parole e fatti

Honorē enim tuū & uerbis & rebus q̄buscūq; potui libēter exornaui. Dignitatē enī tuā & orōe & ope omni quātū in me fuerit tuebor. Totas eq̄dē rōes tuas uiribus ōnibus suscipiā defēdēdas. Io ho fatto grande diligentia.

Mihi enim maximæ curæ est. Est enī plurimum mihi cordi. Nihil enim est quod curem diligentius.

Officia diligentiæ.

Tu ai fatto molti seruicii in molti modi.

Innumerabilia sūt ī me officia domostica externa in repub. in re priuata ī studiis & ceteris actiōibus. Cōplura ꝑfecto fuerunt semp tua in me studia laboris diligētiæ actionis uigilātiæ īmortalia quæ tui erga me semp extiterūt uirtutum beniuelentia consilii abmonitionis doctrinæ amoris adhortatiōis uoluntatis desiderii.

Io sono tanta de fare questo ale toe uirtu e alla nr̄a amicicia

Hoc enī tū tuæ dignitati. tū ēt nr̄e beniuolētiæ me debere diiudico. Hoc enim tum tuorum in me liberalitati. tum etiam tuæ præsenti in me benificentiæ me debere profiteor. Hoc. n. tum tuorum uirtutibus tum etiam tuis oficiis attribuo.

Io me recordo continuamente di toi seruitii.

Dies enī atq; noctes tua in me officia ante occulos uersāt. Cōtinua enī mēoria īmortalia tua in me bñficia cōpleoctor. Tua enim in me beniuolentia nūquam mihi a memoria discedit. Quæ tua in me merita cōtulisti nūq̄ mihi ex anīo dilabūt.

Officia gratitudinis.

Habbia questo per certo.

Hoc enim sic habeto. Hoc tibi persuadeas uelim. Hoc scito eiusmodi: de quo sic uelim extimes. De quo sic uelim statuas. Hoc enim extimes uelī. Breuiter sic habeto. Hoc enim sic ratū habes. Hoc enim uelim ita habes exploratum. Hoc exploratū habeas uelim. Vnum hoc sic habeto. Spem habeas firmissimā. Certe enim hoc mihi. Hoc enim memoriæ manda.

Officia rudentiæ & cognitionis.

Noi credemo a te solo.

Tibi uni credimus. Tibi soli fidē præstamus. Tibi uni nos atque nostra committimus.

Io so questo dicerto.

Illud quidem scio. Tētū dico. Illud enī nō dubito. Illud apte audeo ꝓfiteri. Illud ꝓfecto cōfirmare possū. Hoc tamen uenire dicam. Illud dicam ut sentio.

Io uegho che la cosa sara cosi.

Ego enim uideo hoc plane fore. Ego enim aspicio hæc esse futura. Ego enim sic cōiecto. Ego enim equidem hoc auguror. Ego tibi hoc cōfirmo. Ego enī hoc tibi polliceor. Ego enī hoc tibi profiteor.

Quando uegnera di fato.

Cū id usu accidit. Cū id usu euēerit. Cū opportūitas r̄qret.

Questa cosa e chiara.

Hoc enī clarū ē. Hoc enim certum est. Non equidē dubiū est. Nulla enim de hoc ē dubitatio. Exploratū ē. Manifestū est. Liquidum est. Expeditum est. In mediū adductū ē In occulis

Quantum in me est. Quantum mihi concedetur. V i primum potestas erit. Quantum idonea mihi potestas ablata est Quanto studio diligentia: labore: uigilantia consequi potero Id omne ad arbitrium tuum libentissime conferam.

Io fauorezo alla toa uolunta como io debbo

Ego ut debeo ad tuas rationes me adiungo. Ego ut parem ad tuam uoluntatem me confirmo. Ego ut tua in me iura depostulant: me tibi totum accommodo.

Io non posso honestamente denegare niente a tullio.

A ciceronis uolũtate honeste dissẽtire nõ possum. A ciceroñis sententia per amplissima eius in me merita honeste dissentire non possum. Per ciceronis familiaritatem atq; amorem non licet mihi absq; eo dessentire.

Nessuno e piu diligente per te che io.

Nihil cuiq̃ concedo qui tui studiosior sit q̃ ego. Nemo ia hoc me uincere potest qui tuæ dignitatis sit cupidior q̃ ego.

Io mãchai mai ne si como soglio cessero mai de affatigarꝑ te

Neq; enim unq̃ destiti: neq; enim unquã desistam pro te agere. Neq; ullum unquã tempus intermisi te iuuãdi. Neq; ullum unquã ꝑ te laborem defugi. Neq; ullam unquã rem pro te omisi neq; obmittam curare.

Niente di meno io non cessaro di lauorare per te

Ego tamẽ rẽ tuam curare non cessabo. Ego tñ causam tuã defendere non desistam. Ego tamẽ negocium tuum agere nõ prætermitto.

Io non mancharo mai a cato.

Neq; tamen catoni defecturus sum. Neq; tamen catonem deserturus sum. Neq; tamen catonis causam derelinquam

Quello che io non porro indiuinare se me sara fatto a saperẽ faro piu diligenremente che tutti glaltri.

Si quid ignorabo de eo admitus omnium studia uincam. Si uaticiari ñ potero de eo certior factus oĩum officia suꝑabo.

Si qd aĩa aduertere nõ potero de eo per doctus nemini cedam
Officia diligentiæ.
Niente dimeno io faro quello che tu me comandi.
Ego enĩ curabo refere quid iubes. Ego tamen curabo q̃ desideres. Ego tamen suscipiam quod mones.
Auegna dio che io uoria per tuo amore fare ogni cosa.
Quãquã ego omnia tua causa fieri desiderem. Et si omnia pro te facere uellem. Tametsi omnia amore tuo libenter suscipperẽ. Iam & ex cõmoditate tua nihil uellem subterfugere.
Io non hare mai pensato de potere amare piu.
Non enim putassem ad amorem nostrum aliquid addi posse. Nõ existimassem beniuolentiam nostram augeri posse. Non mihi persuadere potuissem nos in amore conincciores fieri potuisse.

Tu me fa iniuria pregandome.
Iniuriam a te fieri puto cum a te roget. Iniuriosus mihi es cum me roges. Rem mihi ingratam facies cum aliquid precibus a me condendis. Magna me afficis iniuria cum rogando officium meum postulas.
Io non potrei hauer fatto che mabbia fatto.
Ego plus quã feci facere non possum. Ego magis quã egi admitti non ualerem. Ego amplius quam sum consecutus conari nnn possem. Ego maiori studio quã egi rem curare non potuissem. Ego maiores uires quã custodi præstare nõ ualerẽ
Officia utilitatis & diligentiæ.
Io taueria subito liberato de queste molestie.
Neq͂ conctũ qd tẽporis inmolestiis fuisses. Te quã primũ incõmodis liberassem. Te illico incolumem reddidissem.
In questo io ne faro piu che io non debbo
In hoc toto generẽ plura faciã quã dico. In hac cã magis elaborabo. q̃ ostẽdã. In rebus maiora sũ acturus: quã demõstrem

Hoc enim in negocio sum plura præstiturus quã pollicear.
Pur che io habbia alcnno bene tu hauerai ala tua parte.
Cũ sit modo aliquo mihi commoditus faciam te participẽ Dũmodo honestus mihi sit status te mihi adiũgã. Dũ sit mihi fortuna mediocris meis te rationibus assistam.
Io nõ poterei auere auuto magior cõmodita che questa che me uenuta.
Nactus sum tempus ita idoneum quod in re ipsa nihil carius mihi adiuugam. Nulla erat rationibus nostris cõmoditas opportunior. Aliis enĩ rationibus res melius agi non poterat
Habbi questa opinione di me:
De me sic uelim extimes. De me sic uelĩ iudices. De me hoc arbitrari potes. De me hoc tibi policeri licet.
Officia utilitatis.
Niente di meno io te fauorezaro:
Tibi tñ sũ patronus. Tibi tñ sũ auctor. Tibi tamen nõ sum đfuturus. Tibi tñ sũ facilimus Tibi sum obsequentissimus.
Et se bisogno sara io non schiuaro alchuna incomodo
Neque si occasio tulerit ullum laborem defugiam. Neque si necesse fuerit ullum periculum euitabo. Neque si casus inciderit: ullam incomoditatem per timescam
In questo mezo io me affatigaro per te.
Interim magnam curam pro te sustinebo. Interea assiduã diligentiam pro te acturus sum. Sedulam interea pro rebus tuis sum tibi uigilantiam præstiturus.
Como uolio si uada lah cosa.
Quoquo mõ res se habeat: Quoquo pacto negociũ gerat Quaqua ratiõe fortũa succedat Quoquo pacto sors cadat.
Officia utilitatis & diligentiæ.
Se la chosa mandara ben fata:
Si fortuna optatis meis responderet. Si fortuna uotis meis successeris. Si cogitatiõibus meis fortũa benigne corrcspõderĩ

uoluerit Si res caderet ut uellem & optarē. Si res ex sētētia gereret. Si mihi optata cōtigerēt Si deus nos benigne respexerit. Si quod opto mihi feliciter cōtingeret. Si dus res uras fortūabit. Si deus negocia ura secunda reddiderit. Si deus desiderio nostro annue reuoluerit. Si deus secunde intueri nos uoluerit.

Se la chsa non me ua mal fata.

Nisi res male mihi successerit. Nisi opinio mea frustrata fuerit. Nisi spes mea decipiatur. Nisi fortūa me fefellerit. Nisi fortuna proprium consilium de manibus detorserit. Nisi casus aliquis opptata interpellauerit.

Non poterai dire quanto me sara grato se tu liberera catōe da malanconia.

Non enim præscribere possim q̄ mihi erit gratum si catonē quietū reddideris. Nō possum uerbis explicare quā erit mihi iocundum si catonem ociosum præstiteris. Nullo satis possem dicendi genere declarare quam mihi erit acceptum si catonem molestus liberaueris.

Perdoname se io defendo ga sparrino.

Ignosce mihi gasparinum excusāti. Sufferas me gasparinū defendentē. Patiaris me gasparinū conseruantem.

Qual cosa che io non debio desiderar̄ la micicia deli huomini

Quid enim est causæ cur non bonoꝝ familiaritatem desiderem. Quid obstare uidetur cur non iustorum mihi consortium adoptem. Quid enim est rei cur non mihi sit in optatis orfici osos mihi debere congelare.

Officia desiderii.

Essere grato.

Beneficiorum memor esse. Mutuis beneficiis respondere. Parem officiorum uicissitudine reddere. Eandem uoluntatē præstare. Equalem gratiam referre.

Arendere el seruitio.

Beneficia contulit. Officia reddidi. Merita præstitit.

Bene merita retribuit. Pro merita rettulit. Demerita persoluit.

Arendere il simile.

Mutuo. Vicisim. Inuicem: Alterius uicibus. Alternatim. Mutua uice. Eadem uice. Idem Itidem. Pariter. æqualrite: Vltro. Citroq.

La remuneratione.

Remuneratio. Retributio. Vicissitudo. Mutua retributio. Eadem gratia. Par uoluntas. Par studium. Consimilis gratia. Similis retributio.

Essere ingrato.

Ingratus. Beneficiorum immemor. Sordidus. Beneficium perdere. Officium amittere. Meritum effundere. Benemeritū profundere. Homini ingtato beneficium conferre. Homini sordido benefacere. Hominem ingratum beneficiis exornare.

Vicia Ingracit udinis.

Pompilio a inuola to.

Pōpilius furatus est Pompilius accepit unde non est licitum. Pompilius res alienas usurpauit.

Asinio e morto.

Assinius mortuus est. Occisus est. Excessit e uita. Ex hoc seculo mtgrauit. Animam reddidit. Aīam efflauit. Animam effudit. Aīam egit. Vita priuatus est. Ex hac uita decessit.

Mortē obiit. Diē suū obiit. Obiit. ꝑit. īteriit. Occubuit Iacet

Pensi tu che io habbi domentigato li seruicii che tu mai fato.

Oblitum me putas caritatem humanitatis tuæ. Immemorem me existimas tui erga me officii laboris diligentiæ uigiliarum pecuniarum. Ingratum me arbritraris liberalitatem benneficiorum erga me tuorum.

Se io uiuero io te saro buono amico.

Quod si uita mihi contingerit me tibi amicissimum demonstrabo. Quod uixero me tibi q̄ facilimum declarabo. Quod si uita mihi supstes fuerit: me tibi bñficiorum meorū præstabo.

Quod si uitã ꝓducerẽ poto uiꝝ me tibi cõmodissimũ patefaciã
Se io non te satisfaro io non me reputaro essere hũomo.

Nisi ob tuam erga me beniuolentiam tibi cumulatissim satisfacero hominem me esse non arbitrabor. Nisi pro immortalibus tuis in me benemeritis parem tibi gratiam retribuerẽ uiꝝ nõ me bonum extimabo. Nisi tua erga me officia paribus meritis comprobauero: ipse me hominem non iudicabo.

Officium gratitudinis.

Io non posso lo aĩo mio p che io ñ te posso satisfarẽ con fatti.

Ego non possum meipsum satisfacere cum ea quæ tibi desiderem re ipsa consequi ñon possum. Cum nullam partem tuorum in meritorum in referenda gratia consequi ualeam: non possum mihi animo acquistare. Non enim ullo modo mihi satisfacio cum non reperio omnibus rebus tibi gratias referam. Nũquã .n. mihi aquiescam: nisi prius qua a me uelis ex sententia perficiam. Vtinam mihi summa cum acerbitate aredducẽdum esse uideo cum tibi uou possum arbitratu meo satisfacere.

Io ta prezo tanto che io saro cõtẽto dogni chosa che tu farai

Ego tanti te facio quod quicquid egeris sim probaturus. Tantum enim tibi attribuo. ꝙ quicquid decreueris approbabo. Pro summo meo in te amore omnia quæ tibi placere uidebuntur rectissima & uera existimabn. Nihil enim committere posses: quod mihi posset displicere.

Tu mai fatto magiorẽ seruicio che io ñ speraua ne domãdaua

Plus enim mihi a te prouisum est quam postulaueram. Magis enim mihi opitulatus es quam speraueram: Maiora quidem in me benemerita contulisti quan a te contenderam.

Officia gratitudinis.

Io non uoglio abandonare gasparino mio benefactore.
Nolo enim gasparinum optime demeritum delinquere
Non enim paterer gasparinum meæ uirtutis amplificatorẽ

impune ab iniquis oppugnari: Non enim possem se ferre u iniqui gasparinum mei admodum amatorem impune lacesse rent: Non enim mei esset officii q̄ sufferre deberem q̄ perfidi gasparino mei amantissimo detraherent:

Egli me di bisogno dire qnello che io in animo:

Moriar nisi quid sentiam exprimam. Non possum abduci quin me effundam. Moriar nisi effluã. Excrucior nisi totum me patefaciam.

Officia graitudinis.

Piacendo a dio.

Deo id uolente. Deo nobis faueute. Deo id nobis annuente Superis approbantibus. Fortuna suffragante. Deo comitte Deo duce.

La qual cosa idio non uoglia:

Quod deus homnem auertat. Quod infortunium deus effugiat. Quem casum deus non permittat. Quod incõmodũ deus aferat. Quod supi ꝓhibeant. Quod utinã nũquã eueniat

Io prego a dio che la chosa uada bene.

Deum quæso ut consilia sint tibi salutaria. Superos exoro ut quod acturus sum tibi uon obsit. Deum obsecro ut quod constitutus tibi bene succedat.

Officia desiderii.

Io non diro piu.

Non teneo te pluribus. Plura sdribere non debeo præsertim Plura discenda non sũt. Omnino plura me scribere ñ é necesse Virtus prudentiæ.

Plura non sunt litteris commitendi. Nõ enim mihi placet. de hac re pluta scribe. Nihil enim attinet plura dicere. Neq; enim superiora repetam. Singula prosequi non est necesse. Pluribus te adhottari non debeo. Plura suspicari non possũ Sed hic aubies ex illis. Nõ dicam plura. Sed plura dicẽus alias.

Verum hæc prope diem. Et multa alia curẽ: Sed de his ex alio rum lr̃is certior fies Impedior uerecũdia pluribus tecũ agere
Io to scritto molte parole adcio che tu cognosca melio la mia opinione.

Hoc scripsi ad te pluribus ut meum consiliũ melius intelligeres. Hoc pluribus egi ut quid sentire dilucidius cerneres. In hoc fui longius ut quæ mea esset sententia clarius perspiceres. Hoc uerbosius cõplexus sum: ut institutioné meã aptius comprehenderes. In hoc fui prolixior. ut de uoluntate mea certior fieres.

Io to scritto lõgo piu che non me aueria disposito.

Si plura q̃ statueram scripsi. Hic ad te pluribus uerbis scripsi q̃ solerẽ. Hæc de te scripsi te uerbosius quã putarẽ. Sed hæc satis multa quã plurima potius expectabas. Hoc enĩ ut uenirem longior quam uolui defluxit oratio.

Io diro piu brieuemente quelle chose che sono piu longhe.

Illa quæ maiora sunt breuius exponam. Illa quæ ampliorem orationem ceciderant: breui comprehendam. Illa quæ sequuntur. breuius perstringentur.

Virtus prudentiæ.

Io to scritto questo a quella cagione che tu pensassi.

Hoc ob eam causam ad te potissimum scripsi ꝙ existimares. Hoc ex hac re præcipue tibi significaui ut intelligeres. Hãc meam sententiam ex hoc tibi notã esse uolui ut scires Hæc ex illa conditione tibi denotaui ut deliberares. Hæc ob eas ratões tibi aperui ut pręparares.

Tu sai quello che io te dico.

Scis quid dico. Scis quid loquor. Scis quid ĩtelligo. Scis q̃d cogito. Scis quid uolo.

Eglie periculo a parlare.

Difficile est loqui. Non omnia sunt litteris committenda. Nihil temere scribendum est.

Tu cognoscerai lauanzo da gli altri.

Sed cætera cognosces ex aliis. Cæteri tibi nunciabunt alii De cæteris per alios certior fies.

Io non te scriuo queste chose mattamente.

Non scribo hæc temere. Non dico sine causa. Noli putare hæc me frustra dicere. Non enī īcassum hæc cōmemoro. Hæc præterea scripsi ꝙ causa necessitudinis intercedit.

Virtus prudentiæ.

Et adcio che tu intenda meglio io te dito piu chiaramente il fatto & cætera.

Quod ut plenius exponam alterius rationes repetam necesse est. Quod ut clarius intelligas longioribus uerbis utrar. Quod ut apertius declarem: longiori utar oratione. Quod ut eximie explicem attende quæ sequuntur.

Si la chosa sapesse parlare per se medesimo.

Si r̄s ipsa loqui posset. Si negociū posset p se ipsū loqui quā secure declararem. Si causa ipsa statum demonstrare posset. Si ratio ipsa uires suas per seipsam exprimere posset.

Io ho facto questo uiuendo secundo il tempo.

Id egi temporibus obtemperans. Id feci fortunæ credens. Id amisi necessitati parens. Id constitui facto assentiens. Id p̄termisi opportunitati obsequens

Il non e sempre di stare obstinato in una opinione.

Nō est semp in eadē opinione permanēdū. Nō enī sēper ī eodē aīo esse debemus Nō sēper unum consiliū sequi debēus

Elle da sostegnire la fortuna.

Subeunda est fortuna. Tentandum est. Expiendū est.

Como el tempo richiedera.

Vt tēpus nos admōebit. Vt dies nos cogere uidebit. Vt utilitas nobis persuadebit. Vt res in cumbere contigerit. Vt rationes negocium nobis consulere uidebuntur.

Virtus prudentiæ & sapientiæ.

Date adintendere che ogni cosa puo auegnire.

Omnia proponere debes. Omnia sunt tibi excogitanda. Omnia sunt tibi animo & cogitatõe ꝑtractanda. Omnia sunt tibi prouidẽda. Omnia sunt tecum deliberanda. Omnia tecũ commentari debes.

Io penso che ogni male puo auegnire.

Neq̃ ullũ malu essem posset qđ ego nõ putem ĩpedire posse. Neq̃ ulla tam magna iactura ẽ quam ego non existimẽ accidere posse. Neq̃ ulla tam magna calamitas est quã ego non mihi persuadeam posse cõtingere. Neq̃ ullũ incõmodoꝝ genus ẽ quod ego euenire posse coniectem.

Questo apertiene a me.

Puto hoc nihil mea ĩteresse. Non est hoc alienum a dignitate mea. Hoc existimo rationibus meis non incouenĩens. Hoc enim ad me attingere uideo.

Io non uegho quale substantia hanno queste parole.

Quæ uis insit in his uerbis non intelligo. Quam facultatẽ opportet hic sermo: non satis mihi constat. Quam opportunitatem habeant hæc uerba non aspicio. Quam substantiam ꝑstringit hæc ratio: non mihi notum est.

Questo nõ apertiene molto al nostro fatto.

Puto hoc non ualde ad rem pertinere. Existimo hæc causã nostram parum attingere. Nõ uideo hæc ad rem facultatem habere. Arbitror hoc ab instituto nr̃o alienũ esse Credo hoc rõibus nr̃is parum debere prodesse.

Io amo piu la uirtu che li beni della fortuna.

Me quidem ex fortuna sed ex uirtute pendere uidisti. Nõ enim diuitias: sed uirtutes sum secutus. Nõ equidem homĩes copiis opulentos sed uirtutibus celeberrimos excolui.

Questo me pare significare niente.

hoc totum nihil esse possum intelligere. Hoc nihil significare facile perspicio. Hoc nullam facultatem habere facile diiudi-

co. Hoc friuolum atq; ieiunum esse liquidissime constat.

Queste cose sono da tenere pocho grande.

Sed hæc maiora sunt quã dicantur. Verum hæc minorem uim habent quã existimentur. Sed hæc minus timenda sunt q̃ homĩes arbitrantur. Sed hæc teneriora sunt quã uidentur.

Virtus prudentiæ & sapientiæ.

Garda che tu non temi troppo senza cagione.

Illud cogita ne rem magis periculosam existimes quã sit necesse. Illud uide ne sine periculo temere iudicaueris. Illud prouideas ne timendo magis temere cogaris.

Tu sei chosi sauio che tu sai meglio che me.

Sed ea prædictus es prudentia, ex qua tu megliore pararé possis Sed ea tu insignitus es sapientia quæ maiora mouere possit. Sed eo tu instructus es consilio: quo melius hæc prouidere posses. Verũ tu pro singulari ĩdustria tua hoc cõmodius trãsigere poteris. Sed tu hoc facilius multo pro tua singulari eloquentia iudicabis. Sed hoc tu melius ex re & ex tp̃re constitues. Reliqua sunt in te ipso & optima quidem.

A te non mancha consiglio.

Sed tibi consilium non deest. Tibi enim consilium deesse non potest. Sed tibi consilium non deficies.

Virtus peudentiæ & sapientiæ.

Tullio dice molto in anzi le cose che sono a uegnute.

Quæ omnia acciderunt tullius dixit futura. Qui autem casus euenerunt cicero multo antea prædixit. Quæ autem sẽ consecuta cicero est antea prænosticatus.

Io non faro niente senza consideratione.

Nihil faciam solenter. Nihil agam sine causa. Nihil temptabo inconsulto. Nihil moueam imprudenter. Nihil utar temerarie.

Io ho fatto questo oltra la mia constanza.

Atq; hæc præter meam consuetudinem dixi. Atq; hæc tanta præter meos pristinos mores effudi. Atq; hæc præter meam solitam uiuendi institutionem feci. Quæ omnia præter naturam meam aspersi.

Io fazo altramente che io non hauea dicto:

Sed aliter quam dixi facio. Sed aliter q̃ constitueram efficio. Sed aliter quã uidebar ostendere prosequor. Sed aliter q̃ pollicitus fueram ago. Sed aliter quã dixeram ostendo. Sed aliter quam speraueram ordino.

Officia sapientiæ.

Se tu hai altre opinione fa che io lo sapi.

Quod si alia res te mouet fac ut sciam. Quod si aliud tibi propositum esset fac me cerciorem. Quod si alia duceres uoluntate fac inteligam. Quod si animum alio conuerteris fac ut mihi significes. Quod si sententiam mutaueris fac me admonitũ reddas. Quod si opinio pristina tibi ñ placebit fac ut sẽtiã.

Se tu non hai altra melanconia.

Si nihil te perturbabat. Si nihil impedit. Si uacuus es molestiis. Si otiosus es animo. Si tranquilla es uoluntate. Si nulla afficeris molestia. Si es occupationibus subleuatus.

Io mutai de poi oppinioni.

Mea postea mutata est ratio. Deinde consilium meum mutaui. Postea mee rõnes ĩmutatæ sũ. Aliam postea rẽ agerẽ cepi.

Ora dunaltra condicione.

Nunc alia est ratio Nunc alius est status rerum. Nunc est temporum cursus. Nunc alia est uiuendi conditio. Nunc alia est hominum opinio.

Officia admõicionis & sapientiæ. Eglie uno remedio

Est una caucio. Est una prouisio. Est unum remedium.

Io nõ dubito che tu nõ fazi piu sauiamente che io nõ tauiso.

Non dubito quin tu prouideas plus q̃ ego te admoneam. Neq; uereor q̃n tu sapiẽtius agas q̃ ego tibi aperiam.

Nec diffido quin tu meelius rē trames quam ego tibi declarē
Nec hæsito quin tu cautius causam producas quam ego te erudiam.

Sil te piaze.

Si libet. Si placet. Si uidetur. Si fert animus. Si commodum est. Si uoluntas est. Si patitur. aīus Si facultas patit. Si uolūtati est. Si certum ducit. Si fieri possit. Si idoneus tibi uidetur.

Io non scrizo niente.

Nihil simulaui. Nihil ficte dixi. Nihil simulate dixi. Nihil tecum excogitaui.

Io non faro niente maliciosamente.

Non agam astute. Non simulabo quicquā. Nihil ficte dicam Nihil simulate faciam. Nihil tecum excogitabo. Non enim te fugit. Neque te præterit. Neq; te latet. Neq; te arbitror ignorarē Tenes enim memoria. De quo memoriam accepisti. Neq; enī ignoras. Illud te fugere non arbitror.

Como el pare.

Vt mihi uideor. Vt mihi uideris. Vt mihi uidetur. Quēadmodum coniecto. Vt conie cturam accipio: Vt arbitrari possū Vt possem existimare. Vt opinio mea est.

Faciamo domesticamente:

Diseramus populariter. Disputemus familiariter. Agamus pingui minerua.

Questo non est obscuro ne dubio.

Neq; hoc est obscurū: Hoc enī nemini dubiū ē. Neq; tñ dubito. Neq; ullā hēt hesitationē. Neq; ī magnā dubitationē cadit.

Io uorei che tu lassiassi stare le guere & le inimicicie.

Sed uellim desinas arma sequi. Sed uelim bella agere deseras. Sed uelim inimicicias obmittas. Sed uelim simulatos effugias. Sed uelim discordes euites. Sed uelī ab insidiis abhoreas

Officia prudentiæ.

Io uorei tu stessi in pace.

Sed uelim pacem colas. Velim ocium tibi ad optes. Velim paci cõsulas. Sed tu uelĩ ocio te expõas. Sed ue lĩ qeté adames

Prende exemplo dalli saui homini.

Propone tibi quod clari homines facere soleant. Cogita q̃ recte rationes sapientes obseruarunt. Exemplum fac tibi sententias in te officiosorum uirorum.

Pensa anchora questo.

Simul & illud cogitare debes. Simul & hoc anima uertẽdũ est. Simul & ista sunt deliberanda.

Che sia chosa utile a tutti duoi noi.

Quo mea tuaq; patitur ætas. Quod ab utroq; cõmune fieri posset. Quod neutri nostrum obesse uidetur.

Officia admonitionis:

Quelle chose q̃ sono a uẽute sono magiore suspitõe che fatti

Quæ acciderunt fuerunt non tam re qua suspitiõe. Quæ nuper euenerunt non tam uera quã uidenda fuerunt. Quæ facta esse dicuntur non tam gesta quã ficta esse uidentur.

E molti altri cossi simile a questi.

Sunt enim mirabilis generis eiusdem. Sunt enĩ permulta huiusmodi consili. Sunt enim ĩfintæ huius conditionis.

Che tu dirai si tu dirai tutti glialtre chose.

Quid si cætera dicam. Quid si r̃liqua scribam Quid si oĩa aperiam. Quid si omnia plane faciã. Quid si nihil taceam.

Che sera se.

Quid quæris: si. Quid tameñ cum. Quid iam: si. Quid erga est. Quid quæris. Quid expectes. Quid tum postea sequet̃

Io ho ditto tutte queste chose ad cio che tu intenda.

Quæ omnia collegit ut intelligeres. Quæ oĩa coadunaui ut scires. Quæ omĩa tibi significaui ut cognosceres. Quæ oĩa tibi scripsi ut certior fieres. Quæ omnia te admonui ut cogitares.

Tutte laltre chose sono generale.

Cætera sunt signa cõmunia. Reliqua sũt signa uniuersalia. Aliæ sunt omnes coniecturæ generales.

Io me penso che tu habi odito questo.

Puto enim hæc te audiuisse. Existimo te hoc intellexise. Arbitror hoc tibi notum esse.

Non uegho che per queste cose tu non fai niente.

Non te inteligo istis rationibus nihil proficere. Nõ uides rebus istis te nihil prodesse posse. Non animaduertis istis molestiis assequi posse.

Si le miei prdgheieri nõ uaglieno io te domãdo q̃sto di gratia.

Quod si non possum aliquid proficere suadendo gratia & precibus a te contendo. Quod si monitionibus meis optemperare uolueris, precibus saltem consequaris. Quod si amantissimis persuasionibus non litteris summis tamen supplicationibus fac mouearis.

Io ho fatto per me medesimo.

Agam ꝓ me ipso & moliar. Facim ꝑ meipsũ & uires meas experiar. Negocium egomet suscipiam & conabor quod possũ Agredior ego ipse rem istam: & quid consequi possem. Causã ipsam egomet subiicio ut quid sors tulerit prætentem.

Tu cognosesti li costumi delli homini.

Sed nosti mores hominum. Sed nosti hominum consuetudinem. Sed nosti hominum uoluntatum.

Non te curare delle cose instabile.

Neque colas res mundanas inanes atque uolatiles. Neque minus cures incerta humilia breuia fugantia instabilia. Neq; nimium desideres ea quæ sunt: hominibus incõmoda nociua ignominiosa:

Io non so per che cagione tu non da opera al tuo studio.

Cur studio non in uigiles nescio. Cur studia non excolas non intelligo. Cur te uirtutibus non exponas: causam non uideo. Cur hoc non uelis assequi non existimo:

Officium admonitionis.

Questo si apertiene alle toe uirtu.

Hoc interest ingenii tui. Hoc uirtutis tuæ: Sed de hoc tu uideris. Hoc tu pro tuo ingenio considera Tuæ partes sunt.

Tu non ai bisogno dessere incitato ne pregato.

Sed adhortatione non puto te indigere. Sed mea tibi admonitione nequaquā opus esse existimo. Sed ut arbitror præceptis meis non egebis.

In questa chosa non e de trouare alcuna excusatione.

In hac re nullam tuam accipio excusationem. Sed ī hoc negocio nulla tua apud me excusatio ullam est fidem habitura

Io non dubito quello &c.

Neq; enim uereor me. Neq; certe dubito quin &ce. Neq; n. existimo: ꝙ si.

Io non curo de quello &ce.

Nec illud quidem curo. Nec illud certe molior.

Questo e auegnire &c.

Sed hæc sperare licet. Hoc enim optandum est. Hoc enim expectare decet.

Officia admonitionis.

Io uegho & so bene quanto che tu me puoi aiutare.

Quītum me possis adiuuar̄ facile intelligo. Quāto mihi p̄sidio esse possis clarissime ꝑspicio: Quantum enim rationibus meis prodesse ualeas. clarissime mihi cōstat. Quantum rebus meis consulere possis est mihi liquidissimum.

Io non dubito che uoglia per mio amore.

Neq; enim dubito quin mea causa uelis. Neq; enim uere- quantopere prodesse mihi desideras. Neq; enim ulla mouear hæsitatione quantopere mihi fauere cupias.

Io che debbo piu tosto rechiedere in mio adiuto che te per lo quale io soglio obtinere ogni mia facenda.

Ego quem potius debeo īuocare quā eum qui causas me

unicere solet. Ego cui me potius commodē quam ei a quo sa-
lutē accipere cōsueui. Ege cuius auxiliū potius reqrā q̄ eius
cuius ope & præsidio meus status incolumis seruatur.

Io non dubito che sendo benigno ad ogni homo che tu non
sei etiam dio gratioso di me.

Nec dubito qm̄ cū omnibus benigne feceris mihi etiam tibi
amicissimo fauere uelis. Nec enim uereor eum in omnes libe
ralissimus sis: mihi etiam tui amantissimo te mihi accōmodar̄
uelis. Neq; etiā hæsito quin cū inimicis tuis officiosū in te præ
stiteris: mihi etiam gratissimus futurus sis.

Virtus fidei & spei.

Io ho bisognio da obtinere questo mio fatto se nō della mia
auctorita & della toa uoce.

Mihi autem in hac causa nihil aliud opus est: nisi ut aūto
ritatem tuam interponas. Mihi autem hoc in tempore nil de-
ficit: nisi ut sententiam tuam adiūgas Mihi autem ut quæ ue
lim cōsequar: aliud nihil desidero: nisi ut te facillimū præstes.

Questo sara fatto si aripinio mettara la soa uoce.

Id erit firmum si arripinii uoluntas intercesserit. Id stabili
tum fore arbitramur si arripiius nobis officii suū p̄stiterit. Id
erit optime perfectum: si arripini suffragium interuenerit.

Che bisognia che io te ricommāda la mia causa cum tu la re
puti essere toa medesima.

Sed quid meam causam tantopere tibi commendem: quā
tu communem tecum esse existimes. Sed quid ego de ea re tā
uehementer a te cotendam quam ad te ipsum pertinere arbi-
traris. Sed quid ego de his negotiis tantopere te obtūdam quæ
per se ipsa tibi commendatissima sunt.

Virtus fidei & spei.

Io ho speranza che la cosa andara melio.

Spem tamen habeo tem pora aliquando futura meliora.
Spero tamen aliquando fortunam mihi miti oratione euenir̄.

Nullam enim ſpem inuenio ut feliciorem mihi ſtatus condi-
tionem aliquando conſecutus ſum.

Io non dico queſto per opinione: ma per certe ragione.

Non enim opinione. ſed certis ſignis hoc tibi ſignifico. Non equidem aliorum auditu: ſed certis rationibus hoc tibi ſcribo Non enim inanium ſed uera rerum experientia hec tibi narro.

La coſa non e fatta dubiamente.

Neq; enim obſcuris perſōis res agitur. Neq; etiam prauis in cauſis negotium geritur. Neq; enim dubiis conditionibus fa ctum conflatur.

Io non mene curo che abi queſto per bene o per male.

Quam in partem hoc accipias nō laboro. Quo animo hæc recipis nō nimis curo. Qua ratione hæc īterp̄taris paruifacio

Virtus fidei & ſpei.

Si io lhaueſſe anchora a fare: Io lo farei di nuouo.

Si hoc mihi negotium integrum eſſet: hoc idem ego ſentirē Si hæc quidem rationes ſolitiſſimo mihi arbitrio concederent: non alia uoluntate conſtarem quam nunc me eſſe congnoſcis Si omnes homines aliud mihi perſuaſiſſent: ego tamen hec eadem uſus eſſem ſententia quam audiuiſti Adhuc in eadem ſententia ſum ut que fecerim recta mihi uideantur.

Io miſſorzaria uolentieri con te.

Libenter tibi me & facile purgarem. Libenter te cum iracūdiam euomerum. Libenter te corā quæ mihi obiicis refutarē.

Penſareſti forſe che ſiādo io īiuriato io ñ me doueſſe corozar

Putares fortaſſe ut indignis ego iniuriis laceſitus non ſuccenderer. An exiſtimares quod acerbiſſimis ego incommodis affectus non mouerer. An fortaſſis crederes ꝙ ego nam inſigni iniuria percuſſus obdormirem. An forſitan animaduerteres ꝙ ego tam intolerabili iactura confectus non excuſari deberem An tibi hoc iudicas ꝙ ego tam calamitoſis offenſionibus compulſus iracundia non excandeſcerem.

Virtus fortitudinis & constantiæ.

Questo nõ e de fare per nisuno modo.

Hoc enim quidem nullo pacto ferendum est. Neq; enim hoc ulla ratione tolerandum é. Neq; ení hoc ullo pacto sustinẽdũ.

Chi porterebbe questo in patientia se non io.

Quis enim hoc ferre possit preter me. Quis tolleraret nisi ego. Quis enim pateret́ nisi ego. Quis enim hoc equo animo ferre posset nisi ego. Virtus patientiæ & constantiæ.

Tu dei portare in pace ogni chosa.

Omnia quidem sunt pacienter tolleranda. Omnia enim sũt pacienter pferenda. Omnia sunt sapienti prudenter temperã da. Omnia sunt equidem facili animo accipienda.

Tu diresti forse chel te bisognera fare alcuna chosa che tu non uoresti.

At tibi fortasse aliquid dicẽdũ é quod noles. At tibi fortasse aliquid dicendũ sit quod nõ sentias. At tibi forsitã aliquid lau dandum erit quod non pbes At tibi fortassis aliquid molien dum fuerit quod non ualeas. At tibi fortasse aliquid sustinen dum quod qas. Tu non sei solo in questo.

Hoc ení tibi est commune cum multis. Hoc enim est omni bus uniuersale. Hoc ení attigit oés. Hoc ení est insitũ oíbus.

Tu ñon debbi recusare la commune fortuua.

Neq; ení debes quod coís fortuna dederit recusare. Neq; enim fortune cõmunis rõibus obsistere debes. Neq; enim tu scires quod sors ferat recusare

Virtus patientiæ & costantiæ.

Tu ai acquistato piu de uirtu che non hai perduto di robba.

Plus tibi uirtus dedit q̃ fortuna abstulit. Plura tibi compa rasti q̃ amiseris. Amplius quidem nactus es q̃ perdideris.

Che dirai tu se questo e meglio.

Quid si hoc melius. Quid si hoc cõmodius. Quid si hoc cõ ducibilius. Quid si hoc conuenientius.

Si tu non pensi che questo te conuiene.

Si non alienum tua uirtute putabis. Si non indignum i tua auctoritate existimabis. Si tuis rationibus inconueniés esse dicas. Si hoc tibi non incommode arbitraueris.

Vno remedio si e a ricercare della malanconia. Cioe le uirtu e li studii delle lettere.

Sed est unum profugium quietis uidelicet uirtutes Irarum.

Sed est unus portus ad saluté scilicet bonarum artiũ disciplie

Sed é una spés cõsolatõis litterarũ studia. Sed unum remediũ tranquilitatis scientiarum celebritas.

Le quale lo deschiareria ma tu lintendi como io.

Quæ omnia ꝓsequerer si melius quã tu uideré. Quæ oĩa commemorarem nisi tu clarius quã ego intelligeres. Quæ oĩa explicarem si ego apertius quã tu cognoscerem.

Virtus sapientiæ & modestiæ.

Ma io dubito che tu me reprehendi di troppo parole.

Semper uereor supesse uerba putes. Sed dubito ne dicẽdo me prolixum nimis esse dicas. Sed timeo ne meam dicendi ratõnem longam nimis accuses. Sed uereor ne multa a me dicta superuacua esse dicas.

Nissuno e di catone magiore &ce.

Nemo est mihi catone melior. Nemo est mihi catone amicicior. Nemo est mihi catone liberalior.

Io diro con tua perdonanza.

Pace tua loquor. Pace tua dixerim Pace omniũ ĩfirmabo:

Io non uedo che io habbi grande possanza.

Ego quid possum nescio. Ego quæ mea facultas non intelligo. Ego quid ualeam non cognosco. Ego quid a me possum ñ satis mihi cõstat. Ego qbus uirtutibus uti possũ nõ cõspicio

Virtus prudentiæ & constantiæ.

Io non negaro mai quelle chose non sapere li quali non ho imparato.

Nunq̄ enim diffidebor me ad tantam diligentiam non p-
uenisse. Nunq̄ inficiabor tantam me scientiam non didicisse.
Nunq̄ id mihi attribuam quod non fuerim consecutus. Fate-
or enim ad tantum me sapientiæ gradum non accessisse.

Virtus modestiæ.

Io sapea bene quello che io faceua.

Neq; enim cum hoc faciebam eram amenes. Neq; enim dū
hoc curabam stultus eram. Neq; profecto cum hoc agerem
eram desipiens. Neq; enim cum hoc tractabam ignorabam
quid agerem. Neq; enim cum hoc tentabam insanire uidebar.

La mia opinioue non e da essere represa.

Non enim est consilium meum accusandum. Nihil egi q̄d
iure posset reprehendi. Nihil enim uitii habet nostri conscili
deliberatio.

Exeusatio.

Que male estato in quele parolle se non a reprehendere alii
iniurii & calumnii de catone.

Quid in illis uerbis nisi criminis refutatio. Quid in ea pōt
ratione reperiri nisi erroris repulsio. Quid in eo sermone erro
ris fuit calumniæ refutatio. Quid enim uicii epistola contient
nisi contra improbos liberam defensionem.

Si questo te dispiace io non lo faro piu.

Si hoc tibi displicet non utar post hac. Si hoc tibi non placet
deinceps prætermittam. Si hoc tibi debeam in posterum mis-
sum faciam. Si hoc tibi inuidiosum est in futurum attingam.

Io n̄ te doueria affatigare spiritual mente ī tante occupatōne

Oneris inponere quicq̄ non deber m in summis præser
tim occupationibus tuis. Laboris tibi quicquā committere nō
audeo: In acerbissimis præsertim modestiis quibus primeris
Non deberem te uirum summa auctoritate præditum defati
gare: præsertim cum sis uehementissime defatigatus.

Tu potresti trouare excusatione in questo.

Posset enim mihi denegare occupatio tua posses hanc meã petitionem recusare. Posses hãc meam uoluntatem refutare. Posses hanc pro me prouinciam subterfugere. Posset tua digitas hunc laborem recusare.

Excusatio.

Se la chosa e factibile e che altramente possa fare.

Si res facultatem habere uideatur. Si negocium uidebitur esse gerendum. Si res utiliter agi poterit. Si quoquo modo res fieri poterit. Si rei opportunitas potestatem habebit.

Tu non hai cagione daccusare & di riprehendere.

Neq; enim habes quo me accuses Neq; ulla est causa qua merito reprehendere possem. Neq; quicq̃ a me commissum ẽ quod criminandum esse uideatur. Neq; ulla iustum mecum postulandi causa oblata est. Neq; qcq̃ egi qui corrigere possis

Excusatio.

Si tu fossi stato presente tu non li doueresti fare meglio.

Neq; enim tu melius si præsens adesses re curasses. Neq; enĩ accuratius si adfuisses rem egisses. Neq; enim tu commodius si affuisses negocium egisses.

Questo e falso che se dice de milone.

Hoc quod de milone dicitur falsum est. Hoc quod in milonem obiicitur translatum est. Hoc qđ miloni ĩpingit̃ uanũ ẽ.

Che dirai tu si queste cose sono false.

Quid si quæ dicta sunt falsa sunt oĩa. Quid si oñdã hæc oĩa eẽ ĩania Quid si hæc oĩa nulla esse demonstrarem. Quid si hæc uana constẽt Quid hæc omnia ficta esse confirmam.

Io fazo pocha stima di maledicenti.

Malorum ego sermonibus non moueor. In uidentium ego ego maledictis fidem non adhibeo. Friuolis ego hominum rationibus non assentior.

Io no cognosco gia che clodio sia piu sufficiente di milone.

Non enim eam cognosco aciem ingenii clodi ut ipse meli ora cogitet quam noster milo. Non tantum intelligo tirōis cō silii calliditatem ut ipse acrius queat conficere.

Si io parlo chiaramente el me da essere perdonato per che io sono constricto a farlo.

Hoc loco se uideor clarius respondere nemo miretur: cum id necessitas postulet. Hoc loco si aperte disputo nemini durū uideri debet: quoniam necessaria causa impellit. Hoc loco si quod sentio libere aperio: tolerandus sum cum res ita me penitus facere cogat.

Excusatio.

Non te marauigliare forse che &c.

Ne forte mireris cur. Ne forte decipiaris opinione cur. Ne forte te false tibi persuadeas. Ne forte male existimes. Ne forte falsa ducaris opinione.

Quando fu mai che io offendisse li buoni.

Quando ego unquā bonis fui impedimento. Quando ego bonis sum conatus offendere. Quando ego bonis aduersarius unquam fui.

Io non ho che chosa scriuere.

Non habeo quid scribam. Non mihi occurrit quo te generē litterarum uisitem. Non mihi in mentem uenit quibus uerbis tecum colloquar. Nil est in præsentiarum quod potissimum tibi significem.

Niente me uene nella mente.

Nihil mihi ī mētē uenire pōt. Nihil mihi in mētē succedit.

Excusatio.

Io to iscrito piu breue.

Equidem scripsi partius: ꝙ Equidem fui breuier quia Equidem breuis complexus sum.

Io non ardisco dimandare le mie lettere matamente.

Meæ quidem litteræ sunt eiasmodi ut eas non audeam cõ mittere. Si quem tamen cui fideliter & recte committam inuenero: dabo operam ut per crebras meas litteras uisitem. Si quẽ quã nactus fuero cui recta sit fides adhibenda: ita efficiam ut meæ ad litteræ deferantur.

Io te te scriueria piu longamente se non.

Sribere plura nisi. Plura essent dicenda si. Pluribus tecum agerem nisi. Longiori utere rõne si. Longior essẽ in dicẽdo si.

Io te scriue piu brieuemente per che la cosa non me piace.

Hæc breuius ad te scripsi quia id non mihi placem. Hæc breuioribus perstrinxi. quia res hæc non me delectat. Hæc paucioribus egi: qa sine magno dolore aptius hec exprĩeř ñ possũ

Questo e non per defecto della nostra amicicia.

Neq3 obliuioni nostræ amiciciæ hoc accidit. Neq3 intermissione nostræ beniuolentiæ hoc euenit. Neq3 diminutione nr̃æ coniunctionis hoc contingit.

Excusatio.

Al quale proposito se dice questo.

Quorsum hoc. Quid hoc sibi uult Quẽ ad finem hoc spectat. Quo igitur hæc suspectant. Hec quæ eo dixi eo spectãt ut

Io non te ardisco pregare piu secretamẽte a dcio che nõ pare che io habbi dimẽtigato la solita liberta e cortesia.

Nõ ausus sum uehementius a te cõtendere ne summæ tue liberalitatis oblitus esse uidear. Pluribus uerbis nõ audeo tecum agere: ne te amplissimæ tuæ benificentiæ oblitus esse putem. Maiori quidem studio quicquã a te petere non debeo ne liberalitati tuæ consuetudini iudices diffidere.

Or lassiamo andare le beffe.

Sed iam satis iocati sumus Sed hoc extra iocum Sed de hoc alias rideř licet. Sed alias iocabĩur. Sed ridicula missa faciãus

Il me pare mille anni.

Hoc ita longum est ut optatũ sit. Immortalitas mihi uideř

anteq̃ rem hanc consequar. Nunquam diem uidere uideor ut hoc mihi contingat.

Io me acosto a tempi &c.

Fruor dũ licet. Tẽporis obsequor. Parco necessitati.

Non ho fatto cosi presto quello che tu. uoleui per che non ho possuto.

Vt quod serius quã expectabis rem efficerem id rei difficultate cõmissum est. Quod tardius qua uolebas tibi scripserim id nunciorum carentia ñ negligẽtia factum est. Quod diutius q̃ credebas aduentum meum distulerim: id occupatiõibus uelim attribuas..

Questo e per cagione delli mei occupationi.

Hoc attribuas occupationibus. Hæc rei magnitudini assignes Ignosce timori Miserere temporum.

Nissuna altra cosa me retiene.

Neq; tamẽ ulla res alia me tenet. Neq; tamẽ alio impedior negocio. Neq; tamẽ ulla me ratio mouet.

Delle altre chose non posso affirmare niente di certo.

De cæteris nil affirmare possum. De reliquis negocii certi nihil habeo. De reliquis accessionibus certum quicquã polliceri non possum Reliquam nullam spem uideo.

Si io trouasse alcuna uia io farei la toa facenda.

Siquis mihi esset aditus id quod speras aggrederer. Si quã rationem comperirem id quod desideras consequi posse: prosequerer. Si quam uiam perscrutari possem ad id quod petis omnia pararemus.

Non solamente in questo ma etiã dio in tutte laltre chose.

Non solum modo in hac causa: sed etiam in ceteris aliis Neq; solum in hoc negocio. uerum etiam in aliis omnibus. Neq; enim in his duntaxat rebus: sed multo magis in cæteris.

Lauanzo non apertiene niente a te.

Reliqua nihil ad te attinent. Reliqua nihil te tangunt.

Cætera sunt eiusmodi ut nihil ad rem tuam pertineant

Excusatio.

Questo e la colpa della fortuna.

Fortuna culpam sustinet. Hæc fortunæ tribuuntur. Hæc temporibus assignantur.

Forse dira qualchuno.

Fortassis dixerit quisquam. Forsan diceret quisquam Forsan quisquam sciscitaretur. Quæreret aliquis fortasse.

Tu dirišti forse che li miei fossi iouani ma lui e dabene.

Adolescentem inquies ac nobilem: & præstãtẽ atprimariũ Puerum dices at doctum ac sapientem & expertum. Iuuenem asseris at amicum at fidum necessarium.

Nisuno era da piu.

Neque erat q̃squã honores supior. Neq; erat alius sapientia præstantior. Neque reperiebatur aliquis uirtute prstantior Neque habebatur quisquam rebus gestis illustrior. Neq; erat quisquam auctoritate præclarior.

Forse che diremo anchora questo.

Fortasse etiam illud adderent. Forte etiam illud adducerẽt. Fortasse etiam hoc non tacerent. Forsitan illud etiã assignerẽt.

Io non te posso satisfare se non collanimo.

Sed nihil mihi ad satisfaciendum præter bonam uoluntatem relictum est. Sed nulla mihi facultas ad remunerandũ præter animum gratissimum concessa est. Sed nullum mihi Sed nullum mihi officiorum gratificandi genus præter ardentissimum desiderium datum est.

Excusatio.

Ello non e dibisognio che se uada a fatti colle mani ĩ bocha:

Neq; opus est ut ad rem nudus accedas Neq; bona uoluntas satis est ut res facultatem desiderat. Neq; enim uerba satis ualent. ut negocia peræsicium requirunt.

Perdoname si io non ho possuto seruire per la fortuna ch ma impazato.

Id uelimut ignoscas quod inuita fortuna facere non potuerim. Id cupio mihi indulgeas quod negante fortũa curare nõ ualerim. Id obsecro mihi non imponas quod nolente fortuna non perfecerim.

Non te mareuigliare si io non ho fato la toa facenda.

Neq; quicquã é qđ mireris si hoc non egerĩ. Neq; é ulla q tenearis admiratiõe si ré hanc nõ curauerĩ. Neq; enim é causa cur in aliqua admiratione si hoc negocium non perfecerim.

Si qualque desgratia non mimpazara.

Nisi hãc mihi facultatem aliquis casus eripuerit. Nisi hãc occasionem aliquod infortunium perturbauerit. Nisi hanc opportunitatem aliqua iniqua sors immutauerit.

Quãdo io harò magior possãza io te satisfarò piu largamẽte

Meum in te animum multo officiosiorem atque meliorẽ cognosces: cum mihi oblata fuerit commodior tibi satisfaciẽdi facultas. Quos beneficiorum fructus tibi debeo cum opportũior dabitur potestas: uberiores præstantiores cumulioresq; tecipies Ego enim sẽper omnibus in rebus. quas ad te pertinere arbitrabor: cum expositam facultatem consequar mirificum me tibi comitem demostrabo.

El se uuole dare opera ad satisfare.

Quanta est opera. Est enim animaduertendum. Est igitur diligenter procurandum. Est igitur uigilanter euitandũ. Est enim dies ac noctes elaborandum. Est enim uehementer insuchndum. Properandum est. Celeritate opus est. Maturitatem res desiderat.

Io tharei mostrato p expiẽtia silla fortũa ñ tauesse deuetato

Quod ego clarissime demostrassem: nisi inopinatus casus hoc mihi eripuisset. Quod ego re ipsa probassem: nisi fortuna proprium cõsilium de manibus extoliret.

Quod ego optime perfecissem. nisi sors aduersa officium meũ intceturbasset.

Lamentatio aduersæ fortunæ & spei.

Tu uedi quanto la speranza ma inganato.

Quantum spes me fefellerit uides Quatum de spe deciderimus inteligis. Quantum nos spes deluserit prospicis. Quantum spe decepti sumus cognoscis. Quantum frustrati sumus apertissime sentis.

Io posso bene sperare del stato della republica.

Exigua est spes salutis reipublicæ. De statu reipub. nulla spem concipio bonam. Nullam habeo exploratam rationẽ status catonis. Nullã habeo exploratam fidem aduentus catõis.

Del exercito de franza io non sento niente di certo.

Quæ de bello gallico audimus adhuc sine capite sũt. Quæ de gallia nobis nunciantur. adhuc sine certo auctore proferũtur. Quæ de gallis dicũtur adhuc sine certo nuncio significantur. Quæ de gallicis bellis nobis deferuntur adhuc solũmodo ex rumore habuimus.

Eglie non e chosa da ridere.

Nihil est ꝙ rideamus. Sed ego non rideo quãquã tu rides Sed ego risum prouocare non possũ: si tu risũ exibeas. Sed ego letari non possum: & si tu risu insanire uidearis. Sed ego iocari non possum quamuis tu gaudio dispicias.

Lamentatio aduersus fortunam & spem deceptam.

Si qusto e uero e non bisogna guardare piu supra.

Actum est si hæc uera sunt. Si hæc ita sunt: nihil est ꝙ cogitemus. Si hæc uera prædicantur: nihil ẽ ꝙ amplius laborẽus. Si hoc ita cõstat ut fert̃ nõ opus ẽ ut deĩceps frustra dfatigẽur.

Si questo auegnera la chosa andarà male.

Si hoc ita interuenerit: actum esse de spe nostra putemus. Si hoc diu interuenerit male futurum est. Si hoc uires ceperit incomode subsequetur

El non e di bisognio che tu te forze a fatigare.

Nichil est quod facere gestias. Nihil est quod curare moli aris. Nihil est quod statuere coneris.

La chosa e andata per altra maniera che non pensaua.

Res enim aliter acta q̄ putauerā. Non eq dē eum finē sors dedit quē sperauerā. Lōge secus accessio successit q̄ expectaui.

Lamentatio incomodorum.

Io non so in quale maniera.

Nescio quomodo. Nescio quo pacto. Nescio qua ratōe. Nescio q̄ causa. Nescio quo auspitio. Nescio q̄ celorꝫ cōstitutōe.

Arripino represo di uergognia non schiuo la morte.

Arripinus falso errore ductus ad periculū apertissimū accessit. Arripinus spe falsa productus ad pestem ante oculos positam profectus est. Arripinus eius uirtutis fama compulsus ad interitum palam notum deductus est. Arripinus pudore uictus ad mortem omnibus suspectam irruit sponte sua.

Lamentatio incommodorum.

Molti huomini sono iscognoscenti della mia troppo grande humanita.

Si quidam homines mea facilitate immoderate fruuntur. Multi profecto mea humanitate ingrate nimis utuntur. Sed pleriqꝫ nimiam de me sibi licentiā assumpserunt.

Si glie reputato sauio collui che solamēte ama se medesimo

Quod si est astuti hominis omnia ad sum utilitatē referre Quod si sapientiam ducimus nos solos amare. Quod si laudē dicimus oīa ad rationes nr̄as conuertere. Quod si omnia quæ communia esse debent nostrum cōmodum redūdare curāus.

Si io butaro uia li seruitii.

Si mea in homines seruitia profundere ac perdere uideor. Si mea homines beneficia ingrata eē intellexero. Si mea apud homines promerita inter moritura esse conspexero. Si mea ap̄ homines merita nihil esse ualitura cognouero.

Io non me andaro smatando in darno.

Non comittam ut quibusdam hominibus insanire uidear Non homines obtundam si eos opera mea non delectabit. Non apud homines delirabo: si eis non placuero. Non frustra laborabo: si mea diligentia ingrata uidebitur.

Clodio non e āchora la doue credeua essere

Clodius nondum profectus est quo iā se delatū existimat Nondum idem clodius consecutus quod iam prope pfecisse arbitratur. Nondum clodius illum rerum finem uidebit quē iam tenere sibi persuadere uidetur.

Lamentatio ingratitudinis.

Tu cognosce li passioni dellanimo mio.

Nosti mei stomaci fastidiū. Nosti mei animi īdignationē. Nosti ꝙ soleam ab indignis adhorrere.

Io posso uiuere senza appio.

Vtilitatibus apii satis carere possum. Commodis apii leuiter uacare possum. Adiumentis apii leuiter supersedere possū

Eglie meglio a supportare ogni cossa. Che essere subiecto a glindigni.

Sed quiduis est melius q̄ indignos sequi debere. Sed omīa ut putas cōmodius est pati quā indignis parere. Sed malo cuiusuis seruitutem tollerare: quam hominum perfidorū uultum subire.

Questa estata piu legiera chosa a dire che a fare.

Facile enim dictum est. Hoc est facile existimato. Hoc enī facilius est dictu quam facto.

Io nō te concedo questo &ce.

Hoc tibi non concedo. Hoc tibi non assentior. Hoc ita esse n̄ sentio. Id enim iure negare possum. Id falsum esse possum cō firmare.

Questo non me pare uerisimile.

Neq; enim hoc est uerisimile. Neq; hoc uidetur ut

esse consentaneum. Neq; hoc uidetur esse ꝓbabile. Hoc enim uanum esse constat. Hoc enim totum falsum est. Tantum enī hoc abest a ueritate: ut nihil sit alienius.

Reprehensio mendacii. Lamentatio ingratitudinis.

Io non posso credere.

Non enim possum credere non existimare. Nulla quidem ratione in mentem mihi uenire potest. Nō enim possum alio modo mihi persuadere. Non enim possū abduci operi ut. Hoc enim mihi in mentem cadere non ualeret.

Questa rasone uale pocho.

Sed hæc ratio leuis ē. Sed hæc excusatio accipienda non est Sed hæc causa tenuis est. Sed hæc res parum probabilis ē. Sed hæc sn̄ia tenuis est. Sed hæc conclusio nulla est.

Ma questa rasone non e di bisognio.

Sed hac ratiōe mihi opus est. Sed hoc negotiū nō est nobis necesarium. Sed hūc sermonē idoneum nō putamus Sed hac disputatione non egemus. Sed hoc genere uti nobis non licet.

Le forze manchano.

Vires deficiunt. Membra cadunt. Animus languet. Anīus contrahitur. Cadit animus. Vires eneruantur. Facultates minuuntur.

Reprehensio mendacii.

Tu non sai bene conquale huomo tu habi affare.

Nescis enim quo cū homine tibi negotium sit. Ignoras qdē cui tu hominum cōtradicas. Nō enī recte nosti quē oppugnas

Reprehensio indigne iniquitatis

Gli homini inuidiosi e maldicenti non hano bene cognosciuto gasparino.

Totum ī enim gasparinum non nouerunt detrahentes Omnes equidem gasparini uirtutes nō tenuerunt īuidi homines. Omnia profecto gasparini officia non didicerunt.

Io sono uenuto in boccha: degli inuidiosi maledicti.

Incidit mea uita in uoculas maledictorum. Sed cõtingit meus status in detractionem malorum. Sed euenit mea sors in peculantiam inuidorum. Sed hac quidem conductione natus sum ut facile detractares inueniam.

Che si a dilecta dire mal daltrui truoa el simile di lui.

Qui detractationibus delectatur facile comparant qui parẽ sibi uicem referant. Qui malo dicendi genere lætantur. mutuam gratiam recipiunt.

Molti reprehendano altri iquali medesimi sono ingrati & ingrande uitii & errore.

Sunt enim multi qui cum cæteros corripiunt: non reprehẽsione carent. Pleriq; existunt profecto qui cæteros acessere non desinunt. ipi admõitioẽ plurimũ ĩdigẽt. Cõplures equi dẽ cæteris detrahunt. qui sũt turpibus uiciis ac abominandis sceleribus coinquinati. Reprehensio indignæ iniquitatis.

Molti sono ingnoranti neli loro fatti
E si simpazzino in quelli deglialtri.

Multi sunt qui suas rationes non nouerunt ut. & alienas inepte curant. Pleriq; existunt qui suas causas non satis cognoscunt: & in alienis moleste se implicant. Permulti reperiuntur qui se ipsos non cognoscunt. & alienos arguunt.

Silli huomini non mhauessino iniuriati nni saresemo anchora in la consueta bona uolunta damicicia.

Et nisi homines nos acerbissimis eorum iniuriis alienassẽt nos profecto non essemus immutatis. Nisi homines intolerabilibus. iniuriis nos lacessissent: in pristina profecto sẽtentia stetissemus.. Nisi u fissemus ab aliqbus a quibus nunc opus fuerat derelicti pristinã uolũtatẽ retinuissemus.

Si gli hoĩ fossẽo gra ti e boni nõ saressẽo in fatica e molestie.

Si fides ab his coleretur a quibus obseruari deberet. nullo quidem laborare dfatigarĩmur. Si ab his adiuti essemus a quibus debemus non moelste laboraremus. Nisi ab his deiecti

fuissemus a quibus minime opus fuerat omnino quæ deside-
ramus essemus consecuti. Hæc enim fuissent facillima si culpa a quibusdam abfuisset. Hæc iam perfecta fuissent: si esset in his beneficiorum memoria in quibus maxime esse deberet.

Lamentatio iniquitatis malorum.

Se gli aduersarii nostri nõ seinpazasseno noi opteneremo la nostra intencione.

Si aduersarii rem non impedirent causam nostram obtinetremus. Nisi inimici nobis fuerint impedimento. rem nostram impetrabimus. Nisi res per aduersarios fuerit impe dita: facile quod uolumus consequemur. Nisi inuidi rem perturbarent: ad id quod optamus faciliter perueniremus:

Lamentatio iniquitatis malorum

Nuoi hauemo molti aduersarii & inimici.

In causa nostra habemus potentes inimicos. In rebus nostris habemus nobis auaros infestos. In nostra dignitate habemus complures nobis contrarios.

Tu cognoscesti la iniquita degli huomini.

Sed nosti hominũ iniquitatem. Sed intelligimus quanta sit hominum perfidia atq; iniquitas. Sed iam didicisti quantæ sint hominum proditiones. Voluptates uerum propspexisti q̃tæ inter homines uersantur insidiæ.

Lamentatio iniquitatis.

Io credo che tu pensi quale impedimẽto noi hauemo hauto.

Quæ nobis impedimenta fuerunt arbitror te suspicari. Quæ nos impedierunt. existimo te cognoscere. Que nobis nocuerunt. te credo animaduertere. Qui nobis difficultatem attulerunt: te scire arbitror. Qui rem nobis perturbarunt. te fugere non existimo.

Questo me turba.

Istud me mouet. Istud me turbat Istud me solicitat. Istud me incendit. Istud me exagitat Istud me inflamat.

Che bisogna che alcuni me persequino.

Quid enim est ꝙ me persequantur. Quid est enim ꝙ mihi detrahant. Quid enim est ꝙ mihi obesse studeant Quid enim est ꝙ me perturbant. Quid enim est ꝙ me impediant. Quid enim est ꝙ me lacessant. Quid enim est ꝙ mihi incommodent Quid enim est ꝙ me molestent. Quid est ꝙ iniuriis me afficiant.

Io non posso resistere ale forze senza forza.

Quid est enim quod contra uim sine ui fieri possit. Quid est enim quod contra potentiam sine potentia agi poslit. Quid est enim quod contra uires sine uiribus conari quisq̃ posset.

La entatio iniqaitatis malorum.

La iniuria epicola in fatto ma la indignatione e granda.

Offensio parua est. sed animi indignatio maxima. Amissio rerum exigua est. sed stomachi perturbatio acerrima. Iactura tenuis extitit: sed auini excandescentia summa.

Perdoname che io me lamento con iusta cagione.

Ignosce iracundiæ meæ quæ iusta ẽ Parce meis q̃relis quæ iustæ quidem habentur. Da ueniam mihi de perditorum perfidia conquerenti. Paciaris me contra iniquos iure in candescentem.

La toa grande humanita sofferisse che io dica la mia uolnuta apertamente.

Adhuc patit̃ tua sũma humanitas me q̃d sẽtiã liber̃ dicere Adhuc paciat̃ tua maxima sapiẽtia q̃d mihi libet ĩ mediũ adducer̃. Adhuc patit̃ tua optĩa beniuolẽtia me liberaliter tecum expurgare posse.

Il me pare che io non tractai mai chosa piu difficile.

Nunq̃ enim uideor tractasse causam dificiliorem. Nunq; profecto rem molestiorem sustinuisse uideor Nũq; certe negocium intractabilius me egisse constat.

Lamentatio iniquitatis malorum.

Tu dire∫ti for∫e che me con∫ola que∫ti cho∫e in tanti mali.

Dices fortaſſe quid me res i∫ta con∫olatur ĩ tantis malis.
Díces quid mihi i∫ta conducent ĩ tantis in commodis. Dices quid me i∫ta iuuabunt in tantis tribulationibus. Dices quid me i∫ta ∫u∫tentabunt ĩ tantis calamitatibus.

Eglie quaſi uno dolore ĩcon∫olabile.

E∫t omnino uix co∫olabilis dolor. E∫t penitus quaſi intolerabilis mole∫tia. E∫t omnino ferme irecuperabilis iactura.

Io non poſſo ∫criuere lauanzo per lo gran dolore.

Non poſſum reliqua ∫cribere dolore impedictus. Non poſſum cætera dicere iracundia perturbatus. Non ualeo reliqua pro∫equi mole∫tia confectus.

Che credetu chio thabbia ∫crito.

Quid enim me tibi ∫cripſiſſe exi∫timas. Quid meas litteras ∫ignificare putas. Quid e∫t ꝙ meas litteras uerearis.

Io non haueria mai pen∫ato que∫to.

Ego hec nunq̃ fuiſſem ∫u∫picatus. Ego hæe nunq̃ poſſe accidere exi∫timaui. Hoc ego nunq̃ euenire cogitaſſem. Hoc enĩ nunq̃ mihi ĩ mentem ueniſſet.

Lamentatio ignorantie.

Tu ∫olo non uede le cho∫e manife∫te ad ogni huomo.

Quid tu ∫olus apta non uides. Quid tu ex omnibus quæ iã contraria ∫unt non cogno∫cis. Quid tu unicus quæ omnibus clariſſima ∫unt non intelligis.

Appio ha con∫eguido dignita ∫enza uirtu.

Quæ appius con∫ecntus e∫t bonorum uocabula habitura ∫unt non dignitatis in∫ignia. Multi in∫ignia dignitatis ∫ine uirtutibus aſſecuti ∫unt. Complures in magi∫tratibus dicti ∫unt. pre∫tantes. quorum nemo habitus e∫t officio∫us

Debbio io for∫e eſſere diligente in quelle cho∫e nelle quale ∫ono negliegnti quilli a chi principalmete apertiano el fatto.
Quid ego in ea cau∫a inuigilem in qua is cuius

precipua res agitur obdormiat. Quid enī ī his rebus me ostēdā in quibus hi ad quos potissimum pertinent negligētes existūt Quod enim in his rōibus me excruciem in quibus illi quorū præcipua comoditas tractatur inertissimi reperiuntur.

Voi dormiti nelli periculi.

Vos dormitis in periculis. Vos non uidemini quæ eminēt intelligere. Vos in periculis ocio marcesitis:

Reprehensio diligentiæ.

Questa cagione e molto acta alli diligenti:

Sed hæc ratio esset magis aperta ad eos qui nihil scribunt. Sed hoc dicēdi genus magis conueniens habetur his qui longiori inertiæ se exposuerunt. Sed hæc disputatio magis illis cōueniret: qui ocio marcescunt.

Tu sei deuentato molto delicato che tu. non te digni descriuere niente.

Iam ualde lentus factus es ꝙ nihil curas mihi scribere. Iam factus es plurimum delicatus qui nihil agis. Speciosus iam nimis effectus es qui nihil curas.

Tu non curi nient. e

Nihil curas. Omnia floccifaciens Omnia repūtās. De nihilo duras Omnia negligens. Omnia paruifaciens. Deos homines que despiciens.

Che dico io piu.

Quid multa. Quid plura. Quid reliqua. Quid cætera? Quid alia omnia.

Tu cognosci la tardita e la negligentia di callidio.

Sed nosti caliidi tarditatē. Sed te nō fugit quā sit callidius efficax. Sed non es ignarus quam callidius sit frigdius Sed nosti quam callidius sit ineptus

Reprhensio negligentiæ.

Io scriuero la mia opinione si io te uedero cōstante nella toa:

Neq; etiam ego nunc uoluntatem immuto: si eandé te cõ stitutionem inspexero. Neque etiam aliam sumo deliberatio né si in eodem te proposito cõstitutum esse cognouero. Neq; aliã consilio℞ rationem immutabor sit te firmũ eẽ perspexero

Proemium pro synonymis.cõclusionum quæ sequũtur.

Si uel epistulas uel orões mihi eloquétissïe Ioannes aut litteris mãdãus: aut uiuis uerbis agïus Cum eas exordio: naratõne confirmatõe: ac confutaõe cõfecerimus consequens ac ne causã seq uidear: ut nr̃æ præpositõni Conclnsionem apponamus ut cũ res quæ a nobis acte fuerunt rhetorice orationis partibus confecte cõstet Nihil quod ad persuadendum pertineat ꝑtermissum esse uideatur Quam rem cum ita constare uideré Volui in hoc modico deficere. Quin etiam his modicas cõclusiones. inuentiones cæteris suqerioripus orationes partibus adiungerem. Cum igitur aliquid concludere uolueris si accuratissime consideraueris aut in ipsis facillime tibi conparare poteris.

Amame adunche si tu credi che io ama te.

Tu igitur me amabis si hoc idem me in te facere existimes. Tu igitur mihi inseruias si mutuam me tibi uicem prestiturũ arbitreris. Tn igitur me complecteris si.eandem beniuolentiæ uicissitudinem me tibi correspondere putes.

Io uo rei siglie possibile che tu mamassi chomo tu soli.

Si poteris uelim ut me ames ut soles. Si adduci poteris cupio ut mutuo me deligas. Si fieri possit uelim tuum pristĩum erga me amorem conserues. Si effici poterit cupio ut solita nostre beniuolentie coniunctio integra conseruetur.

Portame adunche quello amore che io fazo a te.

Fac igitur mutuo me diligas. Eadem igitur fac me beniuolentia complectaris. Parem igitur fac mihi uolnutaté præstes.

Siamo adunche di quello animo e uolunta che noi siamo sẽpre stati.

Te igitur inter nos simus animo quo semper fuimus. Sũus igitur ea mente qua antea constituimus. Persistamus igitur uoluntate qua merito esse debemus.

Partitio mutui amoris.

Fa adunch a che tu me fauorezi como tu mai promisso.

Tu igitur sicut mihi pollicitus es fac te rationibus meis adiungas. Tu igitur ut mihi ꝓmisisti prospice quod a te concedo Tu igitur sicuti de me recipisti te mihi accomodes.

Io uorei che tu matendessi quello che tu mai impromisso.

Velim igitur quod mihi policitus es persoluas. Quod promisisti uelim tua fide satisfacias. Quam mihi spẽ dedisti: uelĩ re ipsa mihi prestes. Fac igitur quod es mihi pollicitus: re ipsa experiar. Fac igitur mihi ut dixisti ita opus appareat. Fac igitꝰ ut mihi amanter demostrasti: ita fac te constare ineelligam.

Io uorei a duncha che tu me habi caro como tu scriue.

Tu igitur ut scribis me carissimum habeas. Tu igitur uelim ut dicis me tibi coniuntissimum retineas. Tu igitur uelim ut polliceris me re tua reponas.

Petitio promissorum.

Poi che io sono me comesso nella toa amicicia tu me dei fauorezar meritamenre.

Quoniam igitur ego in amiciciã tuam me commisi: me ergo exornare atq; exaugere debes. Quoniam igitꝰ iustitiæ tuæ me: dedi ergo rationibus meis iure ipso opitulari debes.

Io te prego adunche che imei fati te sieno recommendati.

Te igitur peto ut rationes meas cõmendatas habeas Ad te igitur contendo ut statum meum conplectaris. At te igitꝰ hoc desidero: ut fortunas meas me tibi assumas obseruandas.

Fatime adunche questa gratia.

Hoc igitꝰ nr̃æ beniuolẽ.iæ largire. Hoc igitꝰ nr̃æ bẽiuolẽtiæ

concedas Hoc igitur nr̃æ cõditioni fac concedas. Hoc igit̃ nr̃æ affinitati fac remittas. Hoc igitur priscæ nostræ cõsuetudini præstare debes.

Adiuta me adunche con la toa uirtude.

Adiuua me tua uirtute. Cõplectere igitur me tua sapiẽtia. Suscipe igitur me totum tuis beneficiis exornãdũ. Ama me igit̃ tua solita beniuolẽtia. Defẽde me igit̃ tuo solito patrocĩio.

Io te prego adonche che tu me uogli defendere fauorezare chomo la nostra amicicia rechiede.

Te igit̃ oro ut me ita tuearis sicut amicicia nostra depostu lat. Te igitur obsecro ut meas rationes ita defendas sicut nr̃a necessitudo requirit. Te igitur obtestor: ut me ita conserues sicuti amor noster iubere uidetur.

Deprecatio auxilii.

Io te prego adunche che tu me defendi.

Quare te oro ut causam meam agas. Quare te obsecro ut me tibi in omnes partes defendendum putes. Quare a te cõttẽdo ut me totum conseruandum recipias.

Io te prego adunche che tu fauorezi la mia dignita.

A te igitur peto ut dignitati meæ suffrageris. A te postulo ut honori meo opituleris. A te igit̃ flagito ut auctoritati meæ inseruias. Ad te igit̃ cõfugio tu rationibus meis te accõmodes.

Deprecatio auxilii.

Io te prego adunche gratissimamente.

Itaque te etiam atque etiam rogo. Itaque uehementissime obsecro. Itaque plurimum obtestor. Itaque a te maximopere contendo.

Io rechiedo la toa beniuolentia e cortesia.

Beniuolentiam igitur & liberalitatem a te opto. Gratiam igitur & officium tuum a te desidero. Auctoritatem igitur & uoluntatem tuam a te deposco.

Egli adunche in toa possanza de fare che io optegña quello che desidero.

Est enim in tua potestate id agere ut maximopere desiderē faciliter impetrare posse. Est igitur tuæ facultatis curare posse ut quod uehementer exopto. plurimum cōsequi ualeam. Est igitur tuæ uoluntatis omnia posse proficere quæ cupiam.

Io te prego aduncha che la speranza che ho in teñ sia uana.

Rogo igitur ne fallas opinionem meam. Te igitur obsecro ne spem meam decipias Te igit' oro ne spes mea frustra ta maneat.

Fa aduncha grande diligentia per me.

Magnam igitur pro causa mea operam fac adhibeas Summum igitur pro meo negotio. fac studium addas Vehementer igitur rationibus meis diligentiam fac adiungas.

Io uoglio adunche che tu sapi.

Velim igitur inteligas. Velim igitur ratum habeas. Velim igitur tibi persuadeas. Velim igitur exploratum teneas.

Deprecatio auxilii.

Si io obtegnaro queste chose el me parea essere restituito a me medesimo.

Ego deniq; me ipsum mihi uidebor restitutum: si ren hanc assequi ualebo. Si igitur hoc meum ad te negotium cōficitur omnia profecto uidobor consecutus. Si igitur hoc feceris: existimabo mihi ꝙ maximopere desiderauerim contigisse.

Io me te recomando a te.

Totum igitur me tibi trado. Totum igitur me tuæ fidei cō mendabo. Totum igitur fac me complectaris.

Io ho tutta la mia speranza in te.

Nunc reliqua spes mea in te posita est. Nunc me totum tuæ commendo fidei. Nunc in alio nemine q̄ te ipso sperare licet Nunc omnis spes in te solo dependet.

Si tu me farai questo el me sara gratissimo.

Si effeceris magnum profecto fructum uidebor recepisse. Quod si feceris uoluntati meæ maximopere obtemperaueris Gratissimum igitur mihi feceris. si ĩ hac re moré mihi gesseris.

Io te precho questo &c.

Illud tandem te oro. Illud deniq; te obsecro. Illud finaliter te optestor. Illud postremo a te contendo.

Da adunche opera chel sia seruato el mio honore.

Da igitur operam ut ratio meæ dignitatis obseruetur. Amiciciæ. igitur nostræ uelis habere rationem.

Quelli piaceri che tu farai a guasparino io reputaro auere receuto me medesimo

Quæcũq; igit officia ĩ gasparinũ contulens ea oĩa meipsũ recepisse putabo. Te existimarĩ uolo qbusq; gasparinũ obstrinxeris officiis eidẽ me tibi obligatũ sẽp fore. Quicquid igit offi cii & honoris ĩ guasparinõ cõstitueris. id ipsũ ĩ re mea te cõstituisse existimabo. Hoc igit si a te ĩpetrauero summo me tibi bñficio tuo affectum arbitrabor. Quãtã igit diligentiam ĩ guasparini causam exposueris. tanti me a te fieri iudicabo

Deprecatio auxilii.

Questo e utile a te & a me si tu lo farai.

Hoc igitur ut facias non solum mea sed tua interesse arbitror. Hoc ergo ut cures omnis equidem commoditas depostulat. Hoc igitur si feceris communi commodo inseruies.

Deprecatio gratiæ communis.

Se tu farai aduncha quello chio desidero io te iudicaro mio bono amico.

Si igitur quod uolo staturis te mei status amatorem existimabo. Si ergo quod cupio per feceris: te mihi amicissimum iudicabo. Si itaq; qđ a te peto curaueris te cõmoditatis meæ studiosissimum esse cognoscam.

Per la qual chosa si tu credi che sia homo grato.

Quare si me uirum bonum existimas.

Quamobrem si me uirum gratum esse credis. Quas ob res si me tuis beneficiis dignũ esse iudices. Quapropter. si pro hac re uehementer elaborare prospicis.

Tu me farai adumcha questa gratia.

Hæc igitur tibi erunt curæ quemadmodum confido. Ex omnibus igitur. rebus nihil est q̃d mihi gratus facere possis. Hoc igitur ut q̃ primum facias ualde rogo. Hoc igitur ut spero pficis.

Tu lassarai adũche stare ogni altra chosa p far la mia facẽda

Omnia igitur reliques cum res mea auxilium tuum postulabit. Cætera alia prætermittes cum negotium meum opera tua indigebit. Nihil igitur aliud curabis: cum tibi causam meã curare contingit.

Deprecatio auxilii.

Tu non porresti credere quanto questo me sera grato.

Non posses existimare q̃ mihi gratum sit futurum. Non tibi persuadere ualeres quam iocundum fore putes. Non facile credere posses quam mihi hoc erit acceptum.

Si tu me fai questo seruitio.

Quod si hoc mihi beneficium effeceris. Quod si hoc me beneficio exoraueris. Quod si hoc in me beneficium contuleris Quod si in hoc mihi adiumento esse uolueris. Quod si me adiueris. Quod ex his me molestus exueris.

Per la qual chosa tu me farai chosa grata.

Quare rem mihi ad modum gratam effeceris. Quapropter gratissimam mihi effeceris. Rem igitur mihi feceris quam gratissimam. Mihi igitur erit quã iocundum. Rem igitur mihi acceptam persolueris. Rem igitur aptissimam persolueris. Rem igitur aptissimam præstiteris.

La qual chosa se tu farai.

Quod si feceris. Quod si erit factum. Quod si erit a te profectum.

Affatigha te aduncha per me como si la cosa fosse toa.

Pro me igitur elaborabis tam quam si tua res agatur. Fac igitur causam meam suspicias ut si tuum negotium tractares Non minori igitur cura rationes meas complectere quam si pro priam dignitatem curares

El me parera essere beato si io porro asseguire questo.

Quem ego diem si uideo satis felicem arbitrabor. Quam ego rem si perfectam esse conspexero ne fortunam existimabo. Quã ego accessionem si tandem consequar optime actum esse putabo.

Deprecatio gratiæ communis.

Io faro par te ognia chosa.

Ego quæ te uelle quæq; ad te pertinere arbitrabor. omnia studiosissime ac diligentter curabo. De me sic uelim iudices saluti tuæ præsto me semper futurum. Ego tibi ac tuis non desũ neq; defuturus sum.

Io faro aduncha quello che me consigli.

Faciam quod me rogas. Faciam igitur quod petisti. Per ficiam ego quod iussisti.

Oblatio promissionis diligentiæ & beneficii.

Io faro aduncha quelo che me consigli

Ita ut mones efficiam. Itaq; ut præcipis agam. Itaq; ut suades faciam Itaq; ut consulis pergam.

Da poi che tu lo uoi cosi io lo faro per tuo amore.

Quod qm̃ tu ita uis tuo igitur amore. perficiam. Quod quando ita iubes. tua igitur causa dureo. Quod qm̃ placitum. faciam igitur desiderio tuo quod uoles.

Si tu uorai alchuna chosa da me io faro che ĩ nõ me richedarai in darno.

Si quid igitur a me petieris: perficiam ne tu frustra a me petiisse uidearis. Si quid igitur a me uoles faciam ne postulatio tua inanis habeatur Si quid igitur a me desiderabis. curabo ne tua imo spes frustra nidieatur.

Ricordando me adoncha della nostra anticha amicicia io te fauorezaro.

Ego igit̃ memoria nostræ ueteris amiciciæ mo nitus te sẽper amabo. Ego igitur tua uirtute perdoctus tibi senper faue bo. Ego itaq; tua in me obseruantia & modestia moneor tuas rationes libentissime tueri.

Obligatio promissionis diligentiæ & beneficii.

Lanimo mio sera sempre tale quale de essere.

Meus igitur in te animus erit semper qui esse debet. Meum igitur officium semper facturum ẽ idem quod esse solet. Mea igit̃ amandi in te institutio eandẽm semper conseruabitur. q̃ merito constare debet:

Io sono adoncha promptissimo.

Itaq; sum animo paratus. Itaq; sum uoluntate promptus. Itaque sum re & opere expeditus.

Ogni chosa che faro dunche per te me para iocundissima.

Omnia igitur quæ ꝓ te facta mihi iocundissima uidebunt̃ Quæcũq; pro te suscipiam erunt mihi gratissima. Quæ igitur pro te sustinebo erunt mihi delectabilia.

Io mettero tutta la mia possanza per te.

Quæcũq; igitur facultas erit mihi arbitrio tuo sẽper dispõet̃. Omnia igitur mea potestas pro sententia tua exponet̃ Quãtũ igitur in me est id totum erit tibi paratissimum.

La ficenda la quale tu mai recommandata io la reputo essere mia medesima.

Quod causam tuam mihi comẽdas meam puto te mihi cõ mendare. Quod res tuas mihi complectendas commiseris me as eẽ existimo. Quod dignitatem tuam a me curari uelis meã simul curaturus sum.

Obligatio promissionis & beneficiorum.

Finalmente io sono di questa delibaratione.

Hoc denique deliberaui. Hac tandem. sum uoluntate.

Hac ſum finali opinione. Hac ſum poſtrema eſtiatione. Hac denique ſum deliberatione

Auegnia idio che io non poſſo obtinere niente di mẽo e me ſ ara caro huere experimento

Et ſi nihil profecto rem tamen eſſe tentatã lætabor. Et quã quam nihil impetrem fortunam tamen me expertum fuiſſe gaudeo: Etſi fortaſſe nihil fuero conſecutus, placet tamen rerum conditionem perſcrutatum fuiſſe. Tametſi fruſtra laborauero: morem tibi geſſero dum homnium uoluntates atque mores expertus fuero

Ma noi prouideremo di queſte choſe.

Verum hæc prouidebimus. Verum iſta curabimus. Sed hoc agemus. Verum de hoc delibarabimus. Cætetum hoc tractabimus. Verum hoc tranſigemus.

Reſta aduncha che noi parlamo ĩſema perſonalmente.

Reſtat igitur ut coram ſermonem habeamus Reliquum ẽ igitur ut una eſſ uelimus Extremum illud eſt ut una delideremus Summa illa ſit ut noſ ſimul conuẽiamus Caput illud maneat ut nobis præſentibus una commentemur.

Lauanzo intenderai per quelli li quali uerano a te.

Reliqua tecum aget tabellarius Cæ te ra per tabellarium congoſces. Alia omnia tibi nuncius ſignificabit. Si qua reſtant ex aliorum ſermonibus cercior fies.

Significatio diligentiæ.

Io deſidero che la coſa uada bene

Tu quod agere uelis deus approbet Tu quid cõſtitues ex opto: ut tibi bñ uortat. Tu qđ faceris cupio tibi feliciter euẽire

Deſiderium utilitatis amicorum.

Io uoreue che tu me facci a ſapere quello che tu ſei per fare.

Vellim igitur quid acturus ſis me cerciorem facias. Velĩ igitur quid conſtiturus ſis me admonitum facias. Velim igit. quod moliturus ſis mihi ſignifices.

Velim quod consilii sis incepturus mihi denuncies. His igitur de rebus qnid deliberaturus sis fac me doceas. De his igit' negotiis quid sis ordinaturus fac ut sciam. Hac igitur de re quid te facturum putes fac mihi notifices.

Io prendo piacere che la chosa e andata cosi.

Itaq; rem gestam esse gaudeo. Itaq; negociũ ita esse cõfectũ ualde lætor. Itaq; factum nostr̃ ita approbatum incundor.

La chosa e andata cosci fina qui.

Res agitur ante hoc acta sic est. Negocium adhuc sic se haẽt Hoc est quod factum est. Ten es igitur qno nam pacto res gesta sit. His ergo rebus certior factus tenes qnid agendum sit: Quæ igitur acta sunt uides. Quæ igitur cõstituta sũt collige.

Tu uede aduncha quello che io fatto.

Nunc a me quæ acta sunt clarissime satis intelligas. Nunc quæ sunt a me constituta. Nunc qnid egerim cognoscis. Nũc quid decreuerim prospicis. Nunc quid constituerim uides. Nunc quid acturus sum accipis.

Tu hai inteso el mio consiglio e la mia opinione.

Habes igiturmeum cõsilium. Habes quid augurer. Tenes igitur rationem mei consilii. Inteligis igitur summam meam. Prospicis igitur quæ mea sit institutio.

Admonitio cognitionis.

Tu ai inteso che cosa ma induto a uoler male a clodio.

Accipisti quibus rebts adductus sim ut cum clodio bellũ Intellexisti qua causa cõmotus sũ ut clodium perpetuo odiã. Vides ergo q̃ me causa mouet ut clodii inimicissius eẽ debeam Cercior igitur factns es q̃ iniuriæ me a clodio abalienarũt.

Ma chomo ho ditto uno pezo denanzi.

Vt paulo ante tibi dixi. Sed ut ad te scripsi ante. Sed ut antea tibi significaui. Sed ut antea monui. Sed ut antea tibi dteclaraui.

Tu intenderai lauanzo de glialtri.

Cætera cognoſces ex aliis. Quæ igitur ſequnıur alaii tibi ſi gnificabunt. Quamobrem ſempronius explicabit. De cæteris rebus ex rumoribus certior fies.

El reſta aduncha.

Caput igitur hoc eſt. Reſtat igitur. Reliquum eſt igitutr. Cætera ſunt igitur.

Per la qual choſa da poi che coſſi.

Quare quod reliquum eſt. Quuod cum ita ſic Quæ res cũ ita conſtent. Quod ſi ita eſt. Meæ igitur petitiones caput hoc ẽ. Cum igitur ita ſit. Itaq; uideas. Ergo ita accidit. Igitur cognoſce re potes.

Admonitio cognitionis.

Le quale coſſe ſi tu conſiderarai tu trouerai chelle ſerano cho mo io dico.

Quæ omnia ſi collegeris uera eẽ exiſtimabis. Quæ omnia ſi animaduertis recta eſſe cõſpicis. Quæ omnia ſi ponderabis ita ut dixi ut conſtare uidebis. Quæ õmnia ſi memineris me uera prædicare iudicabis.

Ma adcio che io retorno al propoſito.

Sed ut eodem reuertar. Sed ut redeamus ad illud unde di uertimus. Sed ut redeam ad id unde cepi Sed ut redeam ad ca put ipſum. Sed ud ad rem ipſam reuertar.

Per la quale coſa io faro fine de dire ſi io adiungero ancho ra quoſto

Quare ſi hæc unũ propoſuero finem dicendi faciã. Quare ſi hoc aliud addidero concludam. Quare ſi hoc unum edixe ro ſcribendi modum imponam.

Admonitio cognitionis:

Elle dibiſogno di fede damore e de diligentia:

Fide igitur & celeritate opus est. Amorem igitur & diligentiam res depostulat. Voluntatem igitur & maturitatem necessitas requirit.

Da poi che noi tractaremo della iniquita deli homini ricordati continuamente di questo.

Et quoniam de hominis perfidia agere cepimus. Illud continuo memento te. Et quoniam de malorum iniquitate tractamus. Illud sedulo considerabis. Et quoniam de hominum sceleribus mentionem fecimus: Illud semper cogitare debemus

Aricordati adunche di questo.

Hoc igitur memento. Hoc igitur sit tibi curæ. Hoc igitur curabis Hoc igitur sẽper recordare. Hoc igitur sedulo in mentem habeas. Hoc igitur semper animo complectere. Teneas igitur sedulo memoriæ.

Admonitio consilii.

Finalmente pensa questo.

Deniq; illud cogita. Tandem illud existima. Postremo illud animaduerte. Finaliter illud considera.

Cõsidera adunche bene de luna parte e de laltra el tuo fatto

Considera nunc uicissim tuum factum. Aduerte nunc itidem rationes tuas. Vide nunc pariter statum tuum. Cogita nunc ultro citroq; accessiones utriusq; partis.

Pensa adunche diligentamente che consigli tu debbi seguire.

Accuratissime igitur tecum delibera. quæ consultandi institutio sit recipienda. Non cessabis igitur tecum peruoluere quæ agendi ratio sit nobis obseruanda.

Tu farai adunche meglio.

Facies itaq; melius. Ages itaq; commodius. Curabis itaq; prudentius. Deliberabis itaq; sapientius. Constitues itaq; probabilius.

Queste sono adunche le chose lequale io to uoluto fare a sapere.

La prima fiata che io te uidi io me inamorai di te.

Ego q̄ primum te uidi in amiciciā tuā exarsi. Quo tempor̄ mihi cognitus fuisti: eodē mirifice te diligere cepi. Quā primū tecū allocutus sum: in amorē tuū maximopere cōmotus fui.

Nella mia noua amicici a cū catōe la pría uia fo p la uirtu.

In mea noua amicicia cū catōe primus aditus fuit p uirtutem. In prima amoris coniūctiōe quā ego cū scipione contraxi amiciciæ fores pro sua in me officia apertæ sunt. In prima beniuolentiæ cōiunctione q̄ mihi cum tribuno collegata est: caput amoris fuit insignis familiaritatis affinitas.

Io incōmēciari amarete per fina da giouentu.

Ego usq; ab adolescentia te amare cepi. Usq; a teneris ānis te plurimum dilexi. Usq; puero magna sum te beniuolentia complexus. Usq; ab infātia te mihi amore coniunxi. Usq; ab ī cūabulis te carissimū habui. Usq; a teneris unguiculis te magī feci. Usq; ab ineunte ætate tibi libenter īseruiui. Usq; a primis temporibus nostræ ætatis de quibus memoriam accepimus summa fui te beniuolentia prosecutus.

Egli apartiene molto a tutti di nuoi.

Utriusq; nr̄um magis interest. Magni utriusq; nr̄um īter esse puto: Hoc utriq; nr̄um incūbit maxīopere. Hoc equidem ad rōes utriusq; nostro℞ uehemētissime pertinere uidetur.

Guarda questo che io me fo adintendere.

Vide quid mihi sumpsi. Vide quid mihi p̄suasi. Vide q̄d mihi constitui. Vide quid animaduerti. Vide quid mihi conieci. Vide quid mecum cogitaui.

Io te diro quello che io spero.

Quid aūt sperē tibi dicā. Quid aūt cōfidā tibi declarabo. Quid autem coniectē tibi aperiā. quid nūc exploratū habeam tibi denudabo. Quid autem censeam tibi significabo.

Io te mando balbo el quale te sia riccomandato.

Mitto ad te balbū tuis beneficiis exornandum. Lentulus

ad te uenit tua libertate complectendũ. Cassius ad te proficiscitur tua benignitate collustandus.

Allora ualse molta la nr̃a amicicia elli seruicii.

Hoc multum ualuit tum uetus nostra amicicia: tũ benificiorum magnitudo. Hoc ualde præfuit: tũ pristina beniuolẽtia: tũ summa nostra liberalitas. Hoc plurimum conduxit cũ nostræ familiaritatis coniũctio: tum etiam nostra benignitas.

Marcello mauera sempre per buono amico.

Marcellus omnibus in rebus me sibi semꝑ habebit affixũ. Marcellus me sibi semꝑ amãtissimũ eẽ cognoscet. Marcellus enim est me semper sibi in omnibus eius actionibus obsequẽtissimum habiturus.

Al facto che tu te excusi per le occupatõe ñ auere potuto scriuere io accepto la excusatione.

Quod te excusas ꝑpter occupatõem nõ potuisse scribere: satis apud me ualet. Accipio excusatõem qua usus es: ꝙ occupationibus ĩpeditus non scribere potueris. Quod dicis te occupatissimum tuis me litteris uisitare ñ potuisse. satis excusabilis tua hæc ratio mihi esse uidetur.

O cosa grata &ce.

O rem gratam. O negocium acceptum. O casum desideratũ. O accessione opportunissimum. O fortunam cõmodam. O conditionẽ expectatã. O rationẽ apertã. O factum conueniens

O uirtu expectata &ce.

O uirtutẽ expectatã. O industriã ꝑspicacem. O consilium sapientissimũ. O æquitatem benigssimam. O constantiam perseruantem. O modestiam frugalem.

O molte cose gentile &ce.

O multa ꝑclara. O plurima florentissima.. O plura uenusta. O uaria magnifica. O pluria egeregia. O innumerabilia cõducibilia.

O molte cose intollerabile.

O multa intollerabilia. O multa abhorrendã. O multa indigna. O multa pernitiosa. O multa horrenda. O inumerabilia implicata.

O chose misera. &c.

O rem miseram. O ĩcõmoditatem inauditam O tempora calamitosa. O cõsilum perditũ. O uitã uitupandã. O detrimẽtum insperatum. O disciplinam præposteram.

O superbia inaudita.

O superbiã inauditam. O perfidiã intollerabillẽ. O uersutiã dolosam. O cogitationem pestiferam. O mores barbaros.

Io ho al presente la comodita di farlo.

Nũc natus sum occasione agẽdi. Nũc sũ tractandi facultatem cõsecutus. Nunc perficiẽdi sum opprtunitatem adeptus.

Io ho cognosciuto questo. &c.

Sum hæc consecutus. Hæc uideor profecisse. Hæc enim cõplexus sum. Rem eo loco produxi. Hoc egi.

Questo e di fare.

Illud enim agendum est Istud enim ornandũ est. Est enĩ istud prouidendum. Hoc enĩ ẽ minime neglıgendũ. Hoc nequaquam est prætermittendum.

El sa grande diligentia.

Agitur diligenter. Laboraẽ uehementer. Curatur diligẽtissime. Inuigilatur quotidie. Nihil prætermittitur. Sedulo fit.

Tulio ha ornato tutta Italia cum lo suo studio.

Cicero ex eius studio hoc est consecutus ꝙ Italiã totã eius uirtutibus illustrauit. Cicero eius eloquentia omnes Italicas prouincias adornauit. Cicero eius bonarum artium disiplinis amplissimum Italiæ attulit splendoris ornamentum.

Pompeio ha fatto quelle cose che sono molto utile ala nostra cita. &c.

Pōpeius eas res gessit: quæ rempub. plurimū adauxerunt. Pompeius ē ea cōsecutus: q̄ urbis statū stabilierūt. Pōpeius eo rē pdixit tueri ut cōīs salus iuri possit. Pōpeius eas res pfecit q̄ rationes ciuitatis reformarunt.

Cato ma promisso de fare grande diligentia per me.

Cato mihi policitus ē mirificū genus diligētie. Cato mihi te status ē īcredibilē se meis rebus cura præstiturū. Cato hoc mihi se pollicitus diligētissime pro meis ratiōibus inuigilaturū

Questo te sara molto utile.

Hoc magno tibi erit adiumento. Hoc amplissimo tibi erit emolumento. Hoc tibi plurimum est expediens. Hoc est tibi sumopere cōducibile. Hoc tibi ē admodū opportunū. Hoc maxīe tibi usui futurū ē: Hoc ratiōibus tuis maxīe cōdecē uidet.

Retornato dalla prouincia subito te scrissi.

Tantū ex prouincia redieram cum has tibi litteras scripsi. Tantūmō ex magistratu remeauerā cū hāc epistolā obsignandam cōmisi. Illo tūc domū nouiter me explicauerā quādo his te litteris uisitaui.

Io haueua in animo de farlo

Mihi erat in animo uelle facere. Animaduerterā uelle curar̄. Excogitauerā ager̄ deber̄. Deliberaui oporter̄ deber̄ pficer̄

El uenire che fa tullio a te me molto atto alla breuita.

Profectio ciceronis ad te ē mihi ad breuitatē accomodata. Aduentus ciceronis mihi aptus ē ad breuitatem in scribendo. Ciceronis ad te uisitatio meā scribendi breuitatem excusauit.

Io ho resposto a una epistola io respondero allaltra.

Vni epistolæ respondi: uenio ad alterā. Primæ epistolæ satisfeci: nunc ad alteram accedo. Primis tuis litteris rescripsi: ad alteram uenio.

Receuto le toe littere comencia ia tractare la toa causa.

Ego post tuas litteras mihi datas causā tuā q̄ primū curar̄ cepi. Ego postq̄ r̄cepi tuas litteras primū qd̄ ego feci. dignitatē

tuā defédi Ego lectis tuis litteris: ſtatī de rōibus tuis cogitaui.
Io ho molto ringratiato cato.
Pluribus uerbis catoni gratias dixi Multo ſermone catoni gratulatus ſum. Lóga oratione catoni gratias egi. Magno quidem beneficio catoni gratias dedi.
Serue diligentemente alla re publica.
Fac in rēpu: omni cura ac cogitatione ícūbas. Fac oībus uiribus cōi ſaluti inſeruias. Fac oī ſtudio publicis rōibus faueas
Nuoi auemo biſognio della toa autoctita.
Auctoritate tua nobis opus eſt. Conſilio enī tuo indigéus. Gratia tua eſt nobis omnino neceſſaria. Virtus enim tua é nobis plurimum opportuna.
Io ho tractato bene la republica.
Sū enī cōplexus ōnes rōnes reipub. Oīa perfeci quæ ad rē publicā attinent. Sū omnia conſecutus ut reſpub. recte gubernetur. Oīa pſcrutatus ſum q̄ ad rēpub. ptieř uident. Nihil qđ ad rēpub. ptineat p̄termiſi: Nullo loco đfui qn ur reſpublica optime gereretur
Queſto te ſara a grande honore.
Hoc magno tibi erit hōori. Hoc ſūmo tibi erit ornamēto: Hoc erit dignitati tuæ plurimum conducibile Hoc tuæ digītati admodum erit expediens. Hoc tuæ exiſtimationi q̄ maxime futurum eſt commodum.
Eglie grande opinione di te e delle toe uirtu.
Magna eſt enim opinio de te. Magna eſt de te cōmendaito Magna eſt memoria tuarum rerum geſtarum. Magna eſt de uirtutibus tuis exiſtimatio. Summa ſcito eſſe in expectatione nomen tuum atque uirtutum. Omnia enim illa te expectantur q̄ a uiro ſūmo ingenio ſūmaq; uirtute p̄dito expectari ſolét
Ogni homo guarda a tullio.
Omnes pendent ab ore ciceronis Omnium oculi in ciceronem conIecti ſūt. Omnes enim aīaduertunt qđ cicero faciat.

Pregandome tu che io te scriuesse maparsse cosa degna.

Cum mecum egeris ut te iuuaré: digna mihi res uisa est. Cū me rogaueris ut honorem tuum defenderé æquum esse existimaui q̄ &c. Cum apud me institeris ut me tibi accommodaré rectum esse dixi ut cum a me petieris ut dignitati tuæ fauerē: iniquū esse putaui nisi &c. Cum a me contenderis ut causam tuam curarem amore nostro dignum esse iudicaui ut &c. Cū me efflagitaueris ut affines tuos complecti deberem beniuolentiæ nostre conueniens existimaui ut &c.

Eglia partiene al animo gientile a mōstrarsi huomo grato.

Est etiam ingenui animi uirū se præstare quā gratissimū. Est hominis officiosi beneficiorum se memorem demonstrar̄. Est enim boni hominis parem meritorum gratiam referre. Est enim hominis grati munus officii respondere debere.

Ogni fiata che crebonio me uede lui me ringratia delli seruicii tu gli ai fati.

Quotienscūq; crebōius me uidet: maximas pro tuis ī se officiis mihi gratias agit. Quotiens crebonius fit mihi obuiam ꝑ amplissima tua in se libertate mihi gratificatur. Quotidie crebonius in ea est uoluntate constitutus: ut ex tuo in se beneficio mecum plurimum congratularuis.

El parlare di tullio me fa molto grato

Iocunda mihi ciceronis orō fuit Ciceronem libentissime loquentem audiui. Adeo mihi gratissimus fuit sermo. Ci.. ut neminem audiam libentis.

Sendome a grato la toa uolunta io cōsēto questo altro che.

Hoc tuū iudicium cum mihi gratissimum esse dicam sequitur illud ut &c. Hanc tuam sententiam cum mihi aptissimam esse proficear: illud etiam adiungo q̄ &c. Hæc uoluntas cum mihi probabilis esse uideat̄: hoc etiam accidit &c.

Io ho fa to ogni cosa per satissfare alla toa uolunta.

Omnia feci ut uolūtatē tuā obtineres. Omnia tibi a me petēti

libentissime recepi: ut quod uelles cõsequi posses. Omnia curaui ut tuo esset satisfactum desiderio

Li numantini sono dispositi piu tosto di morire che sottomettersi alle seruitu.

Hoc animo sito õnes numãtinos ut mortẽ seruituti ãteponant Numãtini nec uiuere. nec supesse cartagini uolũt. Hoc enĩ est propositum numantinis ut fidem cartagini datam omnibus fortunis antiquiorem extiment.

Tullio e anchora bastante nel bono proposito.

Cicero adhuc ẽ ĩ officio cõstãs. Cicero ĩ eadẽ recta ẽ uolũtate qua solet optime eẽ constitutus. Cicero eãdẽ uirtutis cõscentiã obseruat q̃ adhuc obseruauit. Cicero eãdẽ sentitq̃ sẽtir̃ cõuenit La cosa e andata bene.

Res bene gesta est. Res enim bene se habet. Res enim felicem exitum consecuta est. Res equidẽ optatum portum adepta est. Rex feliciter acta est.

La cosa e andata allo nostro modo e alla nostra uoglia.

Res enim ex sẽtentia gesta est. Factũ equidem ex uolũtate actũ ẽ. Snĩa ꝑfecto ex optatis meis lata ẽ. Negociũ enim ex desiderio meo factũ ẽ. Causa enim ex uoto tractata ẽ: ut optaui ita est. Fortuna successit ut uolui & optaui. Sors enim cecidit queãdmodũ uolui. Actõ uerboꝝ mihi cõtingit arbitratu meo Res enim est more meo constituta.

Io desidero molto che tu aquisti grã laude delle toe uirtu.

Exopto uehemẽter ut tuaꝝ uirtutũ aliqd lumẽ eluceat. Tu facĩ agẽdo gloria te uineas. Tu fac ut ad sũmã gloriã cõtẽdas. Da opam ut in uirtuitbus excellencia nemini concedas.

Io uorei auere la possanza di potere studiare.

Vellẽ ut accidisset tẽpus ut studio ĩ uigilar̃ possẽ. Optarẽ illã mihi oblatã facultatẽ ut sẽtẽtias possẽ exaller̃. Vtinã illã mihi esset oblata potestas: ut egregias bonarũ artium disiplinas pertractare ualerem. Vellem iã mihi opportunitatẽ cõtigisse ut litterarum studiis me totum exponere possem.

Io uorei che p li tépi passati tu mauessi inuitato al tuo studio.

Vellem superioribus annis me ad studia bonarum artiũ inuitasses. Optarem anterioribus annis me tibi sciẽtiaꝝ comitem adiũxisse. Vtinam ante hoc ad disciplinam uirtutum me tecum conuenisses.

Io uorei da te quello che io spero da optinere.

Vellé id a te quod obtinere spero. Optaré id a uirtute tua quod facile ĩpetrare cõfido. Cupio id a tuo magistratu quod obtinere credo.

Appena che io me retegne che io non uengo subito da te.

Ego uix teneor quin ad te occurram. Ego pene me cõtineo qn ad te aduolé. Ego uix attrahor qn ad te q̃ primũ trãsferã me

Quanto aueria riso se io fusse stato da te.

Quos ego risus excitassem si affuissé. Non abduci potuissé quia si una tecum exstitissem in maximos risus incidissem. Si te coram adissem in risus maximos affuissem.

Per la gratia di dio noi siamo fora dello pericolo.

Dei benignitate periculorum clamitatem subter fugimus Deo concedente sospites conualemus. Superis uolentibus ĩco lumes euasimus. Diuina clementia intercedente integros nos conseruauimus.

Io ho grandissimo desiderio di conseruare la patria.

Ardeo cupiditate incredibili rempublicam stabilire. Maxima afficior uoluptate statum ciuitatis confirmare. Incredibile me tenet desiderium omnem salutem excogitare uelle. Eximia commoueor auiditate patriam illæsam seruare posse.

Else aspecta la cosa fat a &c.

Gesta enim res expectatur. Expectamus iam quod gestum est. Acta iam die opperimur.

Tiberio ma nonciato la pace, la ql cosa ma molto piacuto.

Tiberius quod magnæ mihi letitiæ fuit: nunciauit pacem firmari debere. Auianus quod libenter audiui dixit tempora nobis futura esse tranquilliora. Bitinieus quod gratissimum fuit mihi nũciauit tranquillo nos ocio prope dies uti debere. Dicitur mihi pacem cõmode tractari. Declaratur mihi cõcordiam pacis agitari. Affirmatur mihi bellum prope diem terminari.

Della guerra de persi nuoi siamo p lettere e messi auisati.

De bello persico nos fama rumorẽ nunciis tabellariis lr̃is certiores facti sũus. De exercitu & classe mitheidatis p nostra nauigia inde redẽpta aptissime cognouimus.

Io ho inteso per queste littere quello maleficio che io aueua inteso per laltre denanzi.

Intelligo idem in his litteris quod in superioribus intellexi Idẽ postremæ tuæ litteræ declararũt quod anteriores sigĩficarẽt. Nõ magis ex tuis usis epistolis admõitus sũ. q̃ ex prioribus

Lauanzo sono tale.

Cætera sunt huiusmodi. Reliqua sunt eodem modo Reliqua pertinent ad rempublicam.

Quanto che io sero a bolognia io studiaro.

Quamdiu bononiæ fuero: ad studium me conferã. Quoad me bononiæ cõmorari cõtigerit ñ desinã lr̃is p tractar̃. Tã diu sciẽtiarũ disciplinis me dedã q̃ diu bononiæ cõmorabor.

Studiando io lo opera di tullio.

Cum apud ciceronem studerem. Cum studio ciceronis operam adhiberẽ. Cum multa ciceronis uolumĩa peruoluerẽ. Cũ me plurimas ciceronis sententias ptractare contingeret.

Quanto io me posso a ricordare.

Quantum possum recordari. Quantũ memoria præterita r̃petere possum. Quantum ualeo cogitatione perplecti. Quantum humano ingenio possum excogitare. Quantum ex lege longissima memoria possum intueri:

Aspectãdo io le toe littere tullio me disse che tu non me poteui scriuere niente.

Expectanti mihi tuas litteras cicero mihi nunciauit te nihil scribere posse. Cupienti mihi tuas uidere epistolas: cicero significauit te litterarum nihil mittere constituisse.

Cercando io quello te scriuesse lentulo nostro me dede materia de scriuere.

Dubitãti mihi quid ad te scriberẽ lẽtulus noster materiam scribendi aperuit. Querenti mihi quid tibi lrĩs declararẽ: pomponius idoneam mihi ad te scribẽdi occasionem obtulit.

Io uoglio che tu sappi.

Volo scias. Nolo te ignorare. Cupio ut certior fias. Volo exploratum habeas. Da puoi che tullio ma nunciato:

Postq̃ mihi cicero nunciauit. Postquam cicero mihi rettulit Postq̃ uero cicero mihi significauit. Qui postq̃ me admonuit. Postq̃ me certiorem reddidit.

Da puoi che bruto uenne da me: Et io parlai con lui.

Postq̃ brutus m̃ cõuẽit: & ego cũ eo locutus sum. Postq̃ brutus ad m̃ adiit: & ego sermõem habui Postq̃ brutus ad me accessit: ego sermonẽ cũ eo cõmutaui. Siãdo uẽuto uarrõe da me.

Cum uarro ad me uẽisset: Cum uarro ad me profectus fuisset. Cũ uarro me admouit Cum uarro me conuenisset.

E non era anchora assai manifesto.

Nondũ satis cõstabat. Nondũ clare apparebat. Nõdũ erat auditũ: Nõdũ erat planum. Nõdũ satis erat exploratũ.

Si tu mutarai constumi tu farai bene.

Si mores correxeris: bñ facies. Si uitã emẽdaueris tibi cõsules. Si meliores uiuendi rões suscepis: rem ages te magnis dignã. Si te uirtutibus assuefeceris ĩ uiꝝ pſtãtiorẽ euades.

Tu iudichi drito la cosa come lla sta.

Tu n.a certo sẽsu qđ ueꝝ eẽ iudicas. Tu qdẽ ueꝛ existĩas. Tu .n. ut res hẽt arbitraris. Tu pfecto ita sẽtis ut ref ipa futura ẽ.

Io ho sempre fato cosi che la mia opera fosse laudata.

Ego id semper peregi ut opere probari posset. Ego illud sẽ
per curaui ne quid agerem quod merito posset reprehendi.
Ego id semep exoptaui: ut meæ uitæ ratio probabilis haberet
Io pensai tra me medesimo.
Collegi ipse. me Mecũ locutus sũ Mecũ cõsiliũ adhibui.
In quale stato sieno le nostre cose: tu lpotrai sapere p q̃ste lr̃e
Res nostræ in quo statu sint: ex his litteris cognoscere potes.
Hæc negocia quomodo se habeant: cicero tibi declarabit. No-
stra reipublica quã status cõditioné possideat: ex hoc ĩtelliges.
Nuoi siamo in questa opinione.
Nos in hac sententia sumus. Nos hoc sẽtimus Nos hac du
cimur opinione. Nos hac sumus in uolũtate cõstituti. Hoc enĩ
nostrum est propositum. Hæc nostra est consilii deliberatio.
Del stato di nostri amici io sento ogni chosa che piace.
De statu nostrorum amicorum quotidie audio quæ uolo.
De statu rerum communium ĩ dies quæ placent intelligo.
De rationibus rerum nostrarum audio sedulo quæ grata sũt.
Della toa causa io non ho anchora possuto fare niente.
De causa tua adhuc nihil pficere potui. De negocio tuo sũ
quotidie ita curiosus: ut nil aliud curé. De r̃bus tuis optissimũ
me spero finé cõsecuturũ. Eglie ueuto uno caso marauiglioso
Casus enim mirificus interuenit. Accessio earum est uarie
cõstituta. Fortũa enĩ diuersa ĩteruẽit. Sors eq̃dẽ ĩspato ĩtuẽit.
A. xxv. di magio io andai Nella prouincia.
Ad. xxv. kalẽdas Iunii in puinciam p fectus sum. Ad. vi. no
nas Iulii ex prouincia egressus sum. Ad viii idus octobris in
lombardiam ueni. Allora in quello tempo.
Eo autem tempore. Illo tunc. Tunc temporis.
Ma io retorno allo principio.
Redeo ad prima: Verum ad suprema reuertor. Cæterum
ad caput ipsum regredior.
Et adcio che per manieria de dire io te dechiaro la facenda.
Et ut dicendi gratia rem tibi narrarem. Et ut docẽdi gratia

causam tibi demonstrarem. Atq; ut docẽdi causa huius rei causam tibi declarem. Et ut exempli causa negocium tibi explicem. Et ut exempli gratia casum tibi comperiam. Et ut uerbi gratia factũ tibi ostendam.

Siando io ocioso in soncino.

Cum essem ociosus in soncino. Cum essem negociis uacuus in cremona. Cum essem aliquantulum laboribus subleuatus. Cum essem paulisper occupationibus relatus.

Questo me uenia nella mente.

Mihi hæc ueniunt in mente. Hæc mihi occurrunt. Hæc me exagitãt. Hæc me cõmouẽt. Hæc me adhortantur. Hæc me impellunt. Hæc me suadere uidentur.

In nel qual tempo maricordo.

Quo quidem ex tempore memoria teneo. Quæ profecto tempora memoria mihi insedẽt. Quæ quidem temporum cõditiones memoriam mihi refricare uidentur.

Io me recordo uegnire alcuni a me iquali.

A me adire quosdam memini. Quidam ad me ꝓfecti sunt. Quidam me adierunt qui. Quidam me cõuenerunt qui &c.

Io etiam dio uidi quelle cose.

Idem etiam illa uidi. Idem etiam illa curaui. Idem etiam illa dixi. Idem etiam illa feci.

Io penso la cosa comella sta:

Existimo id quod est. Puto id quod res ipsa constat. Aimaduerto rem ipsam ita esse ut se habet.

La etate declinãte alla uechieza mĩdu se a douer far altramẽte

Etate ingrauescente adhortor alios uiuẽdi mores inire. Aetas ingrauescens me monet ut uiuendi formam immutẽ. Aetatis maturitas me compellit ut alios uiuendi mores subsequar. Aetas præcipitans mihi uidetur innuere ut aliam agẽdi constitutionem ingrediar. Aetas iam decursa a me me monet cogitare. Aetate cõfecta alia iam desidero.

Io lo deliberato gia e gran tempo.

Mihi consilium captum iam diu est. Iam dudũ mecũ insti tui Iã pridẽ mecũ cõstitui Iã diu mecũ deliberaui. Satis iã diu mecũ statutũ ẽ. Iã antea mecũ decretũ ẽ. Hoc mihi iam diu certum est. Iã diu mecum quid sum acturus stabiliui.

La cosa andarebbe bene per me se io potesse studiare.

Præclare est mihi mecum actũ: si studendi ocium mihi cõparare possem. Optime quidem nobiscum ageretur: si ut opta ui contemplandi facultatem cõsequi possemus. Cõmodissi me profecto mecũ & cum stephano ageretur: si solitam pertractandorum studiorum libertatem complecti ualeremus.

Tu nõ uoi che io ardischa adire el mio parere.

Negas me audere sententiam meam dicere: Negas me uero debere quod probo explicare. Nolles me q̃ uideo libere posse declarare. Non probas quæ recta sunt aperte in mediũ adducere debere.

Vno parlare obscuro & cooperto.

Sermo uerbis tectus. Oratio uerbi simulata Snĩa circũlocutione prolata. Effectus alienis uerbis coopertus.

Appio ma nũciato la guerra la q̃l cosa me molto ricresciuta

Apius quod mihi magnæ molestiæ fuit nunciauit magnã bellorũ irruptõem expectari. Appius quod ĩuitus audiui nũciauit nos magno in periculo esse futuros. Appius quod mihi uehementer displicet significauit magnas discordiæ futuras esse calamitates.

Il me fo dicto che sa parechia una gran guerra.

Dicitur nobis magnas inimicorum copias parari. Nunciatur nobis magnum inimicorum exercitum congregari. Signficatur nobis amplissimas hostiũ congregationes coadunari.

Le robbe e messo a sacomano.

Res sunt positæ direptioni & incendiis. Res sine uĩdicibus nephãdis sceleribus expositæ st̃. Res arbitrio ĩ pite multitudĩs

uexantur. Res neglectas legibus malorum libidinū suppositæ sū
Lo imperio e dimminuto.

Imperium est dimminutum. Omnes prouinciæ conquassatæ sunt. Respublica maximum accepit detrimentum. Oēs ciuitates sunt perturbatæ ratione. Omnes reipublicæ rationes commutatæ sunt.

Noi auemo grande deliberatione de prouedere.

Reliquebatur difficilis illa deliberatio prouidendi. Restabat illa laboriosa protractio confidendi. Cæterum erat ut īuenniremus rationem recte tuteq; uiuendi.

Anchora me mācha q̄llo che io sperai esser prīcipale adiuto

Illud etiam deficiebat. quod prīcipuū mihi presidiū fore sperabam. His etiam rebus carebā quibus me potissime sustentabam. His etiam priuatus que meis rationibus uitæ maxime conducebant. Eram præterea illis amicis orbatus. qui mihi fauere solebant.

Io non auaria alcuna speranza.

Quoniam nullam spem haberem. Quod primum promittere non reperiebā. Quod mihi fortūa sperarē ñ occurrebat.

Il ha fato iniuria a tullio.

Mihi enim uidetur indigne detractatū eē ciceroni. Videt mihi sempronium a petilio sine causa læsum iri. Constat enī lentulum indignis iniuriis a pōpeio affectum eē.

Appio per ogni pocha di cosa se muta di uolunta.

Appius enī ad singulos nūtios cōsilia mutat. Appius equidē ad unam quāq; psuasionē deliberandi rationes conuertit Appius ad quēlibet rumorē agēdi constitutionē renouat.

Io me ricordo che tu fusti fuora della buona opinione che tu lodaui piu iuicii che le uirtu.

Memini te errare. q uicia potius q̄ uirtutes comprobares. Recordor q uacillabas qm̄ īeptas uolūtates rectis & cōmodis cōsiliis preponeres. Teneo memoria quod deliberare solebas

quia scelera probitati anteponebas.
Tu uidi che la liberta degli huomini mancha.
Vides enim exaruisse hominum libertates Non te fugit hominũ benignitatem nimis factam esse remissam. Satis enim explotatum habes hominũ caritaté eé ueheméter extenuatam
Questo me dolea molto.
Erat enim hoc mihi dolendum Erat equidem hec iniuria mihi plurimum permolesta. Erat enim mihi hoc deplorandũ Erat profecto accriter contristandum.
Io sono tãto occupato che io ñ te posso scriuere al mio modo
Tantis enim impedior occupationibus ut ad te scribédi arbitratu meo facultas nulla detur. Sũ adeo dies noctesq; rbus ĩplicatus: ut tibi ex senté tia litteras scribere non possum. Tãtæ profecto me obruũt occupationes: ut quemadmodũ desidero epistolis te uisitare non queo.
Mauiene a me quello sole auegnire a molti altri.
Accidit mihi qd multis euenire solet. Mihi enim id contĩgit in quod recti homines sæpenumero incidere solent. Soleo eqdé ĩ illos fortũæ casus ĩeurrer: quos ét subeũt q̃ plurimi.
Molti ci sono sforzati per tirannzare la republica.
Betilimus conatus fuit in répub. impetũ facere. Melius tẽtauit bonis ciuibus litem intendere. Tiberius molitus est rem publicam turpiter impedire. Carbo adnisus est causam reipublicæ calumniari. Sylla non cessauit rempublicã perturbare. Catilina machinatus est cõmuné salutem usurpare. Cæsar ꝑsecutus est rempublicam dissipare.
Tu me ragioni di tullio & di quelli tempi antichi.
Ciceroné mihi narras & illa tépora. Priscã rõanã rẽpublicã mihi cõméoras & illa ꝑclara negocia. Quĩtilianũ mihi cõꝑbas & illa celeberrĩa priscoꝝ studia. Christũ mihi declaras & illos sanctos mundum illuminantes.
Terétio e cosi docto che lui sa exprĩer el uolto elli gesti ꝺli hoĩ

Terentius est ita perdoctus ut omnium uultus nouerit exprimere. Terentius tam summus est orator. ut hominũ gestus faciliter sciat effingere. Terentius ita mores hominũ perdidicit. ut omnium uoces effingat.

Io marauelio molto di questo.

Illud uehemetissime admiror. Illud maximã me in admirationem adducit. Illud non paruam mihi affert admirationẽ Ex hoc non parua moueor admiratione. Illud solo plurimum demirari. Ex illo in maxima sum admiratiõe cõstitutus. Illud mihi permirũ accidit. Illa enim me tenet admiratio. In illam soleo admirationem incidere.

Tu me domandi ĩ somma quale opiniõe ho dela republica.

Ad summam queris quid de republica sentiam. Caput scire uis quis sit reipublice status. Effectum petis que mea sit de republica uoluntas.

Noi aremo uessuto bene si cesaro non sauesse turbato.

Preclare uixeramus nisi. Cesar otium nobis perturbasset Optime nobis agebatur. nisi sylla nobis tranquilitatem incõmode uexasset. Feliciter agebamus nisi mithridates nobis molestus insurrexisset.

Noi soleuamo hauer bono stato ora lauemo catiuo.

Solebamus habere pacem. nunc bello afficimur. Solebamus libertatem possidere nunc turpissima seruitute cõprimimur. Solebamus ueritatem libere possidere. nunc cogimur debere mendaciis assentiri.

Lecte le toe lettere ogni huomo ne pse grãdissia consolatõne

Lectis tuis litteris magna omnium congratulatio consecuta est. Litteris tuis auditis amplissima est bonorum approbatio subsecuta. Explicata literarum tuarum sententia. incredibilis est omnium officiosorum leticie plausus exortus.

Prohemium pro syn . nimis diuisionum que sequntur.

Hæc igitͤ ſtͤ quæ nota eẽ uolui. Hæc igitͤ cõſtant q̄ te ſcire oporterẽ arbitratus ſũ. Hæc igitur ſũt quæ tel cire deſiderabam.

Admonitio conſilii.

Adunche per queſte raſone che io to dito tu dei fare quello che te conſiglio.

Omnibus his de cauſis debes quod dixi obſeruare. His igitͤ de rebus omnibus debes mihi obtemperare. His igitͤ ratiõibus ſententiæ meæ debes aquieſcere. His igitur rationibus ſententiæ condicionibus debes mihi acquieſcere.

Ora farai quello che ti piacera.

Nũc q̄d tibi uidetͤ facias. Nũc ex ſẽtentia q̄d uoles conſtitues. Nũc tui conſcilii eſt quid tibi agendum ſit. Nũc tenes quid debes conſtituere. Nũc tuũ factũ conſidera. Nũc tu ex rebus & ex ratione cæterarum coniecturarum q̄d cõmode fieri poſſit curabis. Nũc tu ꝓ tua prudẽtia quod bonum uidebitͤ ꝑficies

Si tu farai adunche per lo mio ſenno.

Si igitur me audres. Si igitur mihi obtemperabis. Si igitur mihi morem geſſeris. Si igitur mihi credere uolueris.

Io ho un nouo modo di dire ad cio che tu intendi.

Hoc dicẽdi genere ad te uſus ſum ut inteligeres. Alia ſcribẽdi ratione in declarando factum uſus ſum ut cognoſceres. Inuſitato commentandi modo tecum egi ut ſcires.

Fa che tu ſei conſtante nel bono propoſito.

Fac igitur in cõſilio te audias. Fac igitur conſtanti animo ꝑſiſtas. Noli igitur ab inceptis deſiſtere. Fac igitur in uoluntate permaneas. Fac igitur ne quiſquam ab officio te auferat.

Admõtio cõſilii. Tu cognoſce adũche che choſe ſon uañe.

Cognoſcis igitur hæ omnia eſſe inania. Tenes igitur hæc eſte ieiuna. Habeas igitur hæc eſſe uana. Intelligis igitur hæc omnia non ualere. Perſpicis igitur hæc uim nullam habere.

Io priuato aduncha di grande commodita non poſſo fare che io non me uoglia.

Itaq; priuatus pmagnis p̃sidiis cogor debere dolere. Itaq; orbatus amplissiis tãdiu mẽtis astringor merito excruciari.

Finalmente io non sono piu in melunconia.

Denique nunc solicitus nõ sum. Deniq; nunc molestiis liber sum. Deniq; nunc ex curis sublatus sum. Deniq; nũc sum laboribus subleuatus.

Significatio doloris & reprehensionis.

Io taspecto adunche ogni di.

Expecto igit̃ te q̃ primũ. Te igit̃ in dies oppior. Venies igitur mihi expectatus. Non potes existimare q̃tope te desiderẽ.

Significatio desiderii.

Io aspeto adunche le toe littere de di in di.

Expecto igit̃ tuas litteras. Opperior igit̃ ut tuæ mihi litter̃ i dies deferantur. Tuas igitur litteras summa cum auiditate desidero. Incredibile me tenet desiderium uidendi tuas litteras Cupio igitur tuas litteras quam pri mum uidere. Summa igitur teneor uoluptate tuas complectendi litteras.

Scriueteme aduncha qualche cossa spesse fiate.

Fac igitur sæpe mihi scribas. Fac igitur aliquo me tuo scripto lacessas. Fac igit̃ ut tuis me litteris sæpe nũero uisites. Fac igitur ut crebre tuæ littere ad me deferantur. Fac igiturmihi litteris quorespõdeas. Fac igitur ut sæpissime per tuas litteras mecum agas Fac igitur ut tuis litteris intercedentibus de statu tuo fiam creberrime cercior:

Significatio desiderii.

Fa che habiando animo che tu conserui el stato e la cita.

Prouide fac animum tãtum habeas quantum opus est ad rempublicam conseruandam. Prouide fac tanta sit in te uirilitas quæ satis ualeat ut communis status conseruetur. Prouide fac perseueres ut tu tui animi præstantia uniuersis ciuibus salutem pareat:

Fa che tu habi grande animo.

Tu fac animo forti magnoq; sis · Tu fac animum forte habeas. Tu fac te tua uirtute sustentes. Tu bono fac sis animo

Non te sforzare adumcha di fare altro per nissuno se le chose non stano meglio.

Noli igitur aliud moliri nisi belli furor prius efferuescit Non igitur aliud coneris nisi prius belli rumor raucus factus sit. Noli igitur quicquam tentare nisi prius audiamus quemadmodum negotium sit confectum.

Adhortatio ad magnitudinem animi.

Io te pregho che tu dei opera a le uirtu.

Itaque te ualde hortor ut uirtutibus incombas. Itaque te uehementer, obsecro ut uirtutibus inuigiles. Itaque a te uehementissim contendo ut uirtutes summo studio complectaris Itaque non ortor: solum sed etiam te uehementissi e rogo ut sũmam uirtutibus operam diligentiamque adhibeas. Cura igit' nihil aliud nisi ut uirtutibus ĩuigiles. Age igit' hoc unũ ut uirtutes cõplectaris. In hoc uno igit' iniugila ut uirtutũ ornãeta cõpares Te igit' oro ut omnes tuos neruos ĩ uirtutis gloriam extẽdis Te igit' obsecro ut oĩbus uiribus ad sũmam dignitatis p̃stantiã ĩcumbas. Te igit' uehemẽntissime adortor ut omni cura studio ac uigilantia ad ĩmortalitatis existĩatione ĩsudes.

Tu acquisterai ogni chosa con studio ĩdustria & diligentia.

Omnia igitur quæ uis tuo studio consequere. Omnia igit' quæ cupis tua industria comparabis. Oĩa igit' quæ desideras tua diligenitia nactus eris· Omnia igitur quæ exopto tua uirtute proficies.

Per la qual chosa io te conforto che tu ritorna ale uirtu studii & alle scientie.

Quare ad uirtutem censeo reuertere. Quapropter ad studia litterarum iudico te debere redire Quaãobrẽ ad egregias bonarum artium disciplinas adhortor te cõuertas. Qua de re ad rectam uiuendi institutionem referas moneo.

Exhoratio ad uirtutes & gloriam.

Adũcha lasate la compagnia di catiui fa che tu ta conpagni con boni e uirtuosi.

Ergo neglecta improborũ societate fac te bonis adiungas Ergo spreta uitiorũ familiaritate officiossos cõplectere. Ergo abiecta ĩperitorũ cõsuetudine doctos fac excolas Ergo dimissa sordidorum coniunctione fac liberalibus te adhæreas.

Io ho speranza che questa chosa te dara laude.

Hanc igitur rem confido maximam tibi laudem allaturã Hoc igitur negotium spero amplissimam tibi extimationis conmendationem prestaturam. Hanc igitur uirtutẽ maxime laudi tibi fore confido. hanc igitur disciplinam summam tibi dignitatis amplitudinem parituram mihi persuadeo.

Fa adunche la fine responde al principio.

Fac igitur ut principiis exitus correspondeãt. Fac igitur ut primis ultima cõsẽtiãt. Fac igit' ut ãterioribus põtrẽa cõuẽiãt.

Fa che tu te faccia chosi uirtuoso como se crede.

Fac igitur ut tua uirtus opinioni hominum correspondeat. His uirtutem præsidiis te fac exornes quæ apud omnes uirum te maximum efficiant. Effice igitur ut quam spem apud omnes concitasti: eam clarissimam demonstres.

Fa aduncha quello che apartiene a te.

Fac igitur quod tuum est. Fac igitur quod ad te attineat. Fac igitur quod tua uirtus depostulat.

Adhortatio ad uirtutes.

Fa chomo tu hai commenziato & che tu debbi & sole.

Perge igitur ut agis nomenq; tuum commẽda ĩmortalitati

Tu igitur ut instituisti persequere. Sequere igit͛ ut cepisti. Inuigila igitur toto animo ut debes Incumbe igitur ut soles

Fa adunche che mediante la toa uirtu & industria tu aquisti laude & gloria immortale.

Fac igit͛ aliqd ex īgenio tuo de ꝓmas qđ hīes delectet. Aliqđ igit͛ ex īdustria fac cōponas qđ postea posteros adiuuař possit Scribas igit͛ aliqđ ex litteraꝝ uirtute: qđ nom̄ tuū řdet īortale

Io aspecto adūcha che tu řporti dal studio alcūa notabile uirtu.

Nūc autē expecto ut ex studio bononiēsi aliqđ tuæ uirtutis eluceat. Nunc autē opperior ut ex tua studioꝝ disciplīa aliquā magnā noīs extimationē reportes. Nunc autē expecto ut ex tuo uirtutū officio aliquid celeberimum exoriatur.

Fa adunche che tu te fazi piu ualente che mai.

Fac igitur in agendo gloria te uincas Fac igitur in administrandis uirtutibus teipsum superes Fac igitur in gerēdis magistratibus solatiis uirtutes tuas excolas.

Adhoratio ad uirtutes & gloriam.

Quale substentia habia queste chose tu melo il poi inmaginare che io sauerlo & dirlo.

Hoc quā uim habeat tu potius existimare potes q̄ ego scribere. Hæc res quam facultatē habitura sit ut facilius cognoscere potes q̄ ego dicere. Hoc negotium quid sibi uelit ut melius intelligere potes quam ego te possum admonere.

Ma tu prouederai questo melio per la tua prudentia.

Sed hæc tu melius pro tua singulari prouidētia iudicabis Sed hæc tu melius pro magna sapientia tua existimabis. Verū hoc tu prouidētius pro accuratissīa tua ītelligentia ꝓuidebis.

Significatio modestiæ & euitationis arrogantiæ.

Ma in tutte queste chose tu uiderai meglio quelle che se de fa e per li auenimenti di tempi e de altre chose.

Sed in his rebus omnibus qđ ratō depostulat quid causa

requirat: quid tempora ferãt tu ꝓuidẽtius tu cognoscer̃ poteris. Hæc igitur negotia ubi quomõ. qñ. & ꝑ quos tractari debeant nemo melius q̃ tu prouidere potest. Hæc igit̃ rões omnes cõmoedius tu ex rerꝫ & tpm accessionibus cõstituere poteris

Io tho scrito piu apertamẽte cõfidãdõe della nr̃a amicicia
Hæc ad te scripsi liberius cõfixus beniuolẽtia nostra. Hæc tecum egi apertius singulari nostro amore confixus. Hæc tibi plenius significaui spe amiciciæ nr̃æ perductus. Hæc exp̃ssius tibi nota esse uolui mutua amoris cõiunctione cõmonitus.

Io to scrito q̃sto solamẽte cõfidãdome della nostra amicicia.
Hoc igitur tibi scripsi non ut me tibi prudentem ostendere sed singularem me tibi amorem declararem. Hæc igitur tibi significaui non ut meum consilium tuo anteponerem: sed ut optimam meam uoluntatem patefacerem. Hæc tibi nota esse uolui: non ut prudentiam ostenderem meam: sed ut ardentissimum meum in te desiderium ostenderem Quicquid tibi scripsi non egi ut te moneren: sed ut quanta esset mea erga te beniuolentiæ. magnitudo significarem. Quicquid attigi non feci ut ad hoc te magis incitarem qui diligentissimus es: sed ut quanto te amore complectar scire posses. Quicquid tibi aperui non eo feci ut tibi consulerem qui nullius indiges monitione: sed ut quanti te facerem inteligeres: Quicquid aspsi non egi ut meum conscilium uellem calidum demonstrare: sed ut me tibi amicissimum cognosceres.
Significatio modestiæ consilii & euitationis arogantiæ.

Io te scri uero piu longa mente quanto io hauero piu tempo
Sed hæc pluribus cum plus ocii nactus fuero: Plura dicam alias cum commodiorem scribendi facultatem habuero. Pluribus tecum agam cum amplior mihi temporis.

16

commoditas suppeditabit. Longiori utar dicendi ratione cum maior temporis opportunitas mihi oblata fuerit.

Io tharei scrito piu lõgamẽte sel correro ñ mauesse affrectato

Plura scripsissem nisi tabelarius festinasset. Plura litteris commisissem si mihi per tabullarii festinationem licuisset. Longioribus te litteris uisitastẽ. si tabellarius oppiri uoluisset.

Perdoname adunche se io to scrito brieuemente.

Ignosce igitur scelerıtati litterarũ. Parce igitur festinationi epistolæ. Dabis igitur ueniã si litteras celeriter extruserim

Io faro fine.

Sed iam hic finem impono. Finem igit᷑ dicendi facio. Sed iam his modum facio. Ponam ĩ extremo quod sentio.

State con dio e amame como sole.

Valebis igitur: & me ut semper fecisti adamabis. Recte igit᷑ uale: & mutuo nos dilige: Cura igit᷑ ut recte ualeas. & me tibi cõiunctissimũ habeas. Fac igitur optime ualeas: & mihi mutuo correspondeas. Da igit᷑ opã ut ualeas: & parem mihi beniuolẽtiã fac prestes. Te igitur feliciter ualere desidero: & ut me alterum esse dicas uehementer exopto. VALE

Stefanus Fliscus de Soncino uir apprime doctus qua uia celerime. & facilime proficere adolescentes possunt qui ad eloquentia aspirant cogitans: inuenit optimam & apertissimam Nam quẽadmodum ornate & uarie diuersi uernaculæ lĩguæ sermones enunciari ualeãt: & ad omnes fores elocutionis ptes accõmodari ostendit: & ordine in hoc opere digessit. In quo usq; adeo studiosi pueri & adolescentes se pficere cognoscẽt: ut p tpe si pdiscere & memoriæ mandare uoluerint: deposita oĩ loquendi barbarie eloquentes euasuri sint.

Impressum est quidem hoc opus Venetiis. Mira arte & diligentia. Petri plasii cremonemsis: Bartholomei blauii alexandrini & Andree toresani de asola Anno Incarnationis: M cccc lxxx. die xxvii Septembris.

nichilisti [illegible] vocabulo [illegible]
[illegible] hai voluto [illegible] le
insegne della croce

lecte le tue lettere ogni huomo ne prese gra
consolatione. lectis tuis lris magna omni
[illegible] consecuta est

La pena perdonata a te dal imperadore
mi nuoce assai. Pena tibi ab imperatore
condonata mihi obest

[illegible] romano [illegible]

[illegible] in nomi [illegible] iniuria [illegible]

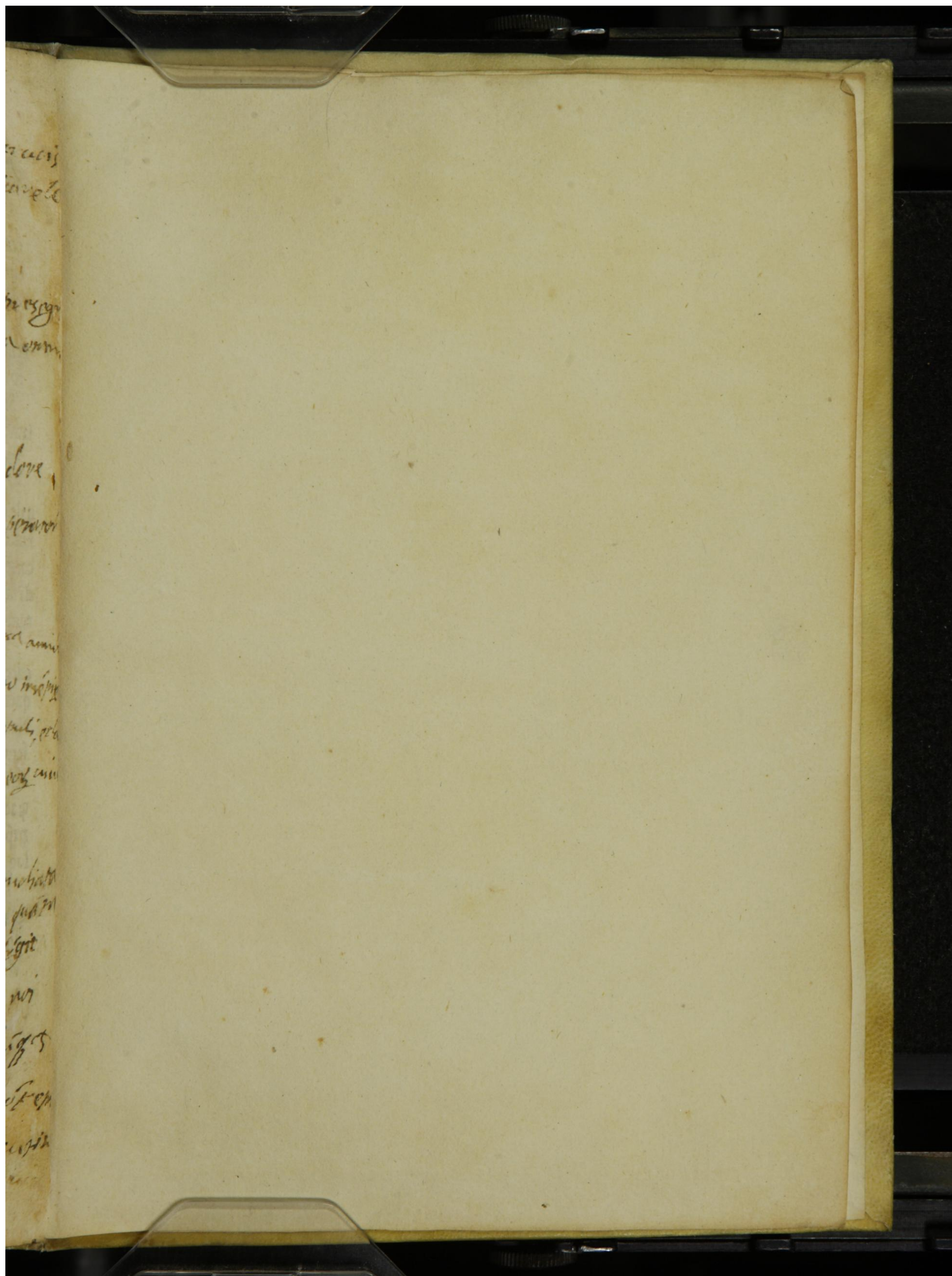
[illegible] [illegible] populi [illegible]

[illegible] ecclesia nominandi [illegible]

[illegible]

la doctrina nō s'imparera da te e nō [illegible]
[illegible] spezzare la bocca. Doctrina quam
[illegible] nec [illegible]

in quel tempo disse Simō pietro a iesu ecco noi
habbiā lasciato ogni cosa et seguitato noi
[illegible] quello tempore dixit Simon petrus
ad iesum ecce nos reliquimus oīa et secuti
te [illegible] ergo erit nobis
[illegible] la gloria del regno
[illegible] gloria regni
[illegible]

998